ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ೫ನೆಯ ವರುಷದ ೨ನೆಯ ಕುಡಿ

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ-ರೂಪರೇಷೆ

ಬರೆದವರು:

ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ, ಗೋಕರ್ಣ

ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮ ವರುಷ ೮೬೭

ಕಾರಹುಣ್ಣಿವೆ

ಜುಲೈ ೧೯೪೨

ಬೆಲೆ ೧—೪—೦

ಮುನ್ನುಡಿ

ಕೆಲಕಾಲ ಮುಂಚಿತ ತಜ್ಞರ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ (ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ) ವು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ, ಬಹುಜನರಿಗೆ ಸಂಭಾವಿತಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಭೌತಿಕವಿಜ್ಞಾನ (physical sciences) ಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲದಂತಾಗಲು ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆದರ ಸಹಜವಾಗಿಯೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ 'ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ'ವು ಇಂದು ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನೆ ಪಡೆದಿದೆ ಎನಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಂತೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ನಂಬುಗೆಗಳ ತಳಹದಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. 'ಮನನೆಂಬ ಮರ್ಕಟ'ವು ಚಂಚಲವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ—ಎಂದೂ ವಾದಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ; ಎಷ್ಟೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೂ ಅದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೆ ಆಗುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಾರದು—ಎಂದೂ ವಾದಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ; ವ್ಯಕ್ತಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ, ದೇಶದೇಶಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ-ಸಂಕಲ್ಪಗಳು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಉಸುಕಿನ ಮನೆಯಂತೆ—ಎಂದೂ ವಾದಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ವಾದಿಸಿದರೂ ಮಾನವಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ಕುತೂಹಲವನ್ನಾಗಲಿ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ, ತಡೆಯಲೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕುತೂಹಲದ, ಆ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯ ಸಂತತ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿದೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ, ವಿವೇಚನೆ ಇದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಆಶೆಗೆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೂಡಿದಂದಿನಿಂದ ಅಮರತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದಿದೆ, ಆತ್ಮದ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿದೆ, ಹೃದಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಬೆಳೆದು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ಒಳಗೆ ಏಕರೂಪತೆಗೆ, ಶಾಶ್ವತತೆಗೆ ಆಧಾರವಾದ 'ಆತ್ಮ' ಇದೆ, 'ಪುರುಷ' ಇದೆ, 'ಚೈತನ್ಯ' ಇದೆ—ಎಂದು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕಲ್ಪನೆ ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಕಲ್ಪನೆಯೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅನಂತರವೆ ಆ ವಿಚಾರದಿಂದ

ಕ್ರಮೇಣ ನಮ್ಮವರು ಮರಣಾನಂತರದ ಜಗತ್ತಿನ ಯೋಚನೆಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಯಾವುದು ಒಳಗಿದೆಯೊ ಅದು ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಅನುಭವಕ್ಕೆಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ತ್ವ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೌದ್ಧಮತವು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಅದಕಾಗಿಯೆ ಇಂದು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ, ಬೌದ್ಧ ಮತೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕೆಲವು ಸತ್ಯಾಂಶ ಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಲಿವೆ. ಆಚರಣೆಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಎರಡು ಪಂಥಗಳು ಆಚರಣೆಗೆ ಮೂಲವಾದ ಆಂತರಿಕ ಮಾನವನನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದುವು. ಇಷ್ಟಾಗರೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವೆನಿಸು ವಷ್ಟು ವ್ಯವಹಾರ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗೌರೀಶ ಕ್ಯಾಯಿಕಿಣಿಯವರು ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹತ್ತ್ವ ವನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಪ್ರಗತಿಪರ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹವಾಗಬೇಕಾದ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹತ್ತ್ವವಿದೆ. ಯಾಕೆಂ ದರೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವೆ ಇದರಿಂದ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಂದೆ-ತಾಯ್ತನ, ಮಗುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಪರಾಧಿಗಳ ದಂಡನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆಹೊರಿಕೆಯ ಸೌಹಾರ್ದ, ಜಾತಿಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ಸಂಸಾರಜೀವನ— ಇಂತಹ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಇದೆ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಚಾರ ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೂ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ನಂಬುಗೆ ಕಡಮೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿಯೂ ಸುಲಭ ವಾಗಿಯೂ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರೂ ಇಂತಹ ಅವಶ್ಯ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಾಹಸದ **ಬಳ್ಳಿಗಾರರೂ** ನಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನೆಗೆ, ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು,
ಧಾರವಾಡ.
೧—೭—೧೯೪೩

ಆರ್. ವ್ಹಿ. ಜಾಗಿರದಾರ

ಹೊಸತಿಲಲ್ಲಿ

ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂಥ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯಕ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮೈಸೂರ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎನ್. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಬರೆದುದುಂಟು. ಆದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಅಂಗವನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ರೂಪರೇಷೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ—ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಶೋಧನದ ಕೊರತೆ ಇರುವವರೆಗೆ—ಇಂಥ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಪುಸ್ತಕವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ.

ಈ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಈ ಬರೆಹವು ಹೇಗೆ ಅಪವಾದವಾದೀತು? ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಯು ನಮ್ಮ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಯಲ್ಲ; ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದು; ಮುಖ್ಯವಾಗಿ **ಎಚ್. ಜಿ. ದೆಂಟಿ,** ಜ. ... ಎಂಬ ಇರ್ವ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಲೇಖನವನ್ನು ಆಧಾರಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಷಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ—ಉಪಕ್ರಮ ಉಪಸಂಹಾರದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ — ಮೂಲಲೇಖನವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಸಾಧಾರಣ ಕಲಿತ ಕನ್ನಡಿಗನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟು ವಿವರಗಳ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಬರೆಹದ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಅರಿವು ನಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಇರಲಾರದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಮೈಕಟ್ಟು ಮಾಟವಾಗಿಲ್ಲ; ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಗೆ ಕೂಡ ಬಹವು ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಹೇಳಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ವಿಷಯದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ತೊಡಕುಗಳು ಬರೆಹದಲ್ಲಿ ಬಿರುಸನ್ನುಂಟುಮಾಡಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳ ಹಾದಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೇರಿದ ಕೂಡಲೆ, ನಮ್ಮ ನುಡಿಯ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಯು ಎದ್ದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕೊರತೆಯು,

ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳ ಅಭಾವ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿರಿಸುವ Reflex Action, Conditioned Reflex ಮುಂತಾದ ಪದಾವಲಿಗಳ ಮಾತಿರಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಅರ್ಥದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಛಾಯೆಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಅವು ಇನ್ನೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಢವಾಗಿಲ್ಲ. Reality ಮತ್ತು Truth, Perception ಮತ್ತು Conception, Insight ಮತ್ತು Intuition re-ponse ಮತ್ತು Reaction ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಹುರುಳನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸುವ, ಕಾಣಿಸುವ 'ಬಾಣ' ನಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ನನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ಕೆಲವೊಂದು ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯಲಾಗಿದೆ. ಆ ಆ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾಗಿರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮತ್ತೆ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ! ಇದರಿಂದ ತಾಳ್ಮೆಗೆಟ್ಟು ರೇಗಿದ ಓದುಗರು ನನಗೆ ದೂಷಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಿವಿಗೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ! (ನಮ್ಮ ನುಡಿಯ ನೆಲೆಗಾರರಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನವರು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಇಂಥ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಲಕ್ಷಣಭೇದಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಭಾವವಾಚಿಶಬ್ದಗಳ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ನನ್ನಂಥ ಹೊಸಬರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯವಾದೀತು.)

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೂಡಲು ಮೈದೋರಿದುದು ಪ್ರಕಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಎಂದಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರೂ, ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತೀವ್ರ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ಸುಹೃದರು ಗೆಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಬರೆದದ್ದು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ.ಶಿ. ಬಿಂದುಮಾಧವರ ಅಕ್ಕರದ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಇದನ್ನು ನಾನೀಗ ಅಚ್ಚಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ 'ದೇವರು ಅಡಿಯುತಲು ಪಿಂಜರಿನಲ್ಲಿ ಇದಾನ ಹೆತ್ತವನು ದುಡುಕಿದನು ?' ಎಂದು ಕೆಲವು ಬಲ್ಲವರು ಕೆರಳಿ ಗದ್ದರಿಸಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಕೆರಳಿದ್ದರಿಂದಾದರೂ,—ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಿಗಳು—

ಇಂಥ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮೇಲಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಉಪಕೃತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅಣಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬುದೊಂದೇ ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆ.

ಇರಲಿ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮಂದಿರದ ಒಳಗೆ ಅಡಿಯಿಡುವ ಮೊದಲು ಹೊಸತಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟೊಂದು ವೇಳೆ ಕಳೆದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮಂದಿರದ ಕದ ತೆರೆದಿದೆ. ಇನ್ನು ಮನಸಿನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಏರಿ ಇಳಿದು, ನಿಟ್ಟಿಸಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವ ಹಂಬಲವಿದ್ದವರು ಹೀಗೆ ಇತ್ತ ಬನ್ನಿ, ಒಳಗೆ.

ಗೌರೀಶ ಕ್ಯಾಯಕಿಣಿ

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

ತಪ್ಪೋಲೆ

ಪುಟ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೧೦	೧೮	ನಮ್ಮನ್ನು	
,,	೧೯	ಮಾಡುವವು, ಇನ್ನು	ಮಾಡುವವು, ನಮ್ಮನ್ನು ಇನ್ನು
೧೩	೧೬	ಯುನ್ನು	ಗಳನ್ನು
೨೬	೧	ತಲೆಯೆತ್ತಿದೆ.	ತಲೆಯುತ್ತದೇ
,,	೫	ಶತಕದ	ಶತಕದಲ್ಲಿ
,,	೧೧	ತತ್ವಗಳ	ತಥ್ಯಗಳ
,,	೧೭	ಪರರಿಂದ	ಪರದಿಂದ
,,	,,	ಇದಕ್ಕೆ	ಇಹಕ್ಕೆ
೨೭	೨೪	ಜೀವಸದ	ಜೀವನವನ್ನು
೨೮	೫	ಡೆಸ್ಕಾರ್ಡೆ	ಡೆಕ್ಕಾರ್ಡೆ
೨೯	೧೧	ಬುದ್ಧಿಪ್ರಮಾಣ	ಬುದ್ಧಿಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ
,,	೧೭	ಯುಃಶ್ಚಿಂತಯಾಮಿ	ಯುತಶ್ಚಿಂತಯಾಮಿ
,,	೨೨	ವರೆಗೆ	ಒರೆಗೆ,
೩೧	೯	ಇವನೇ. ಮೊದಲು	ಇವನೇ ಮೊದಲು.
,,	೨೦	ತತ್ವವೇ	ತತ್ವವನ್ನೇ
೩೫	೭	ವೆಂತಲೂ	ರೆಂತಲೂ
,,	೨೭	ಆತನು	
೩೭	೨೧	ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ,	ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು
೩೮	೯	ಮೆಲೆಬುವವದು	ಮೇಲೇರುವದು.
೪೧	೬	ಸ್ವಾರ್ಥ್ಯ	ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ
೪೨	೨೧	ಏಕದೇಶೀಯ	ಏಕಪೇಶೀಯ
,,	೨೨	ಅಣಿಕೋಶ	ಅಣುಕೋಶ
೪೫	೪	ಇದನು	
,,	೨೦	ಹೆಲ್ಮವಂಟ	ಹೆಲ್ಮಎಂಟ
,,	೨೩	ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ	ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ

ಪುಟ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೪೭	೮	ಸ್ಟೇನ್ಲೆಹಾಲಿ	ಸ್ಟೆನ್ಲೆಹಾಲ
೫೧	೧	ನಡೆವಳಿಯಲ್ಲಿ	ನಡೆವಳಿಗಳು.
೫೩	೨೩	ಕುರಿಮರಿ	ಕರಿಮರಿ,
೫೪	೧೫	ಕ್ರಿಯೆಯು	ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು
೫೫	೧೮	ಡೊರ್ನೆಥೊಡಾಯಿಕ	ಥೋರ್ನೋಡಾಯಿಕ
೫೬	೧೬	ಕೋಹಲಕ	ಕೋಹಲರ
೫೭	೯	ಪರಿವರ್ತನ	ಪರಾವರ್ತನ
೫೮	೨೮	ಸಂಗತಿಗಳ	ಸಂಗಡಿಗರ
೬೦	೧೦	ಪ್ರತ್ಯನಾತ್ಮ	ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ
,,	೨೬	ಹೋವಿಕ್	ಹಾವರ್ಿಕ್
೬೭	೩೧	ಪ್ರನೃತ್ತಿಗಳಿರಡ	ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ
೬೯	೧೨	ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು	ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ
,,	೧೬	ಹೇತುವಾದ	ಹೇತುವಾದಿ
,,	೨೩	ಸೋಜಿಗ	ಕುತೂಹಲ
,,	೨೭	ಯೂತವೃತ್ತಿ	ಯೂಥವೃತ್ತಿ,
೭೦	೨೨	ಸಂಪ್ರದಾಯದವರನ್ನು	ಸಂಪ್ರದಾಯದವರೊಡನೆ
೭೧	೧೨	ಆದರೆ	ಅದರ
,,	೧೯	ಒಂದು	ಬಂದ
೭೨	೧೦	ಆದಕ್ಕೆ	
,,	೧೧	ಅದಕ್ಕೆ	ಅಲ್ಲದೆ
೭೮	೨೬	ವಾದಿ	ವಾದದಿಂದ
೭೯	೧೭	ಸಿಟ್ಟು;	ಸಿಟ್ಟಿ
,,	೨೬	ಮನೋವಿಜಾನಿಯು	ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ

೧೩೭–೧೪೦ ಪುಟಗಳ ಬದಲು ೧೪೧–೧೪೪ ಬಿದ್ದಿವೆ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ—ರೂಪರೇಷೆ

೧ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಕಾಸ

ಜಿಜ್ಞಾಸೆ

ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಮನುಷ್ಯನೂ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿ. ಶರೀರರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದಿಂದ ಮಾನವನೂ ಭಿನ್ನನಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಡಾರ್ವಿನ್ ವಿಕಾಸವಾದವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಮಂಡಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನೂ ಪಶುಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನು; ಪಶುವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಂಗಡ ಎಂಬುದು ನಿಜವಿದ್ದರೆ ಆತನು ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ, ಅವೆಲ್ಲ ವರ್ಗದ ತಲೆಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತು, ಚರಾಚರ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಳುವ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವನಲ್ಲ! ಇದು ಆತನಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು? ಮಾನವನ ಮೊದಲಿಗನೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮಂಗರಾಯನಿಗೇಕೆ ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ? ಮನುಷ್ಯನು ಸಸ್ತನ ವರ್ಗದ ಪ್ರಾಣಿ; ನಾಯಿಯೂ ಇದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಆದರೆ ನಾಯಿಗೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಏನು ಮಹದಂತರ? ಕಸುವಿನಲ್ಲಿ, ಹಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನನ್ನು ಕಾಲಕಸವಾಗಿಸಬಲ್ಲ ಆನೆ, ಸಿಂಹ, ತಿಮಿಂಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆವುದೊಂದೂ ಸೃಷ್ಟಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವನನ್ನು ನಾಯಕ ಪಟ್ಟದಿಂದ ತಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥವಾಗದಿರುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?

'ಮಾನವನ ಮಿದುಳೇ ಆತನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ' ಎಂದು ಕೆಲರು ಉಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಿದುಳಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಯು ಮಾನವನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಜಟಿಲವಾದ ರಚನೆಯನ್ನು ಹೋಲುವಂತಹದೇ ಮಿದುಳು ತಿಮಿಂಗಲಕ್ಕೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ತಿಮಿಂಗಲವು ಇದುವರೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾಡಿದ ಸಂಗತಿಯು ಯಾರಿಗೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ!

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರಗತಿಯ ಮನಸ್ಸು ಇರುವದೆಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಜಾಣರು ಕಿರುದನಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ಆವನಿಗೆ (ಅಥವಾ ಆವಳಿಗೆ) ಬುದ್ಧಿ, ವಿವೇಕ, ಕಲ್ಪಕತೆಗಳೆಂಬ ಶಕ್ತಿಗಳುಂಟೆಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನಿಗೇ ದಯಾಘನನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಕರುಣಾಮಯನಾಗಿ ಅಮರವಾದ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಿರುವನೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಮಂಕು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೊಳೆದಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಬೇರೊಬ್ಬರು ನಸು ಉಪಹಾಸದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬಹುದು.

ಇವೆಲ್ಲ ಉತ್ತರ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಸತ್ಯಾಂಶ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವೇನು? ಬುದ್ಧಿ, ವಿವೇಕ, ಕಲ್ಪಕತೆ, ಮನಸ್ಸು, ಆತ್ಮ—ಎಂದರೇನು? ಮೇಲಣ ಉತ್ತರಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಾಗಿಸಿ ಬಗೆಹರಿಸುವ ಬದಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಗಡಚು ಮಾಡುವವು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೊಡಕಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸುವವು! ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವದೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಹಿರಿಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಿರಿ. ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿರ್ದೇಶವಿಲ್ಲದ ಒಂದೂ ಸಂಚಿಕೆ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧ, ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಂತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ನ್ಯಾಯವಿಚಾರಣೆ, ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯೋಗ, ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥೆ, ಹೆಚ್ಚೇನು? ಮನುಷ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ ರೀತಿನೀತಿಗಳ ಕುರಿತು ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ

ಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ವಿವೇಚನೆಗಳುಳ್ಳ ಬರಹ ಭಾಷಣಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಕಂಡು ಕೇಳಬರುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದೆರಡು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸದೇ ತಮ್ಮ ಸುಶಿಕ್ಷಿತತನವು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಕೆಲವರು ತಿಳಿದಂತಿದೆ !

ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಬಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ನೆರೆಮನೆಯವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಬೇಸರಪಡಿಸಿದರೆ ನಾವು ತಿಳಕೊಂಡಷ್ಟು ಮಹತ್ವವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವಾದರೆ-ಆತನಿಗೆ " ನ್ಯೂನಗಂಡ " ವೋ ಇನ್ನಾವ " ಗಂಡ " (complex) ವೋ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ! "ಮಾನಸಿಕ ವಿಕೃತಿ" "ಭಾವನೆಗಳ ದಮನ" "ಭೀತಿಗಳು" ಮುಂತಾದ ಬಾಯ್ತುಂಬ ಶಬ್ದಾವಲಿಗಳಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು, ಸಾಕಷ್ಟು ಬಲ್ಲಿದರು, ಶಿಷ್ಟರು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಕಲೆತರೆ ಅವರ ಹರಟೆಗಳ ಸಾವಿರ ಸುತ್ತುಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಗಂಟು ತಲೆ ಎತ್ತದೆ ಬಿಡುವದೇ ಇಲ್ಲ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮಾನವನಷ್ಟೇ ಪುರಾತನ. ತನ್ನ ಅರಿವು ತನಗಾದಂದಿನಿಂದಲೇ, ಮಾನವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಳವನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರಿತು ಬೆಳೆದನು. ಆದರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಹಾಗೂ ಸುಸಂಗತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ—ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಂದೇಕೆ ? ಹಲವು ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಒಂದು ಶ್ರೇಣಿಯೇ ತಲೆದೋರಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೆಂತ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಎಂಬ ಬಹುವಚನ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಿರುತ್ತದೆ.

ಯುಗ ಯುಗಾಂತರಗಳ ಹಿಂದಿನ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗವಿಯ ಗಂಡಸಾಗಲೀ ಹೆಂಗಸಾಗಲೀ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊಳೆತ ವಿಚಾರಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡಿದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದಾಗಲೀ ತೊಂದರೆಪಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಆದಿಮಾನವನು ಅವುಗಳ ಹುಟ್ಟು

ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟಾಗಲೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮೊಳೆತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಆಧುನಿಕ ಮೋಟರ, ರೇಡಿಯೋ ಸಿನೇಮಾಗಳಷ್ಟೇ ಅಭಿನವವಾಗಿವೆ ಹೀಗೆ ಪುರಾತನಕ್ಕಿಂತ ಪುರಾತನವಾದ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಇಂದು ಅದ್ಯತನದಲ್ಲಿ ಅದ್ಯತನವೂ ಆಗಿ ಮೆರೆಯುವಂತಹ ಕಾಯಾಕಲ್ಪದ ಪುಟವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯಿತು? ಈ ಕಾಯಾಕಲ್ಪವೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಒದಗಿದ ಕ್ರಾಂತಿಯು. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇನು?

ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮೊದಲಿನ ತೊದಲ್ನುಡಿಗಳು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಆಚೆಯಿಂದಲೇ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಅದು ಪ್ರೌಢಗಂಭೀರವಾಣಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದು ಇಂದಿನ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಶಾಸ್ತ್ರವೆ?

ಕಳೆದ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ಊಹಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಷಯುವಾಗಿತ್ತು; ಹರಟೆಯ ಜಗಲಿಯ ಮಾತಿನ ಕಂತೆ ಪುರಾಣದಂತಿದ್ದಿತು. ಘಟಪಟಾದಿಯ ಚರ್ಪಟ ಪಂಜರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಭ್ಯಾಸದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಜನಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಅಲಿಪ್ತವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆದರೆ ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದೊಂದಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಮಾರ್ಪಾಟವಾಯಿತು. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ತನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರೀತನದ ಶಾಲನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕತನದ ನಿಲುವಂಗಿಯನ್ನು ಗೂಟಕ್ಕೇರಿಸಿ ದಿನಗೆಲಸದ ಕಣಕ್ಕಿಳಿದನು; ಪಾಠಶಾಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕನು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವ, ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಊಹೆಗಳು ತಾರ್ಕಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಲಾರವು. ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಣಿಗಳಾದ **ವಿಲಿಯಮ್ ಜೇಮ್ಸ್** ಎಂಬುವರು ಹೀಗೆಂದಿರುವರು: "ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ವಿಜ್ಞಾನವು". **ಆಲಿಫ್ರೈಡ್ ಎಡ್ಲರ್** ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಅಂದಂತೆ "ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ—

ಜೀವನಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ—ತತ್ವ ಮತ್ತು ವಿನಿಯೋಗವು ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಅದರ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ' ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೂ ಇದೀಗ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲರ ಮತ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಿಷ್ಟೇ: ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಹಾಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾದದ್ದೆಂದೂ, ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇನೋ. ಏಕೆಂದರೆ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯವು ಮನಸ್ಸು! ಮನಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಚಂಚಲವೂ ಆದ ವಿಷಯವು! ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಒಳಗಣ ಪದರುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಊಹಿಸಿ, ಅನುಭವಿಸಿ ಅರಿತುಕೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ ಅಥವಾ ಪದಾರ್ಥವಿಜ್ಞಾನದಷ್ಟು ಹೇಗೆ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕವಾದೀತು? ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ, ಕೆಲವರು ಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹೀತ ಕೃತ್ಯಗಳೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಹೊರಡುವ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದಗಳೆಂದು ಅನ್ನುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸತ್ಯವೇ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟ ವಿಜ್ಞಾನವೂ ಪರಿವರ್ತನೆ ಪರಿವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಅಪರಿಹಾರ್ಯ. ಒಮ್ಮೆ ಕಂಡ ಸತ್ಯಾಂಶವು ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಹಟವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹಾಗಲ್ಲದ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವೂ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸುವ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸರಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ, ಅನುಭವಜನ್ಯವಾದ, ಪ್ರಯೋಗಸಿದ್ಧವಾಗುವ, ಎಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾನವೂ ನಂಬಲು ಅಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಶಂಕಿಸಬೇಕಾದೀತು!

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿರುದ್ಧ ಎತ್ತುವ ಮತ್ತೊಂದು ಆಕ್ಷೇಪವಿದೆ. ಈ ಆಕ್ಷೇಪವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮೇಲಿನ ಆಕ್ಷೇಪದ ಮರಿಯು. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಿಷ್ಟೇ: ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು—ವಿಜ್ಞಾನಗಳು—ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ. ಮನುಷ್ಯಜೀವನವೇ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕವಾದುದು. ಅದರ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ

ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಆದಾವು? ಆದರೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಆಕ್ಷೇಪಕರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಕಾಸದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಾಮರಿಸಿದರೆ ಈ ಮಾತಿನ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವುದು.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಚೀನ

ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಕ್ರಾಂತಿಗೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಾಂತಿಯು-ಅದು ಎಷ್ಟೇ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿರಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಪರಿವರ್ತನೆಮಾಡುವಂತಹದಿರಲಿ-ಭೂತಕಾಲದಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಭಕ್ತವಾಗಿರಲಾರದು. ತಾನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಲು ಹೊರಟ ಪುರಾತನ ಪರಂಪರೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯೂ ತನ್ನ ಹೊಸ ರಚನೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಳೆದುಹೋಗದ ಅಳಿಸಬೇಕಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗಿನ ಪೋಷಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಘಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಸ್ವರೂಪದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪರಂಪರೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಡಿದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ, ವಿಧಾಯಕ ಸ್ವರೂಪದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬಿಡುವ ಮಾತೆಂತು ಸಂಭವಿಸುವುದು? ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮೂಲತಃ ರಚನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾಯಕವಾಗಿರುವುದು. ಅಂದಮೇಲೆ ಅದು ತನ್ನ ಪೂರ್ವವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ; ಭೂತಕಾಲದಿಂದ ತೀರ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊಸತು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುತೂಹಲದ ವಿಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯ ಹೊಸ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಎತ್ತಿ, ಮಂದಿ ಮೆಚ್ಚುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಲಿರುವುದರಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಹೊಸ ರೂಪಗಳ ಕಡೆಗೇ ಜನರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸೆಳೆದಿದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ, ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪಿ

ಬಂದ ಹಳೇ ತತ್ವಗಳ ಕಡೆಗೆ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಲಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಂದಿನ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಕೊಡಬಹುದು. ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅತಿಶಯ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಿಯೂ ಆಗಿರುವುದೆಂಬ ಮಾತು ನಿಜ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ, ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಆಂದವಾದ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿ ದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಮೂಡಿ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ! ವಿಯೆನ್ನಾದ ಡಾ. ಸಿಗ್ಮಂಡ ಫ್ರ್ಯೂಡ (ಜನ್ಮ ೧೮೫೬) ಎಂಬ ವಿದ್ವಾನರು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಣೇತರು. ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತದೊಳಗಿನ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದವೂ ತೀರ ಹೊಸದಾದವೂ ಇರುವವೆಂಬ ಮನವರಿಕೆಯು ಅವರಿಗಿದ್ದಷ್ಟು ಹೆರವರಿಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಾರಿರುವರು. 'ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಇದುವರೆಗೆ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.' ತನ್ನ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರುವರು: 'ಹಿಸ್ಟೀರಿಯಾ ವಿಕಾರವು ಕಾಮುಕತೆಯೆಂದು ಸಾಧಿಸುವಾಗ ನಾನು ತತ್ವತಃ ಚಿಕಿತ್ಸಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ತಲ್ಪಿದೆನೆಂಬುದೂ, ಅಂದಿನ ಪ್ಲೆಟೋನ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ನಾನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮುಂದರಿಸಿದೆನೆಂಬುವುದೂ ನನಗೆ ಆಗ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.' ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಅವರು ಓದುಗರಿಗೆ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಡುವದೇನಂದರೆ ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನು ಮಾಡಿದ ಸ್ವಪ್ನದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು—ಸಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಜೀವನವೇ ಕನಸು ಎಂಬುವುದು—ಇನ್ನೂ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ.' ('ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಜನರ ಹಳೆಯ ಜಾಣ್ಮೆಯ ನಾಣ್ಣುಡಿಯು ಇದನ್ನೇ ಸೂತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ?) ಹೀಗೆ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಎರಡು ಮೂಲತತ್ವಗಳು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಹಿಂದೆ ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳ ಮೊದಲು ಬರೆದಿದ್ದ ಗ್ರೀಕರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂದಿನ ಕ್ರಾಂತಿಮಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಬೇರುಗಳೂ ಪುರಾತನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಿಕ್ಕುವುವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೇ?

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೂ ಗ್ರೀಕ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪ್ಲೇಟೊ, ಎರಿಸ್ಟೋಟಲರು

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ಲೇಟೊ, ಎರಿಸ್ಟೋಟಲರಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನದು. ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ಆರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರೀಕ ವೈದ್ಯರು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಬಾಹ್ಯ ಭೌತಿಕಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ, ಮನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಹಣ್ಣಾದ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ಕೆಲವೊಂದು ತಾರತಮ್ಯವಿರುವುದೆಂದು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಜ್ಞಾನದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಬೆರಿಸಿ ಕೂಡಿಸಿ ಸುಸಂಗತವಾಗಿ ಒಂದಾಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ವೃತ್ತಿಯಾಗಲಿ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಗ್ರೀಕರಿಗೂ ಪ್ರಾಚೀನರಾದ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ದಾರ್ಶನಿಕರೂ, ಗೀತಾಕಾರರೂ, ಯೋಗಸೂತ್ರಕಾರರೂ ಮೊದಲಾದವರು ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂದಡಿ ಇಟ್ಟು ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರಗಳೆಂಬ ಮನಸ್ತತ್ವದ ಮೂರು ಬಗೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣಭೇದಗಳನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದ್ರಿಯಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಭಾವಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವವು ಎಂಬ ಮಾತು ಗ್ರೀಕರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂದಿನ ಗ್ರೀಕ ವಿಚಾರಿಗಳು, ಮನಸ್ಸು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕೆಲವು ಜ್ಞಾನದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಅಂಟುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು, ಎಂದೂ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು.

ಅದೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ, ಪಾಯಥಗೋರಸ್ (೫೮೨-೫೦೬ ಕ್ರಿ. ಪೂ.) ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತತ್ವವೇತ್ತನೂ ಗಣಿತಜ್ಞನೂ ಭಾರತೀಯರು ಈ ಮೊದಲೇ ಕಂಡು ಸಾರಿದ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಯುರೋಪಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ನಡಿಸಿದನು. ಜಡವಾದ ಮರ್ತ್ಯವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರಣಾತೀತವಾದ ಆತ್ಮವಿದ್ದು ಮರಣದ ನಂತರ ಅದು ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವದು; ಎಂದು ಅವನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು.

ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಎಂಬುದೊಂದು ಉಂಟೆ? ಇದ್ದರೆ, ಅದು ದೇಹದೊಂದಿಗೆ ಸಾಯುವಂತಹದೊ? ಇಲ್ಲವೇ ಸಾವಿಗೆ ಮೀರಿ ಉಳಿಯುವಂತಹದೊ? ಅದರಂತೆ ಆತ್ಮವೂ ಮನಸ್ಸೂ ಒಂದೇ? ಎರಡೇ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ,

ಶರೀರ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಇವು ಯಾವ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರು ತ್ತವೆ? ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬದಿಗಳೋ? ಇಲ್ಲವೇ ಪರಸ್ಪರರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಎರಡು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳೋ?

ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನುಡಿಯುವದಾದರೆ, ಮೇಲಿನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಲ್ಲ. ಇವು ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯಗಳು. ಆದರೂ, ಸೋಜಿಗದ ಮಾತೇನೆಂದರೆ, ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಗಳೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಚಾರ ವಿವೇಚನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ನಡೆಸು ತ್ತಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದವಾದ "ಸಾಯು ಕೊಲಜಿ" ಎಂಬುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ. "ಸಾಯ್ಕಿ" ಎಂಬ ಪದದರ್ಥ "ಆತ್ಮ" ಎಂತ, "ಲೊಗೊಸ್" ಅಂದರೆ ವಿದ್ಯೆ, ಜ್ಞಾನ. ಅಂದಮೇಲೆ ಇಂದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಜ್ಞಾನವು ಅಂದು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೇ- ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬುವದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ?

ಪುರಾತನ ಗ್ರೀಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಬಹಳೇ ಮುಂದುವ ರಿದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿ ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನವು ತೀರ ಸ್ವಲ್ಪ ಇದ್ದಿತು. ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನಕಾರರ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾ ಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಹೀಗೆ ಎರಡು ಅಂಗಗಳ ಕುರಿತು ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಉಪ ಪತ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಾತ್ವಿಕ ಸ್ವರೂಪದವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಅವರ ಅನುಮಾನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಫಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅನಂತರ ಮಧ್ಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಲು ಹೊರಟರು. ಅವರ ಕುತೂಹಲವು ಈ ವಿಷಯದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಗುರಿಗಿಂತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಿದಿತ್ತು.

ಪ್ಲೇಟೊನಿಗಾಗಲಿ, ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನಿಗಾಗಲಿ ಶರೀರದೊಳಗಿನ ಜ್ಞಾನ (ಮಜ್ಜಾ) ತಂತುಗಳ ವಿಷಯ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವೇದನೆ, ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಗಳು ರಕ್ತವಾಹಿನಿಗಳ ಮುಖಾಂತರವೇ ಹವೆಯೊಂದಿಗೆ ಶರೀರ ದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವವೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು! ಈ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಯು

೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ತನಕವೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಎರಿಸ್ಟಾಟಲನು ವಿಚಾರಗಳು ಹೃದಯದಿಂದ ಬರುತ್ತವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದನು. ನಮ್ಮ ಬಳಕೆಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು (idioms) ನೋಡಿದರೆ ಇದೇ ಮಾತು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವುದು. ನಮ್ಮವರ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಧ್ಯಾನದ ಆಧಾರವೂ ಭಾವನೆಗಳ ನೆಲೆಬೀಡೂ ಹೃದಯವೇ ಸರಿ. ಇದೇ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಗರು ಕರುಳು ಎನ್ನುವರು. 'ಕಲ್ಲೆದೆ,' 'ಕರುಳು ಕರಗಿತು' ಮುಂತಾದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾಗುವ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾರೀರಿಕ ಉಪಪತ್ತಿಯು ಹಿಂದಿನ ಗ್ರೀಕರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾಮನೆ (ಇಚ್ಛೆ) ಯು ಯಕೃತ್ತಿದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆಂದು ಪ್ಲೇಟೋನ ಮತವಿತ್ತು. ಅಂದು ರೂಢವಾಗಿದ್ದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಅವರು ನಿಶ್ಶಂಕವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯಸ್ವಭಾವದ ಉಗಮವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮನುಷ್ಯನ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ವಾತ, ಪಿತ್ಥ, ಕಫ, ಮತ್ತು ರಕ್ತಗಳಂತಹ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಇವರ ಭಾವನೆಯಿತ್ತು. ಪಿತ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಅರಿಶಿನವೆಂದು ಎರಡು ಭೇದಗಳಿದ್ದವಂತೆ. ಭಾರತೀಯ ದಾರ್ಶನಿಕರು ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ತ್ರಿಗುಣವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಆಯುರ್ವೇದದ ತ್ರಿದೋಷಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ಇರಬಹುದು. ಈಗಲೂ ಭಾವಾವಿಷ್ಟವಾದ ಸಿಟ್ಟಿನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ನಾವು ಪಿತ್ಥಪ್ರಕೋಪದ ಹೆಸರಿಡುತ್ತೇವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಆತನ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯ ಅಂತಸ್ರಾವದ ಗ್ರಂಥಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆಂಬುವದು ಈಗ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಾಚೀನರಿಗೂ ಇದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು ಶೋಧವಾಗುವದೂ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಗತಿಯಾಗುವದೂ ಎಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗಬಹುದು. ಶರೀರವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಇರುವ ಮನಸ್ಸಿನ ರೂಪರಚನೆಗಳ ಕುರಿತು ಜ್ಞಾನವು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಂತರ

ವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವು ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ ಊಹೆ, ಅನುಮಾನಗಳೆಲ್ಲ ಬರೇ ತಾತ್ವಿಕವಾದವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವವು. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ಲೇಟೊ ಮತ್ತು ಎರಿಸ್ಟೋಟಲರು ಮುಂದು ವರಿಸಿದ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಶೋಧವು ಆಗ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಸೇರಿತು.

ಪ್ಲೇಟೋನು. (೪೨೯—೩೪೭ ಕ್ರಿ ಪೂ) ಪಾಯಥಾಗೊರಸ್ಸನ ಅಮರ ಆತ್ಮದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿದನು. ಜಡ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಕೊಟ್ಟು ಸೇಂದ್ರಿಯ ಸಾವಯವವಾದ ಈ ಯಂತ್ರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿಕೇಂದ್ರ "ಡಾಯಿನೆಮೊ" ಅಂದರೆ ಆತ್ಮವು ಎಂದು ಆತನ ಮತ. ಸಜೀವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಒಂದು ಆತ್ಮವು ಇರುತ್ತದೆ. ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ (ಪೋಷಕ) ಆತ್ಮವಿದೆ. ಅವೂ ಆಹಾರವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದು ಸಜಾತೀಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೂ, ಐಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಚಲನವಲನ ಮಾಡುವ, ಶೀತೋಷ್ಣ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ವೇದನಾಯುಕ್ತವಾದ ಆತ್ಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು, ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಆತ್ಮವು ಮನುಷ್ಯನದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಆತ್ಮದಿಂದಲೇ ಆತನು ಸೇಂದ್ರಿಯ ನಿರಿಂದ್ರಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಪ್ಲೇಟೊನು ಆತ್ಮವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಇಂದು ಇದು ತುಸು ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ತೋರಬಹುದು. ಆದರೂ ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಶೋಧವನ್ನೇ ಅಂದು ಪ್ಲೇಟೊನು ಮೇಲಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ಮನುಷ್ಯನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಮನೆಯು—ಪ್ಲೇಟೋನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ ಕ್ಷುಧೆಯು— ಬುದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿರೋಧಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದೇ ತೀರುವದು; ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಬುದ್ಧಿ ಕಾಮನೆಗಳ ವಿರೋಧ ವಿಗ್ರಹ

ದೊಳಗಿಂದಲೇ ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪಶಕ್ತಿಗಳು--ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುವದೇ ಆ ಮೂಲಭೂತ ವಾದ ಶೋಧವು.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಟೋನು ಆದ್ಯಾಚಾರ್ಯನು. ಅವನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಕೂಡ ಹಲವು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಹೊರಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿಗೂ, ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೂ ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸುಸಂಗತವಾಗಿ ಹೊಂದಿ ಹೋಗು ವಂತೆ ಮಾಡಿ ಆತನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅರಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿಯೆ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಪ್ಲೇಟೋನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶವು, ಪ್ಲೇಟೋನ ಮತದಂತೆ, ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಶುದ್ಧ (ನಿರುಪಾಧಿಕ) ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಶುದ್ಧ ವಿಚಾರವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬುದ್ಧಿಯ ಅರ್ಥವು. ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯ ಮಿಗಿಲಾದ ಕುರುಹೆಂದರೆ ವಸ್ತು, ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿಯ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ (ಬಿಡಿಯಾಗಿಯೂ ಇಡಿಯಾಗಿಯೂ) ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಪ್ಲೇಟೋನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗನೆಂದೆನಿಸುವ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಧುನಿಕ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಾದರೂ ಇದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ!

ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನು (೩೮೪—೩೨೨ ಕ್ರಿ. ಪೂ) ಆತ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಬೇರೆಯಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಇವನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಆತ್ಮವು ಪ್ಲೇಟೊ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಆತ್ಮತತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದೂ ಹೆಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿಗ್ರಾಹ್ಯವಾದದ್ದೂ ಇದೆ ಆತ್ಮವು ಮರಣಾಧೀನವೊ ಮರಣಾತೀತವೊ ಎಂಬುದರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಈತನ ಮತವೇನಿತ್ತೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಆತನು ಒಂದರ್ಥದಿಂದ ದೇಹಾತ್ಮವಾದಿಯು. ಅಂದರೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಅವನು ನಂಬಿದ್ದನೆಂಬ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಶರೀರ ದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ—ಅಂದರೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಶರೀರವು ಅಳಿದ ಮೇಲೆ—

ಆತ್ಮವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಈತನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು ಈತನ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಆತ್ಮವೆಂದರೆ ವಸ್ತುವಿಗೆ (ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ) ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ರೂಪವು ವಸ್ತುವಿಗೆ ರೂಪವಿಲ್ಲದೇ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ರೂಪವೂ ವಸ್ತು ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಇರಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ರೂಪ ಇವೆರಡೂ ಕೂಡಿ ಒಂದಾಗಿ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮೂರ್ತ ಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಹಾಲುಗಲ್ಲು ಒಂದು ಸುಣ್ಣದ ಮಣ್ಣಿನ ಮುದ್ದೆ, ಇವುಗಳಿಗೆ ರೂಪವಿಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ಬರೇ ಅರ್ಥಶೂನ್ಯವಾದ ನಿರ್ಗುಣವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದನ್ನು ಶಿಲ್ಪಿಯು ಅಪ್ಸರೆಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಗೊಳಿಸುವನು; ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಕುಂಬಾರನು ಅಂದವಾದ ಗಡಿಗೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವನು. ಇದು ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಾತು. ಚೇತನಕ್ಕೂ ಇದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಅನ್ವಯಿಸುವದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ರೂಪವೇ—ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಸ್ವತ್ವವೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮವು. ಅಂದರೆ ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಶರೀರದ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಾವಯವಗಳ ಸುಸಂಘಟಿತವಾದ ಸುಸಂಗತವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಆತ್ಮವು.

ಆತ್ಮದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನು ಶರೀರದ ವಿವಿಧವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನು ಕೇವಲ ತತ್ವಸಿಸ್ಟನಾದ ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠನಾದ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದನು. ವೇದನೆಯೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ವಿಕಾರವು. ಸ್ಮೃತಿಯೆಂದರೆ ವೇದನೆಗಳ ಸ್ಥಿರವಾದ ಮುದ್ರೆಯು. ಮಾನವೀ ಅನುಭವನೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಸಮುದಾಯವೇ ಸರಿ. ವೇದನೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆತನು ಒಂದು ಕ್ರಮಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಕಾಮನೆ ಮತ್ತು ಸಂಕಲ್ಪ (ಇಚ್ಛೆ) ಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ರೂಪದ ಕ್ರಮಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮಗಳು ಎಂದು, ಇಚ್ಛಿಸುವದು ಮತ್ತು

ವಿಚಾರಿಸುವದು. ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಅದು ಯಾತರೊಳಗಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದೋ ಆ ಶಾರೀರಿಕ ಇಂದ್ರಿಯ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನು ಮನಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದನು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸುಮಾರು ಎರಡುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಚಾರಪ್ರಣಾಲಿಯು ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನ ರೀತಿಯು ಹೇಳತಕ್ಕಂತಹದಿತ್ತು. ಒಂದೆಡೆಗೆ ಆತನು ನಿಜವಾದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಣೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಆತನು ದಾರ್ಶನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೂರದರ್ಶಿಯಾದ ಊಹೆಗಳಿಂದ ತನ್ನ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂದರೆ ಕೇವಲ ವಿಚಾರದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನ ಪದ್ಧತಿ

ಈ ನಡುವೆ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಹೇಗಿರುವದೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿರೂಪಿಸುವದು ಅಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ತೊಂದರೆಗಳಿಗಿಂತ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಲವು ವಿಶೇಷವಾದ ತೊಡಕುಗಳು ಇದಿರು ಬರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಎಲ್ಲ ಮಾನಸಿಕವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಶಾರೀರಿಕ ಸ್ವರೂಪದವೆಂದು ಸಾಧಿಸುವದಾದರೆ ಬಹುತರ ತೊಡಕು ತೊಂದರೆಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಂದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ನಿಶ್ಚಿತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಬರುವದು. ಅಂದರೆ ಹೊರಗಿನ ಭೌತಿಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೇಲೆಯೇ—ಅವುಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು. ಮಿದುಳಿನ ರಚನೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಜ್ಞಾನತಂತು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ರಚನೆ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ವಿವರಿಸಿ, ಇದುವರೆಗೆ ಕಂಡುಹಿಡಿದ

ಶಾರೀರಿಕ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೇಲಿನ ಆಚಾರಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಇಟ್ಟು, ಅವೆರಡರ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕೆಲಸವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಈ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಪದ್ಧತಿಯು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾದುದು, ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕವಾದುದು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಬರೀ ಸ್ಥೂಲ ದೃಷ್ಟಿಯ ಬಾಹ್ಯವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು ಅಂಗೀಕರಿಸಲು ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬರೀ ಆಮ್ಲಕ್ಷಾರ ಮುಂತಾದ ರಾಸಾಯನಿಕ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಿಯೆ–ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪಾತಳಿಗೆ ಇಳಿಸಲು ಬಾರದಂತಹದೊಂದು ಅನಂತ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯೇ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುವ ನಂಬಿಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮಸಂಭಾವನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೇರುತ್ತದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಸಮಂಜಸವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಇದು ಬರೀ ಒಂದು ಅನಂತಶಕ್ತಿಯುಂಟೆಂಬ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸವಿ ಎಣಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟರೆ ಬಗೆಹರಿಯುವ, ಸಮಂಜಸವೆಂದು ತೀರ್ಪು ಕೊಟ್ಟಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ತೀರುವ ತೊಡಕಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಇಂಥ ಸ್ವಯಂಭೂ ಮನಃಶಕ್ತಿಯ ಶೋಧನಮಾಡುವ ರೀತಿ ಹೇಗೆ? ರೀತಿ ಒಂದೇ. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಣಿಕಿ ನೋಡಿ ಅದರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕಿಸಿ ಅದರ ಪ್ರಕೃತಿಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಆ ಶೋಧದ ರೀತಿ. ಇದಕ್ಕೇ ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣೆ–ಅಂತರ್‌ದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಡಬಹುದು. ಈ ಅಂತರ್‌ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವವರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಂಚನೆಯಾಗುವ ಭೀತಿಯಿದೆ—ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಟಸ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ಇತರರ ಮನಸ್ಸುಗಳೂ ತನ್ನಂತೆಯೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವವೆಂದು ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳಲು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸಾಧ್ಯ? ಇದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು

ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಆತನು ಸಮರ್ಥನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂತಹ ನಿರೀಕ್ಷಣದ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ—ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯವಾಗಲಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಲಿ ತಂದೊಡ್ಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ! ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯ ಈ ಕುಂದನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಮಾರ್ಗವಿದೆ. ನಿರೀಕ್ಷಕನು ಬೇರೆ ಜನರಿಂದ ಅವರ ಅನುಭವ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೂಡಿಹಾಕಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ತನ್ನ ತನ್ನ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇತರರು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಲ್ಪನೆ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಲನುವಾಗುವದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಮರೆಯಲಾಗದು. ಇಂಥ ಹೆರವರ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಗ್ರಹಿಕೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಂತೆಯೇ ಆತ್ಮವಂಚನೆಗೆ ಎಡೆಗೊಡುವಂಥವಿರುವದರಿಂದ ಅವೂ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕವಾದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯ ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣಪರವಾದ ಏಕಾಂತಿಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸಮಂಜಸವಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವದೇ ಶೋಧಕನಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಹಾದಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನ ವಿಶೇಷತೆಯು ಇದೇ ಸರಿ. ಆವನು ಇಂತಹ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಚಿಂತನಾತ್ಮಕವಾದ ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಕವಾದ ರೀತಿಗಳ ಹೊಂದಿಕೆಯನ್ನು—ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡನು. ಇನ್ನು ಆತನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದ ಹಲಕೆಲವು ದೋಷ-ಲೋಪಗಳಿಗೆ ಆತನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನ ಪದ್ಧತಿಯು ಕಾರಣವಲ್ಲ; ಆತನ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಅಪೂರ್ಣತೆಯೇ ಅಂತಹ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ಹೊಂದಿದ ಪ್ರಗತಿಯಷ್ಟೇ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಿದ್ದಾದರೆ, ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಭದ್ರ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನ ನಂತರದ ವಿಚಾರಕರು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕುರಿತು ಕೇವಲ ಶಾರೀರಿಕ (ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ) ವಾದ

ಇಲ್ಲವೆ ಕೇವಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ (ತತ್ವನಿಷ್ಠ) ವಾದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನ ದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಶಾಲತೆಯೂ ಸರ್ವಸಂಗ್ರಾಹಕವಾದ ಸಮನ್ವಯ ಬುದ್ಧಿಯ ಸಮತೂಕವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ.

ಮಧ್ಯಯುಗವೂ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲವೂ

ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನ ನಂತರ ಮನಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು (ಅಂದರೆ ಅಂದಿನ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಆತ್ಮನ ಕುರಿತು) ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರು ಕ್ರೈಸ್ತ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು, ಸಾಧಕರೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಆತ್ಮದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಭವಿತವ್ಯ ಇವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಗ್ರೀಸದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾದ ಮೇಲೆ, ಆಗಿನ ಅಂಧಃಕಾರದ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವು ಬೆಳೆಯುವದೆಂತು? **ಅಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯು ಜನರನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥದ ಹೊರಗಿನ ವಿಷಯವೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ, ಪಾಪ** ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ವಿಜ್ಞಾನವೂ ಅದನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರವೂ, ಜ್ಞಾನತಂತುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಶೋಧಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವವರೆಗೆ ಕುರುಡುನಂಬುಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು; ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳ ವರೆಗೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯ, ತಾತ್ವಿಕ ಶಬ್ದಜಾಲದ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು.

ಇಂಥ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ಕಾಲವು ೧೫-೧೬ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ತನಕವೂ ಉಳಿಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಗಾಳಿಯು ಯುರೋಪದಲ್ಲಿ ಬೀಸತೊಡಗಿ ಆ ಮಬ್ಬು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನಸುಕು ಹರಿಯಿತು. ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀ ಹರ್ಷವರ್ಧನನ ಆಳಿಕೆಯ ನಂತರ ನಷ್ಟವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನವು, ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಬಂದ ಪರಕೀಯದಾಳಿಗಾರರ ಭಾರದಡಿಗೆ ತೊತ್ತುಳಿಗೊಳ್ಳುತ್ತ

ಇದುವರೆಗೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿದೇ ತೊಳಲಾಡುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಂದೋಲನದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸನಾತನಧರ್ಮವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದ—ಕುಮಾರಿಲಭಟ್ಟರಿಂದ ಆರಂಭವಾದ—ಪ್ರತಿಕ್ರಾಂತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಕಾಸವನ್ನು ತಡೆದು ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಿಂದೆ ೧೬ನೆಯ ಶತಕದ ಯುರೋಪದಲ್ಲಿ ಆದ ವಿಚಾರಕ್ರಾಂತಿಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಯುಗಾಂತರವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದೀಗ ತಲೆದೋರಬೇಕಾಗಿದೆ! ಹೀಗೆ ಅಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಆರಂಭವು ಈ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಅದರ ತತ್ವ, ತತ್ವಗಳ ಉಪಯೋಗವು—ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದಲೇ ಆಗತೊಡಗಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಆ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪೂರ್ಣಕೃತಿಯು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಜನತೆಯ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಇನ್ನೂ ಕೊನೆಯ ಕಾಳಗಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಯುಗದ ಅಂತಸ್ಫೂರ್ತಿಯು ಭೌತಿಕವಾದದಲ್ಲಿದೆ. ಪರರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿದ ದೃಷ್ಟಿಯು ಜೀವನಕ್ರಾಂತಿಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿತು. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪ್ರೇರೇಪಕರು ವಾಸ್ತವವಾದಿಗಳು. ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಶೋಧಕ ದೃಷ್ಟಿಯವರು. ತಿತೀಕ್ಷೆ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಬದಲು ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಚಿಕೀರ್ಷೆಗಳು ಜೀವನದ ಅಡಿಗಲ್ಲುಗಳಾದವು. ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾಗಲು ಹೊರಟ ಜೀವನ್ಮೃತನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ತನುಮನವೆಲ್ಲ ಪರಲೋಕದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಗ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈಗ ಆತನು ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇಹಲೋಕದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವನಾದನು. ಹೀಗೆ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ನೋಡುವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಸದೊಂದು ನೋಟಗ

ನಿಟ್ಟನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ವಿಚಾರದ ಕೇಂದ್ರವು ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮಾನವೀ ಆದರ್ಶಗಳಿಂದ ಮಾನವೀ ವರ್ತನದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದು ನಿಂತಿತು. ಈ ಮೊದಲು ಒಳಿತಿನ ಕಲ್ಪನೆಯು ಜಗತ್ತಿಗಾಗಲಿ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೇಯ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ-ವಿರೋಧಗಳನ್ನು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರು. ನಿರಪೇಕ್ಷವಾದ ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧವಾದ ಶುಭತತ್ವ ಒಂದಿದ್ದು, ಅದರ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎಡಬಿಡದೆ ತೊಡಗಿರುವದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾದ ಆದರ್ಶವೆಂದು ಅಂದಿನ ತತ್ವವೇತ್ತರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ 'ಆತ್ಮಾರ್ಥೇ ಪೃಥ್ವೀಂತ್ಯಜೇತ್' ಎಂಬ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಐಹಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹರಿದೊಗೆವ ಹಟವೂ ಜನರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಯುಗದಿಂದ—ಹೊಸ ಭೂಮಿ ಹೊಸ ಭಾಗ್ಯ ತೆರೆದುದಿನಿಂದ—ಈ ಆದರ್ಶವಾದಿಯ ಮುಗಿಲಿನ ಕಡೆಯ ನೋಟವು ನೆಲದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿತು. ಮನುಷ್ಯಸ್ವಭಾವದ ಕುರಿತು ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ಮೇಧಾವಿಗಳು ಕಂಡರು. ಮನುಷ್ಯನು ಮೂಲತಃ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದಿತನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ನಿತ್ಯದ ಬಾಳುವೆಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಕಾಮನೆ ಕ್ಷುಧೆಗಳೇ ಆತನ ಆಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತವೆ, ಆತನ ಬದುಕಿಗೆ ರೂಪ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ—ಎಂದು ಈಗಿನವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಮರವಾದ ಆತ್ಮವು ಇರಬಹುದೆಂಬ ಮಾತು ತನ್ನ ತಾನೆ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಯಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಚಾರ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರಶುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಜನರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಆಳಹತ್ತಿದವು. ಇದರ ಪ್ರಭಾವವು ಎರಡು ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬಂತು. ಒಂದೆಡೆಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದ- ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಶಾರೀರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ, ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ತರ್ಕಶುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ವೃತ್ತಿ ತಲೆದೋರಿತು. ಹಿಂದಿನವರಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರಮಾಣ

ಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹಾರುವ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಬಿತ್ತು. ಇಂಥ ಒಂದು ತರ್ಕ ಕರ್ಕಶವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಕ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಕಲ್ಪನೆಯುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಹೊಬ್ಸನೂ, ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೇಯೂ

೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಂಡದಲ್ಲಿ **ಥೊಮಸ್ ಹೊಬ್ಸ** ಎಂಬ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ವಿಚಾರಪ್ರಣಾಲಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದನು. ಅದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು:—ಬಾಹ್ಯನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಮನೋಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗತಿಯೆಂದರೆ ಅನಿಸಿಕೆ (ವೇದನೆ) ಯು. ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯೆಂದರೆ (ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯೆಂದರೆ) ಅನುಭವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ, ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಇಲ್ಲವೆ ಕಳೆಯುವ ಒಂದು ಗಣಿತ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕ್ರಮವು. ವೇದನೆಯೆಂದರೆ ನೋವನ್ನಾಗಲಿ ನಲುಮೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಕೆಣಕುವ ಒಂದು ಒಳಬಗೆಯ ಆಘಾತವು. ಇದೇ ತೆರನಾದ ಆಘಾತವು ಹೊರಬಗೆಯದಾದರೆ- ಅಂತರ್ಮುಖ ಆಘಾತದ ವ್ಯಸ್ತ ರೂಪವಾದ ಬಹಿರ್ಮುಖ ಆಘಾತವಾದರೆ, ಅವೇ ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಕಲ್ಪವು. ಅದು ನೋವು ನಲುಮೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಈ ಇಚ್ಛೆಯು ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗುತ್ತದೆ-—ಹದಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇಚ್ಛೆ ಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಾಟವಾಗಿ ಹದಗೊಂಡು ಹುರಿಗೊಂಡು ತಾಳಿ ನಿಲ್ಲುವ ಬಯಕೆಯೇ ದೃಢವಾದ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ಲೇಟೋನು ಕೂಡ ಇದೇ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರಗಳಂತೆಯೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರೀಕ್ಷಣ, ಪರೀಕ್ಷಣ, ತುಲನಾತ್ಮಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಹೊಬ್ಸನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಆತನ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮುಖ್ಯ ಬೆಲೆಯಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಆತನಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪಿತಾಮಹನೆಂದು

ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. (ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೋಡಿದರೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಭೌತಿಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಎರಿಸ್ಟೋಟಲನು ಆದಿ ಗುರುವಾಗುವದರಿಂದ ಹೊಬ್ಸನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಜನಕನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.)

ಹೊಬ್ಸನು ಇಂಗ್ಲಂಡದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಬ್ರಿಟಿಶ ಸಾಮುದ್ರಧುನಿಯಾಚೆಗೆ ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು ಇದೇ ವಿಷಯದ-ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಹೆಸರು **ರೇನ್ಡೋ ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೆ.** ಸತ್ಯಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಈತನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಏಕನಿಷ್ಠ ವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಹಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮೊದಲಿನ ಮನಃತತ್ವದ ಕುರಿತು ನಡೆದುಬಂದ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈತನು ಹೆರವರಿಂದ ಎರವಾಗಿ ತಂದ ಏನೊಂದು ಗೃಹಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ •ಮನದ ಹಸನಾದ ಬರೆಗಾಗದದ ಮೇಲೆ ತನ್ನವೇ ಆದ ತಾತ್ವಿಕ ಶೋಧಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಬುದ್ಧಿಪ್ರಾಮಾಣವನ್ನೇ ತನ್ನ ಊರಗೋಲನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿದೆಗಾರನಿವನು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಯು ಸತ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈತನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಲು ಹೊರಟನು. ಯಾವದೇ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಡದ ಸ್ವಯಂಭೂ ಸತ್ಯವಾಗಿರುವಂಥ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆ ತತ್ವವು ಇರುವದೋ ಎಂದು ಈತನು ಹುಡುಕಬಯಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಈತನಿಗೆ ಅಂತಹದೊಂದು ತತ್ವವು ದೊರಕಿತು. ಅದನ್ನು ಈತನು ಹೆಸರಾದ ಒಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದನು. ' ಯಚ್ಚಿಂತಯಾಮಿ, ತತೋಽಹಮಸ್ಮಿ " ಎಂಬರ್ಥದ ಅವನ " ಮಹಾವಾಕ್ಯವು " ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. " ನಾನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ-ನನ್ನ ಇರುವಿನ ಅರಿವು ನನಗಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇದ್ದೇನೆಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಅರಿವೇ ನನ್ನ ಇರವಿನ ಪ್ರಮಾಣ " ಎಂಬುದು ಆತನ ತತ್ವ. ಈ ಸೂತ್ರವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಾರಿದ ಮೇಲೆ ಇದರ ಪರಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದನು. ಇದೇ ತತ್ವದಿಂದ ಆತನು ದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು. ದೇವರ ನೆರಳು ಇನ್ನೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೇ ಇತ್ತು. ದೇವರ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಆತನು, ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿರತೆಯು ಸಂಬಲರ್ಥವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ

ಬಾಹ್ಯಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಮನಸಸ್ ತತ್ವವೂ ಭೌತಿಕ ಜಡತ್ವವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರುವವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿದನು. ಈಗೊಂದು ತೊಂದರೆ ತಲೆದೋರಿತು. ಮನಸ್ತತ್ವವೂ ಭೌತಿಕವಸ್ತುಜಾತವೂ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪೃಥಕ್ಕಾಗಿರುವವೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರೆ, ಅವೆರಡೂ ತತ್ವಗಳು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದಾದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದು ಹೇಗೆ? ತನ್ನ ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುವ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಜಡದ್ರವ್ಯ ಇವೆರಡು ತತ್ವಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೇಯ ಜಾಣ್ಮೆಯು ಈ ತೊಡ ಕನ್ನು ಬಿಡಿಸಿತು.

ಪಶುಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಆತನು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟನು. ಪಶುಗಳೆಂದರೆ ಸರಳವಾಗಿ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆವ ದುಡಿವ ಯಂತ್ರಗಳು! ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರವಾದರೂ ಅಂತಹದೇ ಒಂದು ಯಂತ್ರವು. ಆದರೆ ಈ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ 'ಪೀಸಿಯಲ್' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಿಗೆ ಭಾವನೆಗಳು ಹರಿದು ಹೋಗುವವು; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಿರುಗಿ ಶರೀರಕ್ಕೆ ನಡೆ ನುಡಿಯ ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಡುವದು. ಹೀಗೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯ ಜಡತತ್ವವನ್ನು ಮನಸ್ತತ್ವವು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆಳುವದು.

ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೆಯು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಮಾರುದ್ದ ಸಮರ್ಥನೆಯು ತಳಹದಿಯೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಕುಸಿದು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಪಶುಗಳಿಗೂ ಆತನು ಹೇಳುವ 'ಪೀನಿಯಲ್' ಗ್ರಂಥಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಶೋಧವು ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶೋಧವಾಗುವ ಮೊದಲು ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೆಯ ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಆ ಕಾಲದ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮನುಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶರೀರ ಇವು ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನವಾದ ಬೇರೆಯಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಂದೇ ಅಂದಿನವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಯಿತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಗಳು ಜೀವವನ್ನು ಜಡದಿಂದ ಬೇರೆಯಂತ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳ

ಬಂದೊಡನೆಯೇ ತನ್ನ ಹಳೇಹರಕು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ('ವಾಸಾಂಸಿ-ಜೀರ್ಣಾನಿ') ಒಗೆದು ಹೊಸ ಶರ್ಟು ಹೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ('ನವಾನಿ-ಗೃಹ್ಣಾತಿ') ಕಾರಕೂನನ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಜೀವಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆ?

ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಾಕಷ್ಟು ತಪ್ಪು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೆಯು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ತುಂಬ ನೆರವಾದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಅಂದರೆ ಹೊರಗಿನ ನೆವಗಳಿಗೆ ದೇಹದಿಂದಾಗುವ ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ (ಎವೆಯಿಕ್ಕುವದೇ ಮುಂತಾದ) ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವನೇ. ಮೊದಲು ಈ ವಿಷಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತನ್ನ ಕಾಲಮಾನ ಜ್ಞಾನದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೀರಿ ಮುಂದಡಿ ಇಟ್ಟನು. ಆತನ ಈ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯ ತತ್ವವು ಅದೆಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಕೇವಲ ಅನುಮಾನವಾಗಿಯೇ ನಿಂತಿತು. ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯ ತನಕವೂ ಆ ತತ್ವವು ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೆಯು ಶರೀರದಲ್ಲಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇವೆರಡೂ ಕ್ರಮಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶರೀರರಚನಾಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದನು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಭಾವನೆಗಳ ರೂಪ ರೀತಿಗಳ ಕುರಿತು ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಎಷ್ಟೋ ಮತಗಳು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳವಿದ್ದುವು. ಇನಲ್ಲದೆ ಆತನು ಮನಸ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅರಿವನ್ನು—ಸ್ವಯಂಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು—ನಿರೂಪಿಸಿ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಲೊಕ್ ಮತ್ತು ಹ್ಯೂಮ

ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೆಯ ನಂತರ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮುಂದಡಿಗೆ **ಜೊನ್ ಲೊಕ್** ಎಂಬ ತತ್ವಜ್ಞನು ಕಾರಣನಾದನು. ಈ ಮೇಧಾವಿಯು 'ಮಾನವೀ ಬುದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧ' ವೆಂಬ ಒಂದು ಪ್ರಚಂಡ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಇಂಗ್ಲಂಡದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈತನೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಜನಕನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಜ್ಞಾನವೆಂದರೇನು? ಎಂಬುದನ್ನೇ ಈತನು ತನ್ನ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಆ ವಿಷಯದ ಒಂದು

ಅಂಗವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಬೃಹದ್ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದನು. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯವು ಆತನ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗೌಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಶದಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಲೊಕ್‌ನು ಜ್ಞಾನದ ಉಗಮದ ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಈತನು ತಿಳಿವಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಅದರ ಹುಟ್ಟಿನ ತನಕ ಓದುಗರನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಆತನಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಾದ ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಲೊಕ್‌ನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಂಶವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದನು. ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಹೊರಡುವ ಬದಲು ಲೊಕ್‌ನು, ಸಿಲೀಕ್ಷ್ಣಯ ಘಟಕಾಂಶಗಳಿಂದ ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಜ್ಞಾನವು ಅನುಭವದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ಆತನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ವೇದನೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳೇ – ಅನಿಸಿಕೆ ನೆನಸಿಕೆಗಳೇ ಜ್ಞಾನಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳೆಂದು ಅವನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು.

ಬಾಹ್ಯಪ್ರಪಂಚವು ಪರಿಮಾಣ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ವೇದನೆಯ ಮೂಲಕ ನಾವು ಅದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. (ಇಲ್ಲಿ ವೇದನೆಯೆಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನ—'ತನ್ಮಾತ್ರಾಬೋಧ' ವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ.) ಹೀಗೆ ವೇದನೆಯು ನೇರವಾಗಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುವದು. ಈ ವೇದನಾಜನ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಚಿಂತನೆಯು (ಮನನ, ನಿಧಿಧ್ಯಾಸವು) ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಬದುಕಿನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಮಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವದು. ಇಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ಅಂತಃಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸದ ರೀತಿಯೇನು? ಹೊರಗಿನ ವೇದನೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ನೇರವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಅವುಗಳೊಳಗಿಂದ ಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾದ ಹೆಚ್ಚು ಜಟಿಲವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವದು. ಇದು ಜ್ಞಾನದ ಉಗಮದ ರೀತಿಯೆಂದು ಲೊಕ್‌ನ ಮತವು.

ಲೊಕ್‌ನ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹಿಂದೆ ಒಣ್ಣಿಸಿದ ಫ್ರೆಂಚ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೇಯು ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಮನಸ್ತತ್ವವನ್ನೂ ಒಂದರಿಂದೊಂದು ಬೇರೆಯಾಗಿರಿಸಿ ನೋಡುವ ಆತನ ದ್ವೈತ ದೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲಿ? ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ವೇದನೆಗಳಿಂದಲೇ ರೂಪ ಗೊಳ್ಳುವ ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಅದ್ವೈತ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲಿ? ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೇಯು ಶರೀರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಆಳಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಲೊಕ್‌ನು ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಕೊನೆಗೆ ಶರೀರವನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಆದರೂ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಗಮ ಹೊಂದುವವೆಂದು ಆತನು ಒಪ್ಪಿದನು

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆತ್ಮವೆಂಬುದೊಂದು ತತ್ವವಿದೆಯೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಲೊಕ್‌ನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಅವಸರಪಡಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾದ ಮನಸ್ಸೊಂದಿದೆಯೆಂದು ಅವನು ನಂಬಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈ ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯವಸಾಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಪಾಧಿಗಳು—ನಿಯತ ಕರ್ಮಗಳು, ಎಂದು ಆತನು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಅದರ ಅನುಮಾನಬದ್ಧವಾದ ವಿಚಾರಕ್ರಿಯೆಯೂ ವೇದನೆಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಶಾರೀರಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವೆಂದು ಆತನು ಸಾಧಿಸಿದನು.

ಈ ಶಾರೀರಿಕ ಅನುಭವವು ಮನಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ? ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಲೊಕ್‌ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದನು. ಅವನು ಸೂಚಿಸಿದ ತತ್ವವೇ ಮುಂದೆ **ಡೇವ್ಹಿಡ್ ಹ್ಯೂಮ** ಎಂಬ ತತ್ವವೇತ್ತನೂ ಆತನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ಬಲಿಸಿ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡರು. ಅದೇ ತತ್ವವು ಇಂದು ನಿನ್ನೆಯ ತನಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪದ್ಧತಿಯ ತಳಹದಿಯಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿತ್ತು. ಲೊಕ್‌ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಆ ತತ್ವವು ಯಾವದು? ಅದು ವಿಚಾರಸಂಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಕಲ್ಪನಾ ಸಂಗತಿಯ ತತ್ವವು.

ಡೆಸ್ಕಾರ್ಟೆಯು ಬಾಹ್ಯಜಗತ್ತಿನ ವಾಸ್ತವ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಲೊಕ್‌ನು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾದ ಮನಸ್ತತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ

ದ್ದನು. ಆದರೆ ಹ್ಯೂಮನು ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ! ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುವಿನದಾಗಲಿ ಮನಸ್ಸಿನದಾಗಲಿ ಪಾರ್ಥಿವ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಆತನು ಅಲ್ಲಗಳೆದನು.

ಈತನ ವಿಚಾರದ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ; ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರೇರಣಾಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಅನುಭವವೆಂಬುವದು; ಪ್ರಭಾವ-ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸಂಘಟಿತವಾದ ಒಂದು ಸಮೂಹಾರವು. ಈ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಚಿಂತನಗಳ ಪಡಿನೆಳಲುಗಳು. ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಂದರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಮಾನಸಿಕ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳು — ಅಂದರೆ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಭಾವಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾದ ಅಂತಃಪ್ರಭಾವಗಳು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದ ಅನವರತತನವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಗತಿ ಯಾವದು? ಆ ಸಂಗತಿಯೇ ಕಲ್ಪನಾಸಾಹಚರ್ಯ, ಕಲ್ಪನಾಸಂಗತಿಯ ತತ್ವ. ದೇಶ ಕಾಲ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣ, ಸಾಮ್ಯ, ವಿರೋಧ—ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಾಮುದಾಯಿಕವಾದ ನೆನಪು. ಈ ಕಲ್ಪನಾಸಂಗತಿಯು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಆದ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಪಂಚದ ಬೋಧ ವೇದನೆಗಳಿಂದಲೇ ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸೆಂದರೆ ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರೇರಣಾತ್ಮಕವಾದ ತತ್ವವಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಸಂಜ್ಞಾಪ್ರವಾಹ; ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೆನಪಿನಿಂದ ಪವಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನಿಸಿಕೆ, ಅರಿವುಗಳ ಒಂದು ಬೆಳೆಯುವ ಗುಂಪು!

ಇಂದಿನ ಓದುಗನಿಗೆ ಡೆವ್ಹಿಡ್ ಹ್ಯೂಮನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ 'ಕಲ್ಪನಾ ಸಂಗತಿ'ಯ ಈ ಮತಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಹುರುಳಿಲ್ಲದುದೆಂದು ಕೂಡಲೇ ಹೊಳೆಯಬಹುದು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಜೀವಕಳೆ ಚೇತನೆಯನ್ನೇ ಅಲ್ಲಗಳೆದಂತಿದೆ. ಮನಸ್ಸೆಂದರೆ ಹಲವು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇರಿರಿಸಿದ ಒಂದು ಉಗ್ರಾಣದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ! ಶಕ್ತಿಯಾಗಲೀ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಲೀ ಇಲ್ಲದ ಒಂದು "ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ"ನಾಗುತ್ತದೆ; ಹ್ಯೂಮನು ತನ್ನ ಮತವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ಕಾಣಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಇಂದ್ರಿಯ ವೇದನೆಗಳ ಕ್ರಮದ ಪಾತಳಿಗೆ ತಂದಿಳಿಸಿದನು.

ಈ ಕಲ್ಪನಾ ಸಂಗತಿವಾದದ ಬಣ ಓರಣದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತೆಂದರೆ, ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮನೋ

ವಿಜ್ಞಾನವು ಒಂದು ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಹರಟೆಯೆಂದು ತಿಳಿದವರು ತಿರಸ್ಕರಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕುರಿತು ಜನತೆಯು ಸಂಶಯದಿಂದ ನೋಡಲು ಹ್ಯೂಮನ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಹೊಸರೂಪವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಹ್ಯೂಮನ ಈ ಕಲ್ಪನಾಸಂಗತಿವಾದವು ಸರ್ವಥಾ ಸುಳ್ಳೆಂಬ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಈ ಕಲ್ಪನಾಸಂಗತಿಯ ತತ್ವವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಗಳೆದಿರುವ ವೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ತತ್ವವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲ ಆಧುನಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಕಲ್ಪನಾಸಂಗತಿಯ ತತ್ವವು ಹ್ಯೂಮನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದಾಗಲೀ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ತಳಹದಿಯೆಂದಾಗಲೀ ಯಾರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಲ್ಲ; ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಲವು ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅದೊಂದೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಕಲ್ಪನಾ ಸಂಗತಿ 'ಯ ತತ್ವವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಆಳಹತ್ತಿತಷ್ಟೇ. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಳಿಸಿ ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ದೂರದ ಸದ್ದು ಆದಾಗಲೇ ಕೇಳಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಈಗಿನ ಎಲ್ಲ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮಿಕ್ಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಎಷ್ಟೇ ಮತಭೇದವುಳ್ಳವಾದರೂ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾಚೈತನ್ಯ ತತ್ವವು; ಮನಸು ಒರೇ ಹೊರಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಪಡಿನೆಳಲುಗಳ ಗುಂಪಲ್ಲವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದಂತಿದೆ. ಈ ಹೊಸ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹ್ಯೂಮನೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾರಣನು. ಹ್ಯೂಮನ ವಿಚಾರಗಳ ಒಂದು ಅಂಗವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಆತನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಿಕೆಗಳ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ತಂದಿರಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸ್ವರೂಪವು ಅದರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿವರವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಆತನು ತಿಳಿಸಿದನು.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೂ ಜರ್ಮನ್ ದಾರ್ಶನಿಕರೂ

'ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ದ್ರವ್ಯವಿಚಾರ'

ಡೆವ್ಹಿಡ್ ಹ್ಯೂಮನು ಆರು ವರ್ಷದ ಮಗುವಿರುವಾಗಲೇ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ತತ್ತ್ವವೇತ್ತನಾಗಿಹೋದನು. ಆತನ ಹೆಸರು **ಗೊಟ್‌ಫ್ರಿಡ್ ವಿಲ್‌ಹೆಲ್ತ್ ಲಿಬ್ನಿಟ್ಝು**. ಈತನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಮನಸ್ತತ್ತ್ವದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ—"ಮೊನಾಡ" ಎಂಬ ಚಿನ್ಮಯ ಕಣಗಳಿಂದ—ಈ ವಿಶ್ವವು ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಂಥ ಚಿನ್ಮಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವು ಒಂದು, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಈತನು ಒಂದು ವಾದವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನು. ಅರಿವನ್ನು ಮೀರಿದ ಅಜಾಗ್ರತವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಈತನೇ ಬಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದನು. ಆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜರ್ಮನ್ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾದ **ಅರ್ಥರ್ ಶೊಫೆನಾಯರ್** ಎಂಬವನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಸಾರಭೂತವಾದ ಸತ್ಯವೆಂದರೆ, ವಿಶ್ವದ ಜೀವಾಳವೆಂದರೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತವಾದ ಕಾಮನೆಯೂ, ಅಜಾಗ್ರತವಾದ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಕೂಡಿಯೇ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ (ಇಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತ, ಅಜಾಗ್ರತವೆಂದರೆ ತನ್ನ ಅರಿವು ಇದ್ದ, ಇಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲವಾದುದೆಂಬ ಅರ್ಥ) ಹೀಗೆ ವಾದಿಸುವಲ್ಲಿ,- ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಜಾಗ್ರತ-ಅಜಾಗ್ರತವೆಂಬೆರಡು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವದರಲ್ಲಿ- ಶೊಫೆನಾಯರನು ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಫ್ರೂಡನ ವಿಚಾರಪದ್ಧತಿಯ ಸಂಚಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು

ಅನಂತರ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕೈಗಾಣಿಕೆಯನ್ನಿತ್ತ ಜ್ಞಾನಿಯೆಂದರೆ ಇಮ್ಯಾನ್ಯುಅಲ್ ಕಾಂಟ ಎಂಬುವನು. ಈತನು ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದನು. ಈತನು ಹ್ಯೂಮನಂತೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮ ವಿವೇಚನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ವಿಷಯವೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಒಪ್ಪಿದನು. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅನುಭವವು. ಅನುಭವವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಬೇಕಾದರೆ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು—ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕಾಂಟನು ಸಾರಿದನು. ಶೊಫೆನಾಯರನಂತೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯು ಮತ್ತು

ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಭಾವನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿ ಆತನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಚಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಕ್ಯಾಂಟನ ಸಮಕಾಲಿನನಾದರೂ ಅವನ ನಂತರವೂ ೩೬ ವರ್ಷ ಬಾಳಿ ಹೋದ **ಜೋನ್ಸ ಫ್ರೆಡ್‌ರಿಶ್ ಹರಬರ್ಟ** ಎಂಬ ಮೇಧಾವಿಯು ಕಾಂಟನಿಂದಲೂ ಒಂದಡಿ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಜೇಡಿನ ಜಾಳಿಗೆಯಂತಹ ಜಟಿಲವಾದ ಗಣಿತದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಆತನು ಉಂಟುಮಾಡಿದನು. ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಕೊಂಡವರು ಕೆಲವರೇ ಇದ್ದರು. ಇವುಗಳನ್ನು ನಂಬುವವರು ಅವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನರಿದ್ದರು. ಆದರೂ, ಈ ಪಂಡಿತನ ದಾರಿಯು ಸರಿಯಾದುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಲ್ಪನೆಗಳು ('ಕಲ್ಪನಾಸಂಗತಿ 'ವಾದಿಗಳೆನ್ನುವಂತೆ) ಜಡರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಡಲಾರವು; ಅವು ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಚೇತನಗೊಂಡು ಕೂಡುವವು—ಎಂದು ಹರಬರ್ಟನ ಮತವಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮನಃಶಕ್ತಿಯು ಗುಂಪುಗೂಡಿಸಿದ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ರಾಶಿಗೆ ಆತನು 'ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ದ್ರವ್ಯ'ವೆಂದು ಕರೆದನು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯ ಈ ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ದ್ರವ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕೂಡುತ್ತಲಿರುತ್ತವೆಂದು ಆತನ ಉಪಸಿದ್ಧಾಂತ

ಹರಬರ್ಟನಿಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಬೆಲೆಯ ಅರಿವು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗಿಹೋದ ಅನುಭವದ ನೆನಪಿನ ರಾಶಿಗೆ (ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ) ಹೊಸದಾದ ವಸ್ತುಬೋಧನನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಆತನು ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ, ಮುಂದಾಗಲಿರುವ ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಉಪಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿರುವನು.

ಹರಬರ್ಟನು ಆತ್ಮವಾದಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಮತದಂತೆ ಆತ್ಮವೆಂಬುವದು ಒಂದು ಶಕ್ತಿಪುಂಜವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅನುಭವವು ಉಂಟಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶಕ್ತಿಯು (ಚೈತನ್ಯವು) ವೆಚ್ಚವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. (ಈ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ವೆಚ್ಚದ ಪ್ರಮಾಣ ಕೋಷ್ಟಕಗಳನ್ನೇ ಆತನು ಗಣಿತ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ತೋರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದು!) ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅನುಭವದಿಂದ

ತಲೆದೋರುವ ಹೇರಳವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಸಂಬಾಧ ವಿರೋಧಗಳ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವು ಎಡೆಬಿಡದೆ ವ್ಯಗ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬುದು ಮುಂತಾಗಿ ಹರಬರ್ಟನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು

ಯಾವದೊಂದು ಕಲ್ಪನೆಯು—ಬಿಡಿಯಾದ ವಿಚಾರವು—ಅರಿವಿನ—ಜಾಗೃತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ—ಮೆಟ್ಟಿಲ ಕೆಳಗಿಂದಲೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆಂದು ಆತನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಆ ಕಲ್ಪನೆಯು ಉತ್ತೇಜಿತವಾಯಿತೆಂದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡಲು ಸುರುವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅದು ಅರಿವಿನ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ತನಕ ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ದ್ರವ್ಯವಾಗುವ ತನಕ ಮೇಲೇರುವದು. (ಇಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಲು, ಮೇಲೇರುವದು—ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಲಾಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ) ಕಲ್ಪನೆಯು ಅರಿವಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಮಸುಕಾಗಿ ಮೂಡುವದೂ ಆಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅವಧಾನದ (ಲಕ್ಷ್ಯದ) ವಿಷಯವಾಗುವದು ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರೇತವಾದ ಅರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ದ್ರವ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಮರಳಿ ಆ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅಜಾಗೃತ ಮನಃಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯು, ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ಯಾವದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತಿದೆ.

ಗಣಿತವನ್ನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಹರಬರ್ಟನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನ ರೀತಿಯು ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿತು. ಅರ್ನೆಶ್ಟ ಹೈನ್ರಿಶ್ ವೆಬರ್ ಎಂಬೋರ್ವ ಜರ್ಮನ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶೇಂದ್ರಿಯದ ಕುರಿತು ಬಹಳ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ನಿಯಮವನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಆ 'ವೆಬರ ನಿಯಮವು' ಹೀಗಿದೆ:— ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸಂವೇದನೆ (ಅನಿಸಿಕೆ) ಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಚೋದನೆಯು (ಬಾಹ್ಯನಿಮಿತ್ತದ ಪ್ರೇರಣೆಯು) ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಪರಿಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಹೊರಗಿನ ಇಂದ್ರಿಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ ಆಘಾತವು ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಉತ್ಕಟವಾದಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಸಂವೇದನೆಯು

ಆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರವಾಗುವದೆಂತಲ್ಲ. ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಚೋದನೆಯು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕೆಂಬುದರ ಪ್ರಮಾಣವು ಆಗಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಒದಗಿದ ಸಂವೇದನೆಯು (ಸಂಸ್ಕಾರದ) ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಮೂಡಿದ ಸಂವೇದನೆಯ ಸ್ಮೃತಿಯು ಅಳಿಯದೇ ಉಳಿದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂವೇದನೆಯ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಬಹಳಹೆಚ್ಚಿನ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಚೋದನೆಯು ಅಗತ್ಯವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಹರಬರ್ಟನ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ ಒಂದು ತಿಳಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯ—ಇಲ್ಲವೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತು—ಹಿಂದಿನ ಜ್ಞಾನದ ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ದ್ರವ್ಯವು ಕೆರಳಿಕೊಂಡಿದ್ದುದಾದರೆ, ಆ ವಿಷಯದ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಮೂಡಿಸಲು ಅಷ್ಟೇನು ಬಲವಾದ ಆಕರ್ಷಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ, ಜ್ಞೇಯದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಕರ್ಷಣದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ ?

ಹೀಗೆ ಗಣಿತದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಮೊದಲೇ, ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರತಿಭಾಪೂರ್ಣವಾದ ಶೋಧಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಶೋಧಗಳು ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಒಂದು ಸಂಘಟಿತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅಣಿಯಾಗಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಧಾರದಿಂದ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರವು ಮನಸ್ಸಿನ ಗಾಢವಾದ ಹಾಗು ಗೂಢವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮರ್ಥವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿತು.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ, ಶರೀರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿವಾದಗಳ ಪರಿಣಾಮ:

೧೮ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಫ್ರೆಂಚ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಾನಸಿಕ ಕುಂದುಗಳುಳ್ಳ—ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ ಭಾವಗೇಡಿಯಾಗಿ ಶೋಡಿಗಳಾದ—ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ. ಮಾನಸಿಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅನವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು, ಅಜ್ಞಾತವಾದ ಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಗಳು ಮೈಸೇರಿ

ಮಾಡುವ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳಿಂದು ತಿಳಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲು, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಉಪಾಯ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಬರಬಹುದೆಂಬ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆ ಫ್ರೆಂಚ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯ ಕಿವುಡರೂ ಮೂಕರೂ ಆದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇಂದಿನ ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬೀಜಗಳು ಅಂದಿನ ಆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವವು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಸಮವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ವಿಷಮವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕೃತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಮೀಪದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇವು ಕಾಣಿಸಿದವು.

ಇದೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆರಡು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯಕರಾದರು. ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾದಲ್ಲಿ **ಫ್ರೆಂಝು ಜೊಸೆಫಗಾಲ** ಎಂಬಾತನು ಮಿದುಳಿನ ರಚನೆಯ ಕುರಿತು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಶೋಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಂಡದಲ್ಲಿ **ಸರ್ ಚಾರ್ಲಸ್ ಬೆಲ್** ಎಂಬವನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಜ್ಞಾನ (ಮಜ್ಜಾ) ತಂತುಗಳಲ್ಲಿಯ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವೇದಕ ತಂತುಗಳೂ ಪ್ರೇರಕ ತಂತುಗಳೂ ಹೀಗೆ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿರುತ್ತವೆಂದು ಆತನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ಸಂವೇದಕ ತಂತುಗಳು ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರಿವನ್ನು ಮಿದುಳಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆಂದೂ, ಪ್ರೇರಕ ತಂತುಗಳು ಆ ಅರಿವಿನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಿದುಳಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿ ಅವಯವಗಳಿಗೆ ತಲ್ಪಿಸುವವೆಂದೂ ಆತನು ಸಾರಿದನು. ಜ್ಞಾನ (ಮಜ್ಜಾ) ತಂತುಗಳ ಈ ಶೋಧದಿಂದ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯ ತತ್ವವು—ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಜರಗುವ ಚಲನವಲನಗಳ ತತ್ವವು—ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ **ಜೋನ್ಸ ಪೀಟರ ಮುಲ್ಲರ** ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜರ್ಮನ್ ಶರೀರ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೂ, ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೂ ಮಾಡಿದ ಸಂಶೋಧನಗಳಿಂದ ಶರೀರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಗತಿಯು ಒಂದು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಮುಲ್ಲರನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ

ಇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನತಂತುಗಳ ವಿಷಯದ ಸಂಶೋಧನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಈ ಸಂಶೋಧನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆತನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ– ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಂವೇದನೆಯ ಜಾತಿಯು (ಸ್ವರೂಪವು) ಅಂಥ ವೇದನೆಯನ್ನು ಮಿದುಳಿನ ಮಜ್ಜಾಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಆ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯದ ಸ್ವಾರ್ಥ್ಯ–ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಆದರಿಂದ ಬರುವ ವೇದನೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಮೊದಲು ಶೋಧಿಸಿದವನು ಮುಲ್ಲರನೇ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದ ವರೆಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ವಿಚಾರಸರಣಿಗಳು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮನಸ್ಸು ಸ್ಫೂರ್ತಿರೂಪವಾದುದೂ, ಕ್ರಿಯಾಚೈತನ್ಯಮಯವಾದುದೂ ಇರುವದೆಂದು ಆಗ್ರಹಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ, ತಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ನಿಚ್ಚಳವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸಂವೇದಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಕ ತಂತುಗಳು ಮಿದುಳಿನೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು; ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾರೀರಿಕ ಅಂಗ-ಅಂಶಗಳು ವೇಗದಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿದವು.

ಅನಂತರ, ಮೂರನೆಯದೊಂದು ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ವಿಚಾರಸರಣಿಯೊಂದು ತಲೆದೋರಿತು. ೧೮೫೯ರಲ್ಲಿ **ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ವಿನ್**ನು ತನ್ನ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. 'ನೈಸರ್ಗಿಕ ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಾಣಿಜಾತಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ' ಎಂಬುದೇ ಆ ಗ್ರಂಥ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಾನವನ ಅವತಾರ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಾತಿ ವಿಭಿನ್ನತೆ', ಅನಂತರ 'ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂಬವುಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾದುವು.

ಡಾರ್ವಿನನ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿವಾದವು ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು

ಆಳವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿತೊ ಅಷ್ಟೇ ಆಳವಾಗಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಲಂಡನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಆಚಾರ್ಯನಾದ ಡಾ. ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಎವ್ಹೆಲಿಂಗ ಎಂಬವನು ಅಂದಂತೆ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿವಾದದ ಪ್ರಭಾವವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಬಹಳೇ ಆಗಿದೆ. ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿವಾದದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಮಿಕ್ಕ ಪಶುಕೋಟಿಯ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಯುವ ಒಂದು ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು.

ಇದುವರೆಗೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಏಕಮೇವವಾದ ಘಟನೆಯೆಂದು ಅಭ್ಯಾಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಳಾಗಬಾರದೆಂದು ಬರ್ಫದಲ್ಲಿ ಹೂಳಿಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿನಂತೆ, ಮನಸ್ತತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ವಿಭಜಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ಅದರ ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಆ ವಿಷಯದ ವಿವೇಚನೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ—ಅಂದರೆ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿವಾದವು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತವಾದೊಡನೆಯೇ—ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ತಾವು ತಿಳಕೊಂಡುದಕಿಂತ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಮತ್ತು ಜಟಿಲವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಮಾತು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಶರೀರದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಂತೆಯೆ ಈಗ ಮನಸ್ಸಿನ ರೂಪ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿವಾದದ ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವದು ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು. ಏಕದೇಶೀಯ ಜಂತುವಿನಿಂದ—ಒಂದೇ ಅಣಿಕೋಶದಿಂದ ಆದ ಸಜೀವದ್ರವ್ಯದಿಂದ—ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತ ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಂತೆಯೇ, ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಕೂಡ ಕ್ರಮಶಃ ಅರಳುತ್ತ ಬಂದಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನ ಸೆಲೆ, ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಪ್ರಾಣಿಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೆಳಗಿನ ಥರಗಳತನಕ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಂಕುರರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ತತ್ವವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮನುಷ್ಯ

ಸಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಗೆ ಪರಿಣತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಒರಬೇಕಾಗುವದು. ಹೀಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಕೋಟಿಯನ್ನೇ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡ, ಬರೇ ಬಲಿತ ಬುದ್ಧಿಯ, ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದವರ ಮನವನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ತೀರುವದಿಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮ್ಯಕ್‌ಜ್ಞಾನವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಪಶುಕೋಟಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಂತೆಯೇ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬರುವ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ಬಾಳಿನ ಕೀಳುತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳುವ ಅನಾಗರಿಕತೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದ ಜನಾಂಗಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಲವು, ಇರವುಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾನವೀ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾಸಕ್ರಮದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿರುವ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ನೋಡುವದು ಅಗತ್ಯವು! ಅಂತೆಯೇ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮಂದಿರದ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಅದರ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳ ಹಲವು ಕೋಣೆಗಳಿವೆ. ಪಶು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ (ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪಶುಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಹೊರಟ ಶಾಸ್ತ್ರ), ಶಿಶುಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡಿದೆ.

'ಪ್ರಾಣಿಜಾತಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಡಾರ್ವಿನನು ಮನಸಿನ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಮಾಡಿರುವನು. 'ಮಾನವನ ಅವತಾರ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸಗೊಂಡುವೆಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದನು. ಪಶುಗಳ ಮನೋರಚನೆಯು ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ತೀರ ಬಿನ್ನವಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಡಾರ್ವಿನನು ಖಂಡಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ನಡತೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಕೆಡುಹಲು ಪಶುಗಳ ನಡತೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ

ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಈ ತೆರನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದುವು.

ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಯು, ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆಯ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವನ ವಂಶದ ವಿಕಾಸಕ್ರಮವನ್ನು ಕೆಲವಂಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆಯುಷ್ಯದ ಮೊದಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾನವಜಾತಿಯ ವಿಕಾಸದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಪಡಿನೆಳಲು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮೂಡಿದುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಮಾತೇ ಮಾನವ ಜಾತಿಯ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಾಸಾಗರಗಳಲ್ಲಿಯ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾಡುಬೆಳೆದ ಭೂಖಂಡಗಳ ನಡುಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವ ಜನರ ಗುಂಪುಗಳ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾನವ ಜಾತಿಯ ಮುನ್ನಡೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪುಟಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂತಹರ ಜೀವನದ ಮಾದರಿಗಳೇ, ಮಾನವ ಜಾತಿಯ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜನಾಂಗಗಳ ಮೇಲು ಕೀಳು ಮಾದರಿಗಳೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸದ ವಿಷಯಗಳಾದುವು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುರಾಣ, ವಾಙ್ಮಯ, ಕಥೆ, ಗಾದೆಗಳು, ಹಳೇ ಆಚಾರ ಪ್ರಕಾರಗಳು ನಡೆನುಡಿಯ ರೀತಿಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಯುಗದ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು—ಇವೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧಕರು ತಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಭ್ರಮಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಭ್ರಷ್ಟ, ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಧಿ ವಿಕೃತಗಳಿಂದ ಬಳಲುವಂಥ, ಹುಟ್ಟು ಮೂಢರಾದ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಿಷಯರಾದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂಥ ಹದಗೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಅತಿರಿಕ್ತವಾದ ವಿಪರೀತವಾದ ರೂಪಗಳಿಂದ ಹಲವು ಮಾನಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು.

ಹೀಗೆ ಡಾರ್ವಿನನ ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿವಾದವನ್ನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ **ಹರಬರ್ಟ ಸ್ಪೆನ್ಸರ** ಎಂಬ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು ಮೊದಲಿಗನು. ಆದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆತನು 'ಕಲ್ಪನಾ ಸಂಗತಿಯ' ವಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ, ಕೇವಲ ಅದರ ಪರಿಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದನೆಂಬುದು ಒಂದು ದೋಷವು. ಆದರೂ, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬುದ್ಧಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾರ್ಪಾಟಗಳ ಮೇಲೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆನುವಂಶಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವಜಾತಿಯ ಗುಣಸಂಸ್ಕಾರವು—ಪ್ರಭಾವವು—ಬೀಳುವವೆಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಆತನು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಈ ನಡುವೆ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ—**ಸರ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಗಾಲ್ಟನ್** ಎಂಬ ಮಾನವವಂಶ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಡಾರ್ವಿನನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ, 'ಆನುವಂಶಿಕ-ಪ್ರತಿಭೆ' 'ಮಾನವೀ ಮನಃಶಕ್ತಿಯ ಕುರಿತು ವಿಚಾರಣೆ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಗಾಲ್ಟನನು ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಣಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಂಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳೇ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೂ, ವಿಲಿಯಮ ಜೇಮ್ಸನ ಪ್ರಭಾವವೂ.

ಅದೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ **ವಿಲ್ ಹೆಲ್ಮವಂಟ** ಎಂಬ ಜರ್ಮನ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಲಿಪಝಿಗ್ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದನು. ಈತನು ಈ ಮೊದಲು 'ಶಾರೀರಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ನೆಲಗಟ್ಟು' ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತನು ಶರೀರರಚನಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಬೆಳೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಪುಸ್ತಕವೂ

ಆಮೇಲೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯೂ ಈ ವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಒಲವು ಯಾವ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮಾನವನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವದರಿಂದ. ಈ ಅನುಭವವು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಪದ್ಧತಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ವಿಷಯವಾದುದರಿಂದ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಂದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಈತನು ನಂಬಿದ್ದನು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಟನು ಬಿಚ್ಚುಮನದಿಂದ ಮುಂದುವರಿದನು. ಕೇವಲ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಯಾವದೇ ಅನುಭವದ ಉಗಮವು ಶಾರೀರಿಕವೋ ಮಾನಸಿಕವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಅನುಮಾನಿಸುವದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆತನು ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಕೈ ಇಕ್ಕಿದನು.

ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಟನು ತನ್ನನ್ನು ಯಾವದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟಪದ್ಧತಿಗೆ ಬಿಗಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೀತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಶಾರೀರಿಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನುಕುರಿತು ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರಯೋಗ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನದೊಂದಿಗೆ ಪಶುಗಳ ನಡತೆಯನ್ನೂ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಧರ್ಮಸಾಂಪ್ರದಾಯ, ಮಾನವ ವಂಶ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ—ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕಂಡುಬರುವ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳ ಕುರಿತಿರುವ ಜ್ಞಾನವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಮತ್ತು ಇಂತಿವೆಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನಬಲದಿಂದಲೇ ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಶೋಧಕನು ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಂಟನ ಮತವಿತ್ತು.

ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ರೀತಿಯು ಮುಂದಿನವರಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯಾಯ್ತು. ಇತರ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಇವನ ಅನುಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ಕಾರ್ಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹಲವರು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಂತಹವೇ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳು ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇದರ

ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಷೇತ್ರವು ವಿಶಾಲವಾಯಿತು. ಅದರ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳು ಬೆಳೆದು ಎಲ್ಲ ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಇಡಿಯಾಗಿ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಹುಡುಕುವ (ಒಂದೊಂದು ಶಾಖೆಯನ್ನೇ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುವ) ವೃತ್ತಿ ಬೆಳೆದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂಗಗಳ ವಿಶೇಷಜ್ಞತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಡೆದುಬಂದವು.

ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಅಭಿರುಚಿಯು ಯುರೋಪಖಂಡದಂತೆ ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲೂ ತಲೆದೋರಿತು. ಸ್ಟೆನ್ಲೆ ಹಾಲ್ ಎಂಬ ತತ್ವವೇತ್ತನು ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದನು. ಇವನು ತನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಮನುಷ್ಯನ ಪೌಗಂಡಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬಾಲ್ಯ ಮತ್ತು ಯೌವನಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಕ್ರಮಣಾವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ಈತನು ಸಂಶೋಧನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಹಾಲನ ಒಂದು ಮತವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿದೆ: ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಗವಿಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಗೋಪುರದ ತನಕ, ಪರಿಬಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು(ಮಾನವ) ಶಿಶುವು ತನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಎಂದು ಈತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಈಗ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇದರಿಂದ ಬಾಲಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾಸದ ಕುರಿತು, ಬಹಳ ಬೆಳಕು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅಮೇರಿಕೆಯು ತಾನು ಸ್ವತಃ ಪೌಗಂಡಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದ ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಅಲ್ಲಿಯ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೊದಲಿನಿಂತೇ ಬಾಲಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವನ್ನು ಪೂರೈಸಹತ್ತಿದರು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ಹಲವು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಟೆನ್ಲೆ ಹಾಲನು ಒಬ್ಬನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಾಲಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾಪೂರ್ಣವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು—ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವರು.

೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯೂ ಪ್ರತಿಭಾವಂತನೂ ಪ್ರಮುಖನೂ ಆದ

ವನು ವಿಲಿಯಮ ಜೇಮ್ಸ. ಈ ಆಚಾರ್ಯನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಹಾರವರ್ಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಟೈನ್ಲಿಹಾಲನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಜೇಮ್ಸನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನರಗುಂದು-ಪ್ರಕೃತಿಯವನೂ ಕೋಮಲ ದೇಹಯಷ್ಟಿಯವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ೩೮ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನತನಕ ಆತನು ಅರೆರೋಗಿಯಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದನು; ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರವಾಸಮಾಡಿದನು. ಎಣಿಕೆಮೀರಿ ಓದಿದನು; ಬಹಳೇ ಹೆಸರಾದ ಶರೀರ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ತಜ್ಞನಾದನು. ಆಮೇಲೆ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರೂ, ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳ ವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿದನು. ತನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಆತನು **ಚಾರ್ಲಸ ಬರ್ಟಂಡ ರೆನೋವ್** ಎಂಬ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯ ದಾರ್ಶನಿಕ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿದ್ದನು. ಆ ತತ್ವವೇತ್ತನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಕಲ್ಪಶಕ್ತಿಯ ತತ್ವವನ್ನು ಜೇಮ್ಸನು ಅರಿತು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ರೆನೋವ್‌ನು ಸಾರಿದನು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿಯ ನಮ್ಮ ನಂಬಿಗೆಯು ಒರೇ ಬಯಕೆಯಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಬಾರ್ಕೈಕೆಯಲ್ಲ ಅದು ಜೀವಾಳದ ಹಂಬಲ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಇಚ್ಛೆ—ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ವಿಲಿಯಮ ಜೇಮ್ಸನಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ‘ಇಚ್ಛಾಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆಯಿಡುವದೇ ನನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೊದಲನೇ ಕೆಲಸವಾಗುವದು.’ ಎಂದೂ ಘೋಷಿಸಿ, ಆತನು ತನ್ನ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದ ನಿಯತವಾದದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೊರೆದನು. ನಿಯತವಾದವೆಂದರೆ ಮಾನವೀ ಚಟುವಟಿಕೆಯೆಲ್ಲ ಹೊರಗಿನಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತುಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತವೆಂಬ ತತ್ವ; ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನವು ನಿರುಪಾಧಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮತ. ಈ ವಾದವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಜೇಮ್ಸನು ಇಚ್ಛಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೊಸ ತತ್ವದಿಂದ ಹುರುಪುಗೊಂಡು ತನ್ನ ಮಜ್ಜಾವಿಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಸಹ ವಾಸಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉತ್ಕಟವಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ನವೀನ ದಿವ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೇಲಿಬಿಟ್ಟನು!

ಈತನು ಹಾರವರ್ಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರ

ವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಳಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಆಚಾರ್ಯನಾದನು. ಒಂದು ತಪದ (೧೨ ವರುಷಗಳ) ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬರೆದ 'ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು' ಎಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಆತನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ತುಂಬ ಭರದಿಂದ ಹಬ್ಬಿ, ಕೊಬ್ಬಿ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಲಿದೆ. ಈತನ ಗ್ರಂಥವು ಈಗ ಹಳೆಯದೆನಿಸಿದರೂ ಆ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಹೊಸಯುಗ ಪ್ರವರ್ತಕ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ವಿಭಿನ್ನ ದಾರಿಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಅದುವರೆಗಿನ, ಶಾರೀರಕಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಾರೀರಿಕ ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಶ್ಲೇಷಕ ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಕೃತ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಖೆಗಳ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ತತ್ವಪ್ರಣಾಲಿಗೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಜೇಮ್ಸನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನವನ್ನು ತಂದನು.

ಜೇಮ್ಸನು ಬರೆದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ತತ್ವತಃ ಹೊಸವಾಗಿವೆ; ಆತನ ಸಂಶೋಧನದ ಶುದ್ಧವಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದು, ಮತ್ತು ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಲು, ವ್ಯವಹಾರಿಕ ವಿನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹಚ್ಚಲು ಆತನು ತೋರಿದ ತತ್ಪರತೆ ಇನ್ನೊಂದು.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಗುರಿಯು, ಕೇವಲ ಮನಸ್ಸಿನ ರಚನೆಯ ರೂಪವನ್ನರಿತುಕೊಳ್ಳುವದೇ ಆಗಿರದೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮನಸ್ಸಿನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅದರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ವಿವೇಚಿಸಿ ವಿವರಿಸಲು ಹೊರಟ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಆತನು ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದನು. ತಿಳಿಸುದಿಯಲ್ಲನ್ನಬೇಕಾದರೆ ಮನಸು ಏನಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ಅದು ಏನು ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬುದೇ ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖ್ಯವಿಷಯವೆಂದು ಆತನು ಸಾರಿದನು.

ಆತನ ಸಹಕಾರಿಯಾದ **ಹ್ಯೂಗೋ ಮನ್ಸ್ಟರಬರ್ಗ** ಎಂಬವನು ಈ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ನಡಿಸಿದನು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸದ ಫಲವಾಗಿ

ಆತನು 'ಅಪರಾಧವೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೂ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಆನಂತರ 'ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೂ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯೂ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತವಿದೆಯೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಚಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ವಿಲಿಯಂ ಜೇಮ್ಸನಿಗೆ ತುಂಬ ಉಪಕೃತವಾಗಿವೆ. ಇವೆರಡೂ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಲೆದೋರಿದವು. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು— 'ಬಿಹೇವಿಯರಿಝಮ್' (ಅಂದರೆ ವರ್ತನವಾದ) ಎರಡನೆಯದು, 'ಹೊರ್ಮಿಕ ಸಾಯಕೊಲೊಜಿ' (ಅಂದರೆ ಹೇತುವಾದಿಮನೋವಿಜ್ಞಾನ).

ಮನೋರಚನೆಗಿಂತ ಗುಣಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಮನವಿತ್ತುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನದ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗುವದು ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಣಧರ್ಮಗಳ ಫಲಿತವೇ ಎಂದರೆ ಒಳಗಣ ಮಾನಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಹೊರಗಣ ಪ್ರಕಟರೂಪವೇ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನವು. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡ ಮಾನವೀ ವರ್ತನದ ಯಾವುದೇ ಅಭ್ಯಾಸವು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ, ಆ ವರ್ತನದ ಉಗಮದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡದೇ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯಪ್ರಾಣಿಯಾಗಲಿ, ಉಳಿದ ಯಾವದೇ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ಬಾಳುವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಗಬಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಯಾವದಾದರೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಕಲಿಯುವಿಕೆಯ ತಳಹದಿ ಯಾವದು ? ಆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಸರಲವಾದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮೇಣ, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜಟಿಲವಾದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನಡತೆಯು, ಮಾನವೀ ವರ್ತನವು ಹೇಗೆ ಏರ್ಪಡುವದು ?

ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ನಡೆವಳಿಯ ಅಭ್ಯಾಸವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತೀರ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ ಡಾರ್ವಿನನು ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿವಾದದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ತನಕವೂ, ಮನುಷ್ಯ

ಮತ್ತು ಪಶುವಿನ ನಡೆವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳೆಂದೂ ಅವುಗಳ ಉಗಮವು ಭಿನ್ನಮನೋವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿರುವುದೆಂದೂ ಹಲವರು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದವರೆಗೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಯಂಪ್ರಜ್ಞೆ (ತನ್ನ ತನದ ಅರಿವು) ಇರುವದೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮನುಷ್ಯನು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಾಗಿ ಏಕೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ? ಮಾನವನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಗೂ ಆತನ ಯಾವದೊಂದು ವಿಚಾರವೇ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಸರಿಯೆ? ಹಲವು ವರುಷಗಳಿಂದ ನಡೆದ ಶಾರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಈ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೆಡವಿರುವವು.

ಪರಾವರ್ತನಕ್ರಿಯೆಯೂ, ವರ್ತನವಾದವೂ:-

ಸರ್ ಚಾರ್ಲಸ್ ಬೆಲ್‌ನು ಜ್ಞಾನತಂತುಗಳ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಪರಾವರ್ತನಕ್ರಿಯೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಈ ಪರಾವರ್ತನಕ್ರಿಯೆಯು (ಇಚ್ಛೆಯ ಅಂಕೆಯ ಹೊರಗಿನ ವೇದನಾ) ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಪಶುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇಕೆ-ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳತರಗತಿಯ ಸಾವಯವ ಜಂತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಬೆಳಕಿನಪೆಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಧೂಳಿಯೊಳಗಿನ ಹುಳವೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಕ್ಕಿಯೊಂದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವ ಸದ್ದು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಹತ್ತರದ ಬಿಲವನ್ನು ಹೊಗುವದು. ಇದು ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯು. ಇದು ಕಲಿತು ಬರುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ. ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಈ ತರದ ಕ್ರಿಯೆಯು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಚಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ; ಸಹಜವಾಗಿ ಜರಗುವದು.

ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯ ತತ್ವದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ರಶಿಯದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯನ ಮತ್ತು ಇತರ ಪಶುಗಳ ನಡೆವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ

ಭೇದವಿಲ್ಲ—ಮೂಲಭೂತವಾದ ಭಿನ್ನತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವೆರಡನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೋಲಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಬೇಕೆಂದು ಡಾರ್ವಿನನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದುದೂ ಇದೇ ಸುಮಾರಿಗೆ.

ಆತನ ಮುಂದಾಳುತನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಕೆಲವು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪಶುಗಳ ವರ್ತನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಭ್ಯಾಸವು ಬರೇ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕವಾಗಿತ್ತು. ಪಶುವಿನ ನಡತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅದರ ಬಗೆಗಳನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆದಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಅವರು ವಿಮರ್ಶೆ ಸಂಶೋಧನದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು. ಪಶುಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಡತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿಯೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ವ್ಯಗ್ರರಾದರು.

ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ರಶಿಯದ **ಇವ್ಹಾನ್ ಪೆಟ್ರೊವಿಚ್ ಪವಲೊವ್** ಎಂಬಾತನು ಅಗ್ರಗಣ್ಯನು. ವರ್ತನವಾದೀ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪವಲೋವನನ್ನು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವರು. (ಈತನು ೧೯೩೬ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡನು.) ಅವನಿಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲು ಅಂತಹ ಕಾರಣವೂ ಉಂಟು. ಅವನು " ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆ " ಎಂಬ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ತತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವೊಂದು " ವಿಕಾರ ಹೇತು " ಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯು ವಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ತನವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ನಡೆಸಿದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಆ ವಿಕಾರ ಹೇತುವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಯು ಆ ವಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ತನವು ಜರಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುವದೇ ಈ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯ ತತ್ವ. (ಇದರ ಕುರಿತು ಮುಂದೆ " ವರ್ತನವಾದ " ದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗುವದು.) ಪವಲೋವನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಆತನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು ಬಣ್ಣಿಸುವಂತೆ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯವಾದ ತತ್ವವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಅತಿವಾದವಾಗಬಹುದು. ಆದರೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕುರಿತು ಪವಲೋವನೂ ಅವನ ಪಂಥದವರೂ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಎಬ್ಬಿಸಿವೆ! ಪವಲೋವನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ

ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು; ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಲ್ಲ. ಆತನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕುರಿತು ಏನೊಂದನ್ನೂ ಅರಿತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಇತರ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಯುಕ್ತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಚನಕ್ರಿಯೆಯ ಕ್ರಮದ ಕುರಿತು ಆತನು ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಲಾಲಾರಸದ ಗ್ರಂಥಿಗಳ ಕ್ರಿಯೆಯು ಆತನ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

ಯಾವದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯು ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಅದರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಲಾರಸವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ,- ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಯುತ್ತದೆ. ಬಾಯೊಳಗಿಟ್ಟ ಆಹಾರದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಈ ಜೊಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಗುಣವೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜೊಲ್ಲು ಉಂಟಾಗುವದೂ ಅದರ ಗುಣ ಪರಿಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದೂ ಪರಾವರ್ತನಕ್ರಿಯೆಯ ಪರಿಣಾಮವು. ಆದರೆ ಪವಲೋವನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದನೇನೆಂದರೆ, (ಆಹಾರದ) ತುತ್ತು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿರದಿರುವಾಗಲೂ, ಬರೇ ಆಹಾರದ ವಾಸನೆ, ದರ್ಶನ ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಆಹಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಾಗ ಆಗುವ ಶಬ್ದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಕೂಡ ಪ್ರಾಣಿಯ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಜೊಲ್ಲು ಬರಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮೊದಲು ಆ ಪ್ರಾಣಿಯು ಆಹಾರದ ಆಥ ವಾಸನೆ, ದರ್ಶನ ಇಲ್ಲವೆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅರಿತಿರಲೇಬೇಕು. ಈ ನಿಶ್ಚಿತ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಪವಲೋವನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆತನು ಈ ಮೊದಲು ಪಚನಕ್ರಿಯೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈಗಲೂ ನಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕುರಿತು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಆತನ ಪ್ರಯೋಗವು ಮನೋರಂಜಕವಾಗಿದ್ದದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ:- ಒಂದು "ಕುರಿಮರಿ" ನಾಯಿಯನ್ನು ಆತನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟನು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೆ ಒಂದು ಟಿಕ್ ಟಿಕ್ ಅನ್ನುವ " ಮಿಟ್ರೊನೊಮ " ಎಂಬ ಕಾಲಮಾಪಕ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಆ ನಾಯಿಯು ಆ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಆಹಾರ ತುಂಬಿದ ಒಂದು ಹರಿವಾಣವನ್ನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ತಟ್ಟನೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ

ದನು. ಇದೇ ಸಪ್ಪಳ ಮತ್ತು ಹರಿವಾಣದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಡುವು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಆಗಾಗ ನಡೆಸಿದನು. ಕೆಲವೊಂದು ಬಾರಿಗಳ ನಂತರ, ರೂಢಿಯಾದ ಬಳಿಕ ನಾಯಿಯು ಬರೇ ಟಿಕ್ ಟಿಕ್ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ (ಹರಿವಾಣ ಮುಂದೆ ಬರದಿದ್ದರೂ) ಆಹಾರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಲೆದೋರುವ (ಹಸಿವಿನ) ಎಲ್ಲ ವಾಡಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು; ಬಾಲನಲ್ಲಾಡಿಸಿ ನಾಲಿಗೆ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಸಿ ತನ್ನ ಆತುರತೆಯನ್ನು ತೋರಹತ್ತಿತು.

ಈ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದಲೂ ಇವೇ ಮಾದರಿಯ ಬೇರೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ, ಪಾವಲೋವನು ಒಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಕ್ಕೆ ತಲ್ಪಿದನು; ಆ ಪ್ರಾಣಿಯು ಟಿಕ್ ಟಿಕ್ ಸಪ್ಪಳನನ್ನು ಆಹಾರದೊಂದಿಗೆ ತಳಕು ಹಾಕಿ ಸಾಹಚರ್ಯದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಹಸಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು 'ಕಲಿಯಿತೆಂ' ತಲ್ಲ; ಒಂದು ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯು ಕೃತ್ರಿಮವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ, 'ವಿಕಾರಹೇತು' ವಿನಿಂದ ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದಾಯಿತು; ಅಂದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಲು ಬರುತ್ತದೆಂದು ಸಿದ್ಧನಾಯ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಆಹಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮೂಸಿ ಐಚ್ಛಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಗುವಂತಹ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಅಷ್ಟೇ ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಟಿಕ್ ಟಿಕ್ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಕೇಳಿದುದರಿಂದಲೂ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯ್ತು.

ಯಾವದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆಯೇ ಬಂದ ಸಹಜವಾದ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪಾವಲೋವನು 'ಅಸಾಂಕೇತಿಕ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆ' ಎಂದು ಕರೆದನು. ಕೃತ್ರಿಮ ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲಕ ಕೆಣಕಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಆತನು 'ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆ' ಎಂದು ಕರೆದನು. ಈ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪರಾವರ್ತನದ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಮಗ್ರವಾದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವೇ ನಿಂತಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲ ವರ್ತನವನ್ನು, ನಡತೆಯ ಎಲ್ಲ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು, ಈ ತತ್ವದಿಂದಲೇ ವಿವರಿಸಲು ಬರುವದೆಂದು ಪಾವಲೋವನ ನಂಬಿಗೆಯು. ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಜನ್ಯಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂದು ಕರೆವ—ಸುಡುವ ಕೆಂಡದಿಂದ ಸರ್ರನೆ ಬೆರಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸುವಂತಹ—ವರ್ತನದಿಂದ

ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಒಂದು ಗಡುಚಾದ ಗಣಿತಪ್ರಮೇಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುವ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸದ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಮಾನವೀ ವರ್ತನದ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೂ ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನೂ (ಒದಗಿದ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಜರಗುವ ಮಜ್ಜಾತಂತುವಿನ) ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯು ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಒರುತ್ತದೆಂದು ಪಾವಲೋವನು ಸಾಧಿಸಿದನು.

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವ ಅಂತರ್ಮುಖ ಅಭ್ಯಾಸಿಯು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂಥ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು—ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ! ವಾಡಿಕೆಯ ಮಾತಿನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ವಸ್ತುವೇ ಅಳಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಹಲವು ಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ನಡೆದವು. ಕೀಳೊಳಗಣಕೀಳು ತರಗತಿಯದಾದ 'ಅಮೀಬಾ' ಎಂಬ ಏಕಪೇಶೀಯ ಜಂತುವಿನಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಬೆನ್ನು ನೆಟಿಸಿ ನಡೆವ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಯ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ತರದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನೋಡಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಂಡಿನ ಸಿ. **ಲೊಯಿಡ್ ಮೋರ್ಗನ್** ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕೆಯ **ಜೇಕ್ಸ ಲೊಎಬ್, ಈ. ಎಲ್. ಥೊರ್ನ್ಡೈಕ** ಎಂಬ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೊದಲಿಗರಾಗಿ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದರು.

ಪಾಶವೀ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ- ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ-ಪ್ರಚೋದನೆಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಶಾರೀರಿಕ ಚಲನವಲನಗಳು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು. ಸರಳವಾದ ಈ ಆಂಗಿಕ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನು ಲೊಎಬ್‌ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿದನು. (ಈ ಚಲನವಲನಗಳಿಗೆ ಆತನು "ಟ್ರೊಪಿಝಮ" ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು.) ಲೊಯ್ಡ ಮೋರ್ಗನ್ ಮತ್ತು ಥೊರ್ನ್ಡಾಯ್ಕ ಇವರೂ ಇನ್ನಿತರರೂ, ಮತ್ತೊಂದು ತತ್ವವನ್ನು ಸಪ್ರಯೋಗವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಪಶುಗಳು ಯಾವದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ತರುವ ಹೊರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಟುವಟಿ

ಕೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವದಿಲ್ಲ; ಹಲವು ಬಾರಿ ತಪ್ಪಿ ತಲೆಗೆ ಒಡಿದ ಬಳಿಕ ತಿದ್ದಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಜ್ಞಾನ ಪಡೆದಿವೆ. ತಮ್ಮ ನಡತೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹೊಳೆ ಯುವದಿಲ್ಲ. ಪಶುವು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತಟ್ಟನೆ ಯಾವದೊಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಲ್ಲಿ ಅವಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರತಿ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಹಲವು ಪುನರಾವ ರ್ತನೆಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚಾಗಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ನಿಂತು ಅದೇ ನಡ ತೆಯ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯು ಮಾದರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಮೊರ್ಗನ್ ಥೊರ್ನ್‌ಡಾಯ್ಕ ಮೊದಲಾದವರು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು.

ವರ್ತನವಾದಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾಹನೆ (ಕೊಹಲರನ ಚಿಂಪೆಂಝಿಗಳೂ:-)

ಆದರೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವಿಯು ಆಹ್ವಾಹನೆಯು ಒಂದಿತು. ಕಳೆದ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ತುಸು ಮುಂಚೆ **ವೊಲ್ಫಗೆಂಗ ಕೊಹಲಿಕ್** ಎಂಬ ಜರ್ಮನ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಕೆಲವು ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ' ಅಶಿಕ್ಷಿತ ' ಚಿಂಪೆಂಝಿ (ಕೋತಿ) ಗಳ ಗುಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಈಗ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಆ ಪಶುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಕೈಚಳಕದ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಆತನು ಕಂಡನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನದೇ ಆದ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು—ಮುನ್ನೋಟದ ಅರಿವನ್ನು– ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುವಂಥ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಆ ಮಂಗಗಳ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವದನ್ನು ಆತನು ಶೋಧಿಸಿದನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಪ್ರೌಢ ಮನುಷ್ಯರು ತೋರಿಸುವಂತಹವೇ ಆದ ಭಾವನೆಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಚಿಂಪೆಂಝಿಗಳೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವವೆಂದು ಆತನು ಗೊತ್ತು ಹಿಡಿದನು.

ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಗಳಿಗೆ ಎಡೆಗೊಡದಂಥ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನೇ ಆ ಚಿಂಪೆಂಝಿ ಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಲಾಯ್ತು. ಈ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಸಹಜ ನಿಲುಕದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ

ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಆಹಾರವನ್ನಿಟ್ಟು ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡ ಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಸಾಧನವನ್ನೂ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯ ಕಣ್ಣಮುಂದೆ ಇರಿಸ ಲಾಯಿತು. ಆ ಸಾಧನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಆಹಾರವನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು ಕೇವಲ ಚಾಣಾಕ್ಷತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು. ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಸಂಗತಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಯ ಉತ್ತರ ಇವೆರಡರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಂತ ಬುದ್ಧಿಯು ಮಾತ್ರ ಚಿಂಪೆಂಝಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿತ್ತು. ಇದೇ ಮಾದ ರಿಯ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನೋಡಿ, ಪಶುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪರಿವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಹೊರತಾದ (ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರೇರಕವಾದ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯು ಇರುತ್ತದೆಂದು ಕೊಹಲರನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ದನು. (ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಮೊದ ಲಿನ ತತ್ವವೇತ್ತನಾದ ಪ್ಲೇಟೋನ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ವರೂಪವೆಂದರೆ ವಸ್ತುಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಸರಿ ಎಂದು ಆತನು ಅಭಿ ಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಕೊಹರನ ಚಿಂಪೆಂಝಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಉಪಯೋಗಿಸಹತ್ತಿದವು; ಒಂದು ಕೋಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಉದ್ದವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದೊಡನೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಲನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಕೂಡಿಸಿದವು. (ಹೀಗೆ ಎರಡು ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಆಹಾರಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸಾಧನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಚಿಂಪೆಂಝಿ ಗಳಿಗೆ ಯೋಗಾಯೋಗದಿಂದ ತೋಚಿತು. ಆದರೂ, ಈ ಕಲ್ಪನೆಯ ಶಕ್ಯತೆ ಗಳನ್ನು ಆ ಪಶುವು ಕೂಡಲೇ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಿತು.) ಮರದ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದು ಕೋಲುಗಳಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವದನ್ನು ಅವು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಲಿ ತವು. ತಮಗೆ ನಿಲುಕದಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ ಆಹಾರ ವನ್ನು ಪಡಕೊಳ್ಳಲು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ಹೇರಿದರೆ, ಅಥವಾ ಹಗ್ಗಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಮೇಲೇರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವ

ದೆಂಬು ಆ ಚಿಂಪೆಂಝಿಗಳು ಅರಿತವು. ಇವೆಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒರೇ ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಕುರುಡು ರೀತಿಯಿರದೆ, ಸಹೇತುಕವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ ವಿಚಕ್ಷಣತೆಯೊಂದು ಒಡಮೂಡುವದೆಂದು ಕೋಹರನು ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಆದರೆ ಇದರೊಂದಿಗೆ, ಮಂಗನ ಬುದ್ಧಿಯ ವಿಚಕ್ಷಣತೆಯನ್ನು—ಪಶುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಂಶಗಳನ್ನು—ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಅದರ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನೂ ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಡಿದವು; ಪಶುಬುದ್ಧಿಯು ಮರ್ಯಾದಿತವಾದ ಶಕ್ತಿಯೆಂಬುದೂ ಆ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಚಿಂಪೆಂಝಿಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಟ್ಟವು ಮನುಷ್ಯನಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಕೆಳಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅವುಗಳ ಮನಸ್ಸೂ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆಯೇ ಹರಿಯುವದೆಂಬ ಮಾತು ತಿಳಿದುಬಂತು. ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೊರಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವಿಧವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಅರಿವ ಬುದ್ಧಿಯ ರೀತಿಯು ಮಂಗ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಂಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಾವನೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಿಂಪೆಂಝಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರದುವಾಗಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನಂತೆಯೇ ಅವು ಅಳುತ್ತವೆ; ನಗುತ್ತವೆ; ಆಟದಲ್ಲಿ ಆನಂದಪಡುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ನಲಿಯುತ್ತವೆ. ದುಃಖಕ್ಕೀಡಾದ ತಮ್ಮ ಸಂಗತಿಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳ ಕುರಿತು ಅಷ್ಟೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಸೂಯೆಯನ್ನೂ, ಅಸಹನೆಯನ್ನೂ, ಸಿಟ್ಟನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ನರ, ವಾನರರಲ್ಲಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಸಾಧರ್ಮ್ಯವು ಕೋಹುರನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಮಂಗಗಳಿಗೆ ಇರುವ 'ವಾ-ನರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಯ್ತು.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ನಾಲ್ಕು ಮಾದರಿಗಳು :

ಇಂಥ ವಿವಿಧವಾದ ಪ್ರಯೋಗ-ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಪರಿ

ಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಪ್ರಾಣಿಯಿಂದ ಜರಗುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಗುಂಪುಗಳು–ನಾಲ್ಕು ಮಾದರಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೊಂದನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯು ತೂಕ ತಪ್ಪುವದು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಾದರಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿವೆ:—(೧) ಆಂಗಿಕ ಚಲನವಲನಗಳು (ಟ್ರೊಪಿಝುಮ್) (೨) ಪರಾವರ್ತನಕ್ರಿಯೆ (ರಿಫ್ಲೆಕ್ಸನ್) (೩) ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮತ್ತು (೪) ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ಣವಾದ ವರ್ತನೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೇ ಆಂಗಿಕ ಚಲನವಲನಗಳ ರೂಪದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಕೋಟಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಒಗೆಯ ನಡೆವಳಿಯು ಕೆಳಗಿನ ಕೀಳುತರಗತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಪರಾವರ್ತನಕ್ರಿಯೆಯು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು. ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಜರಗುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂದರೆ ಅಂಥ ಪರಾವರ್ತನಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಗಳೇ ಸರಿ. ಬೌದ್ಧಿಕ ವರ್ತನೆಯು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಾಣಿಗೂ ಆತನ ತರಗತಿಯ ಮೇಲಿನ ಪಶುವರ್ಗಕ್ಕೂ ಸೇರಿದ ಕ್ರಿಯೆಯು.

ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೇ ಒಪ್ಪಿದ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ಮೊದಲು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಪಶುಗಳೂ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ನಡೆಯುವವು, ಮನುಷ್ಯನು ಮಾತ್ರ ಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವನು, ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗಿನ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರಾದವರ ಮತದಂತೆ, ಏಕಪೇಶೀಯ 'ಅಮೀಬಾ' ಜಂತುವಿನಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ವರೆಗೂ ಇರುವ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳ ನಡೆವಳಿಯು ಸುಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತ ಬಂದುದೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಪಶುಗಳ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಂದ ತೀರ ಬೇರೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಮನಸ್ತತ್ವದ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿಯ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ತರಗತಿಗಳು ಗೋಚರವಾಗುವವೇ ಹೊರತು ಅವು ತೀರ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದವುಗಳಲ್ಲ—ಎಂಬೀ ತತ್ವವೇ ಈಗ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕೇವಲ ಶಾರೀರಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಘಟನೆಯೆಂದೂ,

ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇವಲ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಬೇಕೆಂದೂ ವರ್ತನವಾದಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಆಗ್ರಹವಿದೆ.

ಇಂದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯವೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ವರ್ತನವಾದಿಗಳು ವಹಿಸುವ ಕೇವಲ ಶರೀರಪ್ರಧಾನವಾದ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಲವೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಾನ್ಯಮಾಡುವರು. ಮಾನವನ ಆಂತರಿಕ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯ ಕುರಿತು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿರದಿದ್ದರೂ, ಅಂತಹದೊಂದು ಶಕ್ತಿಯುಂಟೆಂದು ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಯುಗದ ದೇಹಾತ್ಮವಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮವಾದಿಗಳ ಹೋರಾಟವು ಈ ಹೊಸ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ !

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಕಾಸದ ದಾರಿಗುಂಟ ನಾವು ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ನಡೆದುಬಂದೆವು. ಆದರೂ ಹಿಂದಿನ ವಾದಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ರೂಪ ತಾಳಿ ತಲೆದೋರುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿರುವುದೇ ಏಕೆ? ಪ್ಲೇಟೊ-ಎರಿಸ್ಟೊಟಲ್, ಲಾಕ್-ಡೆಕಾರ್ಟೆ ಡಾರ್ವಿನ್-ವಿಲಿಯಮ್ ಜೇಮ್ಸ್, ಪವಲೋವ-ಕೊಹಲರ ಹೀಗೆ ದ್ವಂದ್ವಗಳು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವದೇಕೆ? ತತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ—ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಗಳಂತೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಹರಿದು ಬಂದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಾಗ ಅವೆರಡರಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಾಟ ನಡೆದುದೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಿಕ್ಕಾಟವು ವಾದ—ವಿಗ್ರಹವು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಮುಂದುವರಿದ ಪಾತಳಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಗತಿಯು ಒಂದೇ ಸಪನೆ ನೇರವಾದ ದಾರಿಯಿಂದಲೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಅಡ್ಡತಿಡ್ಡ ಹಾದಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಿ ತೊಳಲುತ್ತ ಬಳಲುತ್ತಲಾದರೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲಿದೆ.

೧. ವರ್ತನವಾದೀ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೂ **೨ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ**

೨. ಹೇತುತ್ವವಾದೀ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವೂ

ವಾಟ್ಸನ್‌ನ ವರ್ತನವಾದ:

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವರ್ತನವಾದಿಗಳ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ವರ್ತನವಾದೀ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದದ್ದು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೯೧೩ರಲ್ಲಿ. ಅಮೇರಿಕೆಯ **ಜೊನ್ ಬಿ. ವಾಟ್ಸನ್** ಎಂಬ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು "ವರ್ತನವಾದಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು" ಮತ್ತು "ಮಾನವೀ ವರ್ತನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹ" ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದನು. ಈತನು ಬಾಲ್ಟಿಮೋರ ಎಂಬಲ್ಲಿ **ಜೊನ್ಸ ಹೊಪ್ಕಿನ್ಸ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ** ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮತ್ತು ತುಲನಾತ್ಮಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ೧೯೧೯ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತತ್ವಪ್ರಣಾಲಿಯನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುವ "ವರ್ತನವಾದ—ತುಲನಾತ್ಮಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪೋದ್ಘಾತ" ಎಂಬ ಮಹಾಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದನು.

"ವರ್ತನವಾದ" ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಅರ್ಥ. ಅದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವದು. ಅದರಂತೆ ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಕಾರ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವದು. ವನಸ್ಪತಿ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಜೀವ ವಸ್ತುಗಳ ವರ್ತನವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಇತರ ಭೌತಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಂತೆಯೇ ಪ್ರಯೋಗ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವದೇ ವರ್ತನವಾದೀ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಕಾರ್ಯರೀತಿಯು.

ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿಯ ಘಟನೆಗಳೇ ವರ್ತನವಾದಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯವು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಡತೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನೂ ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ ಆತನು ಕಲೆಹಾಕಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅಂಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಕೋಷ್ಟಕಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ, ಲೆಕ್ಕ ನಿಜವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸುವ ಧೋರಣವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು. ವರ್ತನವಾದಿಯು ಯಾವದೇ ತರದ ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ಅಂತರ್ಮುಖವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂಥ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ವಾಸ್ತವ ಘಟನೆಗಳು ದೊರಕುವದಿಲ್ಲ, ಬರೇ ತಾತ್ವಿಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹೊರ

ಡುವವು. ಡಾ ವಾಟ್ಸನ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇರೆಗೆ " ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಚಿರಕಾಲ ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಆತ್ಮನಿಷ್ಠವಾದ ಚಿಂತನಪರವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹರಿಗಿದು ಬಿಟ್ಟು ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ರೀತಿಗಳನ್ನೂ ಈಗ ಬಳಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿ, ಆತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನೂ ನಾವು ಮರೆತುಬಿಡಬೇಕು. "

ವರ್ತನವಾದವು ಹೀಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶರೀರ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೂ ತಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ, ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಬರುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ನಡೆದುಬಂದ ದೂರದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಆತ್ಮ, ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೆಂಬ ಅಥವಾ ಅಂಥ ಇನ್ನಾವ ಹೆಸರುಳ್ಳ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ; ಕಾಣಿಸಿಕೊಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ತನವಾದಿಯಾದರೂ ಮಿಕ್ಕವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಮನಸತ್ತ್ವವೆಂಬುದೊಂದು ಉಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಆತನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವನು ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಶಾರೀರಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ, (ಶರೀರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ) ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ತೋರಿಸಲು ಬರುವದೆಂದು ವರ್ತನವಾದಿಯು ನಂಬುವನು. ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಚೋದನೆ (ಬಾಹ್ಯ ವಿಕಾರ ಹೇತು) ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ವರ್ತನವಾದಿಯ ಶ್ರದ್ಧೆ.

ಯಾವದೇ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಾದರೂ ಶಾರೀರಿಕ ಯಂತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯ ತತ್ತ್ವದಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನು (ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ) ಕೆಲವೇ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕೆಲವೇ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಒಂದು ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. (ಈ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಎಷ್ಟಿವೆಯೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ.) ಬಾಳಿನ ಪ್ರತಿ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನ ಆ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜಟಿಲವಾದ ನಡತೆಯ

ಮಾದರಿಗಳನ್ನೂ, ವರ್ತನೆಯ ರೀತಿ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಆತನು ತತ್ಪರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಮಾನವೀ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾವಿನ ತನಕ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆವೆರಡು ಘಟನೆಗಳ ನಡುವಿನ ಯಾವದೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೇ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಯ ಕುರಿತು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಆ ಪ್ರಾಣಿಯ ವಯೋಮಾನವು ಯಾವದೇ ಇದ್ದರೂ, ಆ ಪ್ರಾಣಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಏನೇ ಇದ್ದರೂ, ಯಾವದಾದರೊಂದು ಪ್ರಚೋದನೆಯ ಕಾರಣವು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಲ್ಲಿ, ಆ ಪ್ರಾಣಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಅನುಮಾನಿಸಿ ಹೇಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದೆಂಬುದೇ ವರ್ತನವಾದಿಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗದ ಹೆಗ್ಗುರಿ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಯಾವದೊಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ತಿಳಿದು ಬಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದ ಹೊರಗಿನ ನಿಮಿತ್ತವು—ಪ್ರಚೋದನೆಯು—ಯಾವದಿತ್ತೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಕೊಳ್ಳುವದೇ ಆತನ ಹಂಬಲ.

ಪ್ರಚೋದನೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕಟ್ಟಡವೂ, "ನಿಸ್ಸಂಕೇತೀಕರಣವೂ":

ವರ್ತನವಾದಿಯಾದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಮತದಂತೆ, ಮಾನವ ಶಿಶುವು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ, ಕೆಲವು ಬಾಹ್ಯಪ್ರಚೋದನೆಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಕೊಂಡೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ, ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆಧಾರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹೆದರಿಕೆಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ತರದ ನಿಮಿತ್ತವೂ ಇದರಂತೆ ಭೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು. ಮೇಲಿನವೆರಡೇ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳು ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬಲ್ಲವು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೂ (ಭೀತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ) ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಶಿಶುವು ಚೀರಿಕೊಳ್ಳು

ತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೆ ಉಸಿರನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಭೀತಿಯ ಬಾಹ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ,—ಇಂಥ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧವಾದ (ಅಂದರೆ ಕಲಿಯದೇ ಬರುವ) ಪ್ರಚೋದನೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ,—ವರ್ಷಗಳು ಗತಿಸಿದಂತೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಜರಗುವ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರೌಢ ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನಾವ್ಯೂಹಗಳು—ನಡೆವಳಿಯ ರೀತಿಗಳು—ಬಳ್ಳೀ (ಕಲ) ಬೆರಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಪಾವಲೋವನು ಆಹಾರದೊಂದಿಗೆ ಮಿಂಟ್ರೊನೊಮಯಂತ್ರವನ್ನು ತಳಕುಹಾಕಿ ಸಾಹಚರ್ಯದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಟಿಕ್ ಟಿಕ್ ಸಪ್ಪಳದಿಂದಲೇ ನಾಯಬಾಯಿಗೆ ನೀರೂರಿ ಜೊಲ್ಲು ಸುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನಷ್ಟೇ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಶಿಶುವಿನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಹೊಸದೊಂದು ಪ್ರಚೋದನೆಯು, ಸಹಜವಾದ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪ್ರಚೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಅದರದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ, ಮೂಲ ಪ್ರಚೋದನೆಯ ನಿಮಿತ್ತದ ಕುರಿತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಭೇದದಿಂದ ಹೊಸ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಶಿಶುವು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಾಂಕೇತಿಕ ನಿಮಿತ್ತಗಳೊಂದಿಗೆ (ಅಂದರೆ ಮೂಲ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಒದಗುವ ಹೊಸ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳೊಂದಿಗೆ) ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ವರ್ತನವಾದವೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ " ಕಲ್ಪನಾ ಸಂಗತಿ " ವಾದವನ್ನೇ ಹೋಲುವ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ "ಸಂಗತಿ" ಯು (ಸಾಹಚರ್ಯದ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧವು) ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಬರುವದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಚೋದನೆ (ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ) ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ವರ್ತನವಾದಿಯು ಅನ್ನುವದೇನಂದರೆ:- ಸಂವೇದನೆಯು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು. ಭಾವನೆಯು ಅಂತಃಸ್ರಾವ ಗ್ರಂಥಿಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು. ಸ್ಮೃತಿಯು ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಒಂದು ರೂಢಿ. ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯ ರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು.

ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕ್ರಮವು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ತ್ವರೆಯು ಭಾವನೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಂತೆ—ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒರೇ ಯೋಗಾಯೋಗದಿಂದಲೂ—ಒದಗಿಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ಯಾವ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೂ ಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಮಗುವು ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಕುನ್ನಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗಲಿ ಅಂಜಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಮಕ್ಕಳು ಅಂಥ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗುವ ಕಾರಣವೇನು ? ಕತ್ತಲೆಯಾಗಲಿ, ಕುನ್ನಿಯಾಗಲಿ ಮಗುವಿನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಣಕುವಂಥ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪ್ರಚೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ತಳಕುಬಿದ್ದಿವೆ. ಒಮ್ಮೆ ಒದಗಿದ ಆ ನಿಮಿತ್ತಗಳ ಸಾಹಚರ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಮೂಲ ಪ್ರಚೋದನೆಯ ಕುರಿತು ಆಗಬೇಕಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಆಗಂತುಕ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ (ಕತ್ತಲೆ ಇಲ್ಲವೆ ಕುನ್ನಿಯ ಕಲ್ಪನೆಗೆ) ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದೆ !

ಹೀಗೆ ಯಾವದೊಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಚೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೇ ಅದನ್ನು ಆ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವದೂ ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗೆ "ಸಂಕೇತ ನಿರಾಕರಣೆ" ಎಂದು ಹೆಸರು, ಆದರೆ ಈ ಕೆಲಸವು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಂತೆ ಯೋಗಾಯೋಗದಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಹೇತುಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅನಿಷ್ಟ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ಅಥವಾ ಅನಿಷ್ಟ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ಬಿಂಗಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ವರ್ತನವಾದಿ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕರು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಉಪಯೋಗವುಳ್ಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತತ್ವದ ಉಪಯೋಗವು—"ನಿಸ್ಸಂಕೇತೀಕರಣ" ಇಲ್ಲವೆ "ಸಂಕೇತ ನಿರಾಕರಣ" ದ ವಿನಿಯೋಗವು—ಎಳೆಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಕುನ್ನಿಗೆ ಹೆದರುವ ಒಂದು ಕೂಸನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅದರ ಆ ಹುಸಿ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು

ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಆ ಕೂಸನ್ನು ಎತ್ತಿತಂದು ಕುನ್ನಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, "ಹೆದರುವದು ಹುಚ್ಚುತನ! ಅದನ್ನು ಬಿಡು" ಎಂದು ಹೇಳಿ "ಮುದ್ದಾದ ಈ ಕಾಳಿ ಮರಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೋ" ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವವರು ಕೆಲರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲ. ಅದರಂತೆಯೆ ಆ ಮಗುವಿನ ಮುಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಕುನ್ನಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿ ಈ ಕುನ್ನಿಗೆ ಹೆದರಬೇಡವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸುವವರೂ ಉಂಟು, ಇದೂ ನಿರರ್ಥಕ. "ನಾಯಿಯು ನಮಗೆ ಈಲಾದ ಪ್ರಾಣಿ. ಅದು ಮನೆ ಮಾರು ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಆಳು. ಧರ್ಮರಾಜನು ಒಂದು ನಾಯಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದನು; ಅದನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ!" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವ ಒಂದೇ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ನಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಗುವಿನ ಭೀತಿ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡುವದು. ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?

ಇಲ್ಲಿ ವರ್ತನವಾದಿಯ ನೆರವು ನಮಗೆ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಮಗುವಿನ ಹತ್ತರ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಸಹಜ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಆ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಏನೂ ಮಹತ್ವ ಕೊಡದೆ) ವರ್ತನವಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಒಂದು ನಾಯಿಯನ್ನು ತಂದಿಡುವನು. ಮಗುವಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು (ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು) ಕೆರಳಿಸುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯು ನಾಯಿಯ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಮಗುವು ತನ್ನ ಹತ್ತರ ನಾಯಿಯು ಇರುವದನ್ನು ಕಂಡರೂ ಅಂಜುವದಿಲ್ಲ. (ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುವದು.) ಹೀಗೆ ನಾಯಿಯು ಹತ್ತರ ಇರುವದನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಹೊಸ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಆ ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ, ನಾಯಿಯನ್ನು ಗೌಣ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲ ಬಾರಿ ಇಟ್ಟು ರೂಢಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಕ್ರಮೇಣ ನಾಯಿಯೊಂದೇ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದರೂ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯುಂಟಾಗುವ ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾಯಿ ಮತ್ತು ಭೀತಿಗಳ ಪ್ರಚೋದನೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಈಗ ಮಾಯವಾದದ್ದು ಕಂಡುಬರುವದು.

ಹೀಗೆ, ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಶಿಶುವು ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಚೋದನೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ

ಗಳುಳ್ಳದ್ದಿರುತ್ತದೆಂಬ ಮಾತನ್ನು, ಗೃಹೀತವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ತನ ವಾದಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಜನ್ಮತಃ ಇರುತ್ತವೆಂಬ ತತ್ತ್ವ ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರುವರು ! ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿರದ ಉಂಟಾದುದೆಂದು ಹೇಳ ಲ್ಪಡುವ ವರ್ತನದ ಬಹುಭಾಗವು ಸಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕ್ರಿಯೆ.ಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುವರು.

ವರ್ತನವಾದಿಗಳಿಗೂ ಇತರ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಮತಭೇದ:

ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತನವಾದಿಗಳು ಉಳಿದ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರಿಂದ ಮೂಲತಃ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವರು. ಮತ್ತು ಒಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಮತಭೇದದ ಕಾರಣವಿದೆ; ಮನುಷ್ಯನ ವಿಚಾರ, ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಇವು ಮಿಕ್ಕ ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬೇರೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಮಾರ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನೆಯ ಅಂಗಗಳಾದುದರಿಂದ ವಿಚಾರ, ಭಾಷೆ ಮೊದಲಾದು ವೆಲ್ಲವೂ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ದೃಢವಾದ ಚಟಗಳೇ ಸರಿ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವರ್ತನವಾದಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿ ಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಶಬ್ದಮಯವಾದ (ನಾಲಿಗೆಯ) ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೆಂದೂ, ವಿಚಾರ, ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಗಳೆಂದರೆ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ ಮೂಕ ಭಾಷೆಯೆಂದೂ ಅವರು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಮಾಡುವರು. ಈ ಮತವನ್ನು ಒಪ್ಪುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾವಾ ಗಲೂ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವವೇ ? ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ವಿಚಾರವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ? ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಲತಃ ಅರ್ಥವು ಅಡಕವಾಗಿದೆಯೇ ? ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ವರ್ತನವಾದಿಯ ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾದ ಉತ್ತರವು ನಿಶ್ಚಿತ. ನಾವು ವಸ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಕೃತ್ಯಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡುವೆವು. ವಸ್ತು, ಕೃತ್ಯಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ಶಬ್ದಗಳುಂಟಾ ಗಿರುವವು. ಕೆಲವು ಮಾದರಿಯ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ‘ ಬದಲು ’ ಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಮೂಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಕುರಿತೇ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇದೆಲ್ಲ ವಿವೇಚನೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು

ಕುರಿತಾಯಿತು. ಆದರೆ ವರ್ತನವಾದಿಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಮರ್ಯಾದಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಆತನು ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೂ, ಮಾನವ ವಂಶಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಿದಾಗ ಸರಿಯಾದ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಕಠಿಣವೂ ವಿಲಂಬವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಜಟಿಲವಾದವೂ ಗೊಂದಲಗೊಳಿಸುವಂತಹವೂ ಇರುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ—ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ಯುದ್ಧದ ಹುಯಿಲೆಬ್ಬಿಸಿದರೆ—ಒಂದು ಸಮಾಜವಾಗಲಿ, ಜನಾಂಗವಾಗಲಿ, ಮಾನವಜಾತಿಯಾಗಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದು? ಇದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಊಹಿಸಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬಂದಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಎಂಥ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವೆಂಬುದರ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಹಲವು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಸಿ ಕಲೆಹಾಕಿ ಹೋಲಿಸಿ ಸತ್ಯದ ವರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಆ ಮೇಲೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ತಲುಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಡುವೆ, ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಘಟನೆಗಳ ವಿವರವೇ ಬೇರೆ ಕಂಡುಬರಬಹುದು; ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಶೋಧನದಿಂದ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಆಧಾರವೇ ಸುಳ್ಳಿದ್ದುದು! ಆದರೂ ಸರಿಯಾದ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನದಂತೆ ಸಮಷ್ಟಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಕೊನೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಬಹುದೆಂದು ವರ್ತನವಾದಿಗಳ ಬಲವಾದ ನಂಬುಗೆಯಿದೆ.

ವರ್ತನವಾದಿಗಳು, ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ತತ್ವವನ್ನೇ ಮಾನ್ಯಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೇತುವಾದಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ('ಹೊರ್ಮಿಕ್' ' ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ತಳಹದಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿರುವರು. 'ಹೊರ್ಮ್' ಎಂಬ ಗ್ರೀಕ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರನ್ನು

ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. 'ಹೊರ್ಮ' ಅಂದರೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಹುಮ್ಮಸ್ಸು, ಪ್ರೇರಣೆಯೆಂದರ್ಥ. ಹೇತುವಾದಿ ('ಹೊರ್ಮಿಕ್') ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶ, ಹೇತುವನ್ನು ಕಾಣುವನು. ಈ ಹೇತುವು, ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಗತಿಕೊಟ್ಟ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವದು. ಈ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಬರುವವು.

ಮೆಕ್‌ಡುಗಲ್ಲನ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು:

ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಎಣಿಸಿ, ಹೆಸರಿಟ್ಟು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿರುವರು. ಕೆಲವು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಸುಮಾರು ೪೦ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳುಂಟು. ಆದರೆ **ವಿಲಿಯಮ್ ಮೆಕ್‌ಡುಗಲ್** ಎಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ ವರ್ಗೀಕರಣವೂ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಈತನು ಆಂಗ್ಲನಾಗಿದ್ದರೂ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಮತ್ತು ಈತನು ಹೇತುವಾದ (ಹೊರ್ಮಿಕ್) ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಆದ್ಯಪ್ರವರ್ತಕನೂ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಚಾರಕನೂ ಎಂದೆಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಮುಖ್ಯ ಹದಿಮೂರು ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವನು. ಇವುಗಳೊಡನೆ ಕೆಲವೊಂದು ಗೌಣಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೂ ಇರುವವು. ಆ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಆವುವೆಂದರೆ:

೧ ಪಿತೃಪ್ರವೃತ್ತಿ—(ತಂದೆತಾಯಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ)
೨ ಯುಯುತ್ಸು ವೃತ್ತಿ—(ಹೋರಾಡಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆ)
೩ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ—(ಸೋಜಿಗಪಡುವ ವೃತ್ತಿ)
೪ ಬುಭುಕ್ಷೆ—(ಹಸಿವೆ)
೫ ಜುಗುಪ್ಸೆ—(ಹೇಸಿ ಹಿಂಜರಿಯಬೇಕೆಂಬ ಅನಿಸಿಕೆ)
೬ ಪಲಾಯನ ವೃತ್ತಿ—(ಓಡಿಪಾರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆತುರ)
೭ ಯೂಥವೃತ್ತಿ—(ಗುಂಪುಗೂಡಿರಬೇಕೆಂಬ ಹಾರೈಕೆ)

೮ ಆತ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆ— (ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವ, ಹಟವನ್ನು ನಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆ)

೯ ಶರಣಾಗತಿ— (ತನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕೆಂಬ ಒಲವು)

೧೦ ಮೈಥುನ— (ಕಾಮ ತೃಪ್ತಿಯ ಲವಲವಿಕೆ)

೧೧ ಅರ್ಜನೆ— (ಗಳಿಸಬೇಕೆಂಬ, ಪಡೆದು ಕೂಡಿಸಿಡಬೇಕೆಂಬ ವೃತ್ತಿ)

೧೨ ಸಿಸೃಕ್ಷೆ— (ಏನಾದರೊಂದು ರಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ತವಕ)

೧೩ ಆಕರ್ಷಣ— (ಜನರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸೆಳಕೊಳ್ಳುವ ಲವಲವಿಕೆ)

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ "ಕುರುಡ" ವೃತ್ತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಎಣಿಸುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕುರುಡೆಂಬುದರ ಅರ್ಥವು ಪರಿಣಾಮದ ಕುರಿತು ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದಂಥ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಆತತಾಯಿ ಸ್ವರೂಪ ಎಂದಿದ್ದರೆ, ಈ ಮೂಲವೃತ್ತಿಗಳು ಕುರುಡಲ್ಲ. ಅವು ಉಪಯುಕ್ತವೆಂದೇ ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಣಿಯ ಬಾಳಿಕೆಯ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹೇತುವಿನಿಂದಲೇ ಉಳಿದಿವೆ. **ಈ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲತೆಯ ಸೆಲೆಗಳು. ಬುದ್ಧಿಯು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ, ನಿಶ್ಚಿತ ಗುರಿಗಳುಳ್ಳ, ಜೀವನದ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಗಳು.** ಹೀಗೆ ಹೇತುವಾದಿ (ಹೊರ್ಮಿಕ್) ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಎಲ್ಲ ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಆ ತತ್ವದ ಅಡಿಗಲ್ಲ ಮೇಲೆಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮೂಲಕ ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದವರಿಗೆ "ಹೇತುವಾದಿ" ಗಳೆಂದು ಕರೆವ ವಾಡಿಕೆಯಿದೆ. ವರ್ತನವಾದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಎರಡು ಧ್ರುವಗಳ ನಡುವಿರುವಷ್ಟು ಅಂತರವಿರುವದರಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದವರನ್ನು ಸತ್ಯದ ಗುತ್ತಿಗೆ ತಮಗೇ ಇದ್ದಂತೆ ಹಲವು ಬಾರಿ ವಾದ ಬೆಳೆಸುವದುಂಟು !

ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೆಂದರೇನು ? ಮೆಕ್‍ಡುಗಲ್‍ನ ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಯ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ: ಪ್ರಾಣಿಯು, ಯಾವದೊಂದು (ಜಾತಿಯ ಅಥವಾ ವರ್ಗದ) ವಸ್ತುವನ್ನು ಇಲ್ಲವೆ ವಿಷಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಹಾಗೆ ವಿಚಾರ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಂದ ಆ ವಿಷಯದ

ಮೂಲಕವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪದ ಭಾವನೆಯ ಉದ್ರೇಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ; ಬಳಿಕ ಆ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲವೆ ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವಂಥ, ಆನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಅದರದೇ ಅಂತರಂಗಿಕವಾದ ಶಾರೀರಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಒಂದು ಬಲವೇ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯು.

ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ವಾಕ್ಯವು ಮಾರುದ್ದವಾಯಿತಲ್ಲವೇ? ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಧಾನವಾಗಿ ಓದಿದರೆ ಲೇಸು. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮೊತ್ತಮೊದಲು, ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಮಾತು:- ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಣಿಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದುದರಿಂದ ತಲೆದೋರುವ ಅಥವಾ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಃ ಸಹಜವಾಗಿ ಇರುವ ಒಂದು ಗುಣಧರ್ಮವು. ಆದರೆ ನಿಯತವಾದ ಕರ್ಮವೆಂದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ನಮಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸುವದು. ಎರಡನೆಯ ಮಾತು:- ಈ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಯು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಮೂರನೇ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ:- ಯಾವದೊಂದು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು— ನಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಬಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯ ಬಲವು,—ತನಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕುರಿತು ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ; ಆ ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಅನುಕೂಲ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಕೂಲವೇದನೆಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಮಾತೇನೆಂದರೆ ಯಾವದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾವನೆಯು ಇಂತಹ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಯಾವಾಗಲೂ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆಂದು ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಒಂದು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಭಾವನೆ ಇವೆರಡೂ

ಒಂದೇ; ಅದೇ ಇದು, ಇದೇ ಅದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಕೂಡದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ವಾಡಿಕೆಯ ಮಾತು-ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದುಂಟು. ಬಲ್ಲವರು ಎಷ್ಟೋಜನ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ನುಡಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವರು ಕೂಡ ಇಂಥ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದುಂಟು! ಹಲವುಸಾರೆ 'ಭೀತಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿ' ಎಂದು ನಾವೆನ್ನುವೆವು. ಆದರೆ ಇದು ತಪ್ಪು. ಭೀತಿಯು (ಮೂಲ) ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಅಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಭಾವನೆಯು; — ಒಂದು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕೆರಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನೋವಿಕಾರ ಭೀತಿಯು ಭಾವನೆಯು ಇಂತಹ ಒಂದೇ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಂಟಾಗುವದೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಭಾವನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಾಥ ಮಿಕ ಮೂಲ ಕೆಲವು ಭಾವನೆಗಳೂ ಉಂಟು.

ಒಂದು ಭಾವನೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಒಂದೇ ಇಲ್ಲವೆ ಅದೇ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಲೇಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಸ ಭೀತಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯೇ ಸಾಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಪ್ರವೃ ತ್ತಿಯು ತಪ್ಪದೇ ಭೀತಿಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ (ಮಾತೃ ಪಿತೃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ) ಕೂಡ ಈ ಭಾವ ನೆಯು ಉಂಟಾಗುವದುಂಟೆಂಬುದು ಹಲವು ಹಿರಿಯರ ಅನುಭವದ ಮಾತು. ಈ ಭೀತಿ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಜುಗುಪ್ಸೆ (ತಿರಸ್ಕಾರ), ಶರಣಾಗತಿ, ಬುಭುಕ್ಷೆ ಗಳೆಂಬ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೂ ಕೆರಳಿಸಬಹುದು. ವಸ್ತುತಃ ಭೀತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ರೇಕಗೊಳಿಸಲಾರದಂಥ ಒಂದೂ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲ.

ಇಂತು ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ವಿಂಗ ಡಿಸಿ, ಅದು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ನೆನಪಿಡಬೇಕು. ಆದರೂ ಅದು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಿಂತ ಗೌಣವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಎನಿಸಕೂಡದು. ಭಾವ ನೆಯ ಮಹತ್ವವು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ

ಆದರ ಮಹತ್ವವು ಅಮೌಲಿಕವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವದೊಂದು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ತಾನಾಗಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಸುವುಳ್ಳದ್ದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಕೆರಳಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಾವನೆಯೇ ಯಾವ ದೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ನೆನಪಿಡುವದು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಕ್ರಮವು ಕೇವಲ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಯೂ, ಎಂದೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಇಂಬುಗೊಡದಂತಹದೂ ಆಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ರಮವು ಹಾಗೆ ಅಚಲವಾದುದಾಗಿದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಮಿಕ್ಕ ಪಶುವರ್ಗದಿಂದ ಮೇಲೇರಿಬಂದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಪಶುಗಳೂ ಈಗಿರುವಷ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗದಿರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ರಮವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಬಲ್ಲದು ಎಲ್ಲ ತರದ ಮಾನವೀ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು,—ಅವು ಎಷ್ಟೇ ಜಟಿಲವಾದವಿರಲಿ, ಎಷ್ಟೇ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯವಿರಲಿ,—ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಪೂರೈಸಿದ ಭಾವ ನಾರೂಪವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗಿಮಾಡಿದುದರ ಫಲವೆಂದು ಹೇತುವಾದಿಗಳು-ಹೊರ್ಮಿಕ್ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು—ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಶಾರೀರಿಕ ರಚನೆಯು ಹೀಗಿದೆ: (೧) ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಿದುಳಿನೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವ ಮಜ್ಜಾ ತಂತುಗಳು; (೨) ಮಿದುಳು; (೩) ಮಿದುಳನ್ನು ಶರೀರದ ಒಳಗಿನ ಅವಯವ ಗಳೊಂದಿಗೂ ಅಂತಸ್ರಾವಗ್ರಂಥಿಗಳೊಂದಿಗೂ ಜೋಡಿಸುವ ಮಜ್ಜಾ ತಂತುಗಳು; ಮತ್ತು (೪) ಸ್ನಾಯುಗಳಿಗೆ ಮಿದುಳಿನಿಂದ ಬರುವ ಮಜ್ಜಾ ತಂತುಗಳು. ಈ ಚತುರಂಗ ಬಲದಿಂದ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೆಂಬ ದಳಪತಿ ಗಳು ಪ್ರಾಣಿಯ ತಾಳಿಕೆಬಾಳಿಕೆಗಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತವೆ; ಜೀವನ ವನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರವಾಹವು ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಶಾರೀರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು, ಸಮಾಂತರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯುಗಳನ್ನು ಮಿದುಳಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವ ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳ ಮತ್ತು ಆ ಇಂದ್ರಿಯುಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯು (೧) ಸಂವೇದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಿದುಳು, ಅಂತಸ್ರಾವ ಗ್ರಂಥಿಗಳೂ—ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳ ಕ್ರಿಯೆ ಯುಸ್ನೊಳಗೊಂಡು (೨) ಭಾವನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಿದುಳಿನಿಂದ ಸ್ನಾಯು ಗಳಿಗೆ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ತರುವ ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳ ದ್ವಾರದಿಂದ (೩)ಕ್ರಿಯೆಯು (ಕೆಲಸವು) ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ನಡವಳಿ ಅಥವಾ ವರ್ತನ. ಈ ತೆರ ನಾಗಿ ವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಯು ಘಟಿಸದಿದ್ದರೂ ವರ್ತನದ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದರೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. (ಈ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಕೇಂದ್ರ ವಾಗಿ ಮಿದುಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುತ್ತದೆ.)

ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವರ್ತನವು ಹೇಗೆ ಮಾರ್ಪಡುವದು?

ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಈ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಭಾವನೆ ಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಬದಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಉಂಟಾಗುವದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಆದರೆ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ರೂಪವನ್ನು ಬದ ಲಿಸಬಹುದು. ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಬಹುದು. ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದ ನಾಯಿ ಯಾಗಲಿ ಮಗುವಾಗಲಿ ಆ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರೌಢ ಮನುಷ್ಯನು ಅಂಥ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೆದರಿದರೂ, ತನ್ನ ಸ್ಥಳ ಬಿಟ್ಟು ಕದಲದೆ ಧೈರ್ಯ ದಿಂದಲೂ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದಲೂ ಬಂದ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಹೆದರಿದ ಪಶುವಿಗಿಂತ, ಹೌಹಾರಿದ ಶಿಶುವಿಗಿಂತ ಆತನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವನು. ಆತನ ಮಿದುಳು ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಾಂತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು; ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾದ ಮೂಲಪ್ರವೃ ತ್ತಿಯ ಆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಲು ಆತನು ಕಲಿ ತಿರುವನು. ಆದರೆ ಪ್ರೌಢರಲ್ಲೂ ಚಿಕ್ಕಮಗು ಅಥವಾ ಪಶುಗಳಂತೆ ಮೊದಲು ಭಾವನೆಯು ಜಾಗೃತವಾಗುವದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಅದನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಯಾವದೇ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ನಿಜವಾಗಿ ಒಳಿತಾಗಲಿ ಕೆಡಕಾ ಗಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ಕಾರ್ಯ—ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪನಿ

ಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯು ನಮ್ಮ ನಡತೆಯಲ್ಲಿಯ ಒಳಿತು ಕೆಡಕು ಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ. (ಇಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಕೆಡಕೆಂದರೆ ಲಾಭಕರ ಹಾನಿಕರ ಉಪಯುಕ್ತ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಎಂಬ ಅರ್ಥ) ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಯಾವದೇ ಭಾವ ನೆಯೂ ವಸ್ತುತಃ ಒಳಿತಾಗಲಿ ಕೆಡಕಾಗಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಸಜ್ಜನರ 'ಸಾತ್ವಿಕ ಸಂತಾಪ'ವು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಷ್ಟೇ! ಇದರಂತೆ ಭೀತಿಯೂ ಕೂಡ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾತ್ತವೆಂದೇ ಎನಿಸುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಳಿದ ಭಾವನೆಗಳ ಮಾತು.

ಸರಳವಾದ ಕೆಲವೇ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜಟಿಲವಾದ ಅಗಣಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕಟ್ಟಡವು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆಂದು ವರ್ತನವಾದಿಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಹೇತು (ಹೊರ್ಮಿಕ) ವಾದಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ ಗಳೂ ಇದೇ ತೆರನಾಗಿ ತೊಡಕಿನಿಂದ ವರ್ತನಕ್ರಮವು ಮಾರ್ಪಡುವ ಬಗೆ ಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಕ್ರಮವು ಶಾರೀರಿಕ ಪರಾವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿದೆಯೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಜನ್ಮ ದಾರಭ್ಯ ಬಂದ ಕೆಲವು ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು, ಕಲಿಯದೇ ಆಗುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಅಂಥ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾ ಗುವ ಭಾವನೆ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ನಡತೆಯು ಮಾದರಿಯು ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಂದು ಹೇತುವಾದಿಗಳು ಸಾಧಿ ಸುವರು. ಇವೆರಡೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದವರು ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿ, ಸಾಹಚರ್ಯ ತತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಭೇದವಿದೆ. ವರ್ತನವಾದಿಗಳು ಬಾಹ್ಯಪ್ರಚೋದನೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೊದಗುವ ಪರಾವರ್ತನ ರೂಪವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಸಂಗತಿ ಯನ್ನು, ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚುವರು. ಆದರೆ ಈ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಯನ್ನಷ್ಟೇ ನಂಬ್ಬಿಸದೆ, ಹೇತುವಾದಿಗಳು ಈ ತರದ ಸಂಗತಿ-ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಜರಗುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಹೊಂದಿಕೆ ಅಥವಾ ಹೋಲಿಕೆಯ ತತ್ವದ ಮೇಲೆಯೇ ಜರಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರೂ ನಂಬುವರು.

ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ? ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ಕೊಡುವ ಹೇತುವಿನೊಂದಿಗೇ ಬೇರೊಂದು ಹೇತುವು ಸಂಗಡವೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಭಿನ್ನವಾದ ಏಕಾರ ಹೇತುವು ಮೊದಲನೆಯ ಹೇತುವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೊಸ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ರೂಪಾಂತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿಯೂ—ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವರ್ತನವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿಯೂ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ಮುಖ್ಯವಾದ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸುವದೆಂದು ಹೇತುವಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವರ್ತನವಾದಿಗಳು ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬುದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರೇರಕ ತತ್ತ್ವವು ಉಂಟೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ್ವದಕ್ಕೇ ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ.

'ಹೊರ್ಮಿಕ್' ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುವ ಈ ಉಪಪತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ, ಮಿಕ್ಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಇರಿವೆ ಜೇನ್ನೊಣಗಳಂತಹ ಜಂತುಗಳಿಗಿಂತ—ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಉಳಿಯುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ—ಮನುಷ್ಯನ ನಡತೆಯು ಅಷ್ಟೊಂದು ಭಿನ್ನವಾದುದೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ ಏಕೆ ಆಗಿದೆಯೆಂಬದನ್ನು ಕುರಿತು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದು. ಮನುಷ್ಯನು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವಾಗ ಬಹಳೇ ಅಪರಿಪಕ್ವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ; ಅಂದರೆ ಆತನ ಶಾರೀರಿಕ-ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಜೇನ್ನೊಣವಾಗಲಿ, ಒಂದು ಇರಿವೆಯಾಗಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ; ಅದು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಾಗಲೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಚಟಗಳ ರೀತಿಗಳು ಆ ಮೊದಲೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾದಂತಿರುತ್ತವೆ ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದಲೂ, ಜೇನ್ನೊಣ ಇಲ್ಲವೆ ಇರಿವೆಗಳ ನಡತೆಯು ಮಾದರಿಯು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ಎರಕದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದು ಅಚ್ಚುಗೊಂಡಂತಿರುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು, ಆಳಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಅದ್ಭುತಕತೆಗಳು ಜನಜಂಗುಳಿಯನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಲು ಆಗ ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ! ಮತ್ತು ಸೋಜಿಗದ ಮಾತೆಂದರೆ ಇಂಥ ಕತೆಗಳನ್ನು ನಂಬುವ ಜನಗಳೂ ಉಂಟು! ಆದರೆ ಪಂಚತಂತ್ರದ ಪ್ರಪಂಚದ ಹೊರಗೆ ಇಂಥ

ಸಂಗತಿಗಳು ಜರಗುವವೆಂದು ನಂಬುವುದು ಶುದ್ಧ ತಿಳಿಗೇಡಿತನ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಂತುಗಳು ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧವಾದ ವರ್ತನದ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನ ಗೂಡನೆಗೆ ಹೋಗುವವೆಂಬ ಮಾತೇ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ! ಮನುಷ್ಯನ ನಡತೆಯಂತೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಮಾರ್ಪಡುವ ನಡೆವಳಿ ಪಶುವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನ ನಡತೆಯೂ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು. ಆದರೆ ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಂತುಗಳ ನಡತೆಯು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ನಡತೆಯ ಪಡಿಯಚ್ಚು ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಾದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊಸದೊಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಉಂಟಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೂಡಲೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಕೊಳ್ಳಲು ಮನುಷ್ಯೇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ.

ಹೇತುವಾದ ಮತ್ತು ವರ್ತನವಾದಗಳ ತುಲನೆ:

ಈವರೆಗಿನ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಂತಿದೆ. ಹೇತುವಾದಿ ('' ಹೊರ್ಮಿಕ್ '') ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ವರ್ತನವಾದಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಿಂತ ತೀರ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ವರ್ತನವಾದಿಗೆ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಉಂಟು ಎಂಬುದೇ ಮಾನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೇತುವಾದಿಯು ಎಲ್ಲ ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದ ಉಗಮವನ್ನು ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಡುಕುವನು! ವರ್ತನವಾದಿಯು ಪ್ರಜ್ಞಾಬೋಧವುಳ್ಳ ತನ್ನ ತನದ ಅರಿವುಳ್ಳ ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವದೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಕಾರ್ಯಪ್ರೇರಕವಾದ ಮನಸ್ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ನಂಬುಗೆಯೇ ಇಲ್ಲ! ಆದರೆ ಹೇತುವಾದಿ ('' ಹೊರ್ಮಿಕ್ '') ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಎಲ್ಲ ಜೀವನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಉಗಮದಲ್ಲಿ (ಮಾನವೀ ಜೀವನವಿರಲಿ, ಪಾಶವೀ ಜೀವನವಿರಲಿ) ಇರುವಿನ ಹೇತು ಪೂರ್ಣತೆಯ ಗೆಯ್ಮೆಯನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಅತ್ಯಂತ ಕೀಳುತರಗತಿಯ ಜಂತುವಿನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರೇರಕ ಹೇತುವಿದೆಯೆಂದು ಈತನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರಿಷ್ಟೇ, ಅಂಥ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹೇತುಮತ್ವವು ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಅರಿವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೀವಿಗಳಿಗಿಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಯು ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರಗಳಿಂದ

ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿ ತನ್ನ ಹೇತುವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅನೈಚ್ಛಿಕ ಹೇತುಮತ್ತ್ವವೆಂಬ ಮಾತು ವಿರೋಧಾಭಾಸವುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀ ಇಚ್ಛೆಗಳಿಗೆ, ಮೀರಿದುದಾದರೂ ಬಾಳಿನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂಥ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಪಚನಕ್ರಿಯೆಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣವೆಲ್ಲಿದೆ? ನಮ್ಮ ದೇಹದೊಳಗಿನ ಗ್ರಂಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಸಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಸುರಿಸುವವು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯು ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಯುವದೇ? ನಿರಂಕುಶ ಕವಿಗಳಂತೆಯೇ ಇಂಥ ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯಗಳು ವರ್ತಿಸುವವು! ಆದರೂ ಕವಿಗಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮರೆತು ಬಿಡುವಂತಹ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆಯುವವು. ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಬಾಳಿಕೆ ತಾಳಿಕೆಯೇ ಇವೆಲ್ಲ ಅನೈಚ್ಛಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಹೇತುವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯಗಳು ಅನ್ನವನ್ನು ಅರಗಿಸುವದೊಂದೇ ಹೇತುವಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವವು. ಇರಲಿ.

ಹೀಗೆ ವರ್ತನವಾದವೂ ಹೇತುವಾದವೂ ತಾತ್ವಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಿದ್ದರೂ, ಬೇರೆ ತರದಿಂದ ಅವೆರಡರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಹೋಲಿಕೆಯುಂಟು. ಮೊದಲನೆಯ ಮಾತೆಂದರೆ, ಅವೆರಡೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂಥವಿವೆ. ೧೯೧೨ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಕ್‌ಡುಗಲನು "ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ನಡೆವಳಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನದೊಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು; ಅದರಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು "ಸಜೀವ ವಸ್ತುಗಳ ನಡೆವಳಿಯನ್ನು ಕುರಿತು (ಭೌತಿಕ) ಶಾಸ್ತ್ರ" ವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಡೆವಳಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ, ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಸಜೀವ ವರ್ತನದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ "ಉದ್ದೇಶದ ಪ್ರಕಟೀಕರಣ ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದು ಹೇತುವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಜರಗುವ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ" ವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ, ಆತನು ವರ್ತನವಾದಿ ತನ್ನ ಹೇತುವಾದಿ (ಹೊರ್ಮಿಕ್) ಪಂಥವು ಬೇರೆಯಾಗಿರುವದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಇವೆರಡು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಹೋಲಿಕೆಯುಂಟು. ವರ್ತನವಾದದಂತೆ ಹೇತುವಾದವೂ ಮೂಲಾನ್ವೇಷಿಯಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೂಲದಿಂದ ಸಂಶೋಧನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವರು; ವರ್ತನದ ಕುರಿತು ಅಂತ್ಯಂತ ಕೆಳಗಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದುವರಿದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜಟಿಲವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ನಡೆವಳಿಗಳ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಇವೆರಡೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಕ್ರಮಗಳ ಮಾದರಿಗಳೇ ಕೆಳತರಗತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಡೆಗಳು :

ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕೊನೆಯ ಒಪ್ಪಂದ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಎರಡೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದವರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲೂ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇತುವಾದಿಗಳು ಹೇಳುವಷ್ಟು ಬಿಗಿಕಟ್ಟು ನಿಷ್ಠೆ ನಿಂದ ವರ್ತನವಾದಿಗಳು ಸಾರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಆದ ಒಪ್ಪಂದ ಸಮನ್ವಯವೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಲ್ಲದ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧವಲ್ಲದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಚೋದನೆ–ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಪೂರೈಸುವದು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿಂತು ನಡೆಯುವ ಸಮಾಜವೂ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ.

ವರ್ತನವಾದಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ-ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಈ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯು — ಈ ಸಮನ್ವಯವು ಶಾರೀರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹೊರ್ಮಿಕ್ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಈ ಸಮನ್ವಯ

ವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಆತನು ಒಳಪಡ ಬೇಕಾದ ಸಮಾಜದ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ನಡುವೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಹೋರಾಟವು ನಡೆದಿದೆ. ಈ ತಿಕ್ಕಾಟ, ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಒದಗುವ ಒಪ್ಪಂದಗಳೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾನವನ ನಡೆವಳಿಯನ್ನು ಇವರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಾಗರಿಕತೆಯೂ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ, ಮನುಷ್ಯನ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಹೋರಾಟವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಮಂಥನದಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಅಮೃತವೇ ಇಂದಿನ ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮಾನವನ ಒತ್ತರದ ಒತ್ತಾಯದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಆತನ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೇ ಪೂರೈಸುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತಾನೋರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬಿಡಿನೋಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕುಟುಂಬ, ಕುಲಸಮಾಜ, ನಾಡು ಮುಂತಾದ ಯಾವದೇ ರೂಪದ ಸಾಂಘಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇರಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ, ಆತನಿಗೆ, ತನ್ನ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು; ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು ಅನಿವಾರ್ಯ, ಕಟು ಸತ್ಯ, (೧) ಕೆಲವು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಂಶತಃ ದಮನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು; (೨) ಉಳಿದ ಕೆಲವುಗಳ ಸಹಜವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕಾಗುವದು; (೩) ಮಿಕ್ಕ ಕೆಲವು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತೇಜನಕೊಟ್ಟು ಒಲಿಸಿ ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು.

ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಈ ಮೂರು ವಿಧಗಳನ್ನು ಮೂರು ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಪರ, ಸಂಭೋಗಪರ, ಮತ್ತು ಸಮಾಜಪರವೆಂಬುವೇ ಈ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಯು ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವೈರವಾದ-ಅನಿಯಂತ್ರಿತವಾದ ಸಂಭೋಗ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಗೀತೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ ಕಾಮವನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥಪರವಾದ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರ, ಇಚ್ಛಾ

ಶಕ್ತಿಗಳ ಬಲದಿಂದ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಸಂಕುಚಿತ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿ, ಪರಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದರೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣಗಾಡಲು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೂ ಉಚ್ಚತರಗತಿಯವಾಗಿರುವ ಸಮಾಜಪರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಪೋಷಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಮಾತಿಗೆ ಸಿಲುಕದ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ಥೂಲವಾದ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಣ ಸ್ವಾರ್ಥದ, ಸಂಭೋಗದ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಪರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ತಿಳಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ಸಂಭೋಗಪರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ಒತ್ತಿಡಬೇಕೆಂಬ ಅರ್ಥವಲ್ಲ; ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಸಂಭೋಗಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ–ಕಾಮವಾಸನೆಯಿಂದ–ಮೂಡುವ ಭಾವನೆಗಳು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾಲುಗಾರರಾಗುವವೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ.

ವರ್ತನವಾದವೂ, ಹೇತುವಾದವೂ--ಕೂಡಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ಜೀವನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆತನ ಬಾಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಹೊಸ ಸೊಗಸೂ ದೊರೆತುದೂ ಉಂಟು. ಇದು ಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ. ಮನುಷ್ಯನ ವರ್ತನದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ ಆಳವಾದ ಪರಿಶೀಲನ ಪರಾಮರ್ಶನಗಳು (ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸಿದ ಅಭ್ಯಾಸ–ಅಧ್ಯಯನಗಳು) ನಮ್ಮ ನಡತೆಯ ಸರಿಯಾದ ಗೊತ್ತುಗುರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುವವೆಂಬುವಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗವಿಲ್ಲ. ಇವೆರಡೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿವೆ. ಆದರೆ, ವರ್ತನವಾದಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳಿನ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮರ್ಯಾದಿತವಾಗಿವೆ. ಹೇತುವಾದ (ಹೊರ್ಮಿಕ್) ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ,

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಸರಳವಾಗಿಯೂ ವಿಮರ್ಶಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಈ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖವಾದ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೇವೊಂದು ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯವನ್ನು ವಾಚಕರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ವಿಲಿಯಮ ಜೇಮ್ಸನ ಕಾಲದಿಂದ ಕವಲೊಡೆದು ಎರಡು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಆಂತರಂಗಿಕ ಬದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ವಾದ ಪರಂಪರೆಗಳು, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜೀವನದ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡುವವೆಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವೆರಡರ ಕುರಿತು ವಾಚಕರು ಸಮನ್ವಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನೋಡುವದು ಸಮಂಜಸವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

೩ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಬುದ್ಧಿಯ ಸ್ವರೂಪ

ಜ್ಞಾನಮೂಲದ ಮೂರು ನಿಯಮಗಳೂ, ಸ್ಪಿಯರಮನ್ನನೂ :

ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯು ಮಹತ್ವದ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತದೆಂದು "ಹೊರ್ಮಿಕ್" ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವರೆಂದು ಹಿಂದೆ ಬರೆದಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಬುದ್ಧಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು—ಗುಣಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು—ಅದಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇವೆ.

ಜಂಗ ಎಂಬ ವಿಖ್ಯಾತ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಸಿಸೃಕ್ಷೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ (ರಚನಾಶೀಲ ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ) ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಖ್ಯ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ—ಸಿಯತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ—ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಚಾರ, ಭಾವನೆ, ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಅಂತಃಪ್ರೇರಣೆ ಎಂಬಿವೇ ಈ ನಾಲ್ಕು ಭೇದಗಳು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯದತ್ತ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ " ನಿಯೋಜನೆಟಿಕ್ " ಎಂಬ ಒಂದು ಬಿರುಸಾದ ಅಂದಗೇಡಿಯಾದ ಹೆಸರಿದೆ. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಸ್ವರೂಪವು.

"ನಿಯೋಜನೆಟಿಕ್" ಎಂಬದರ ಅರ್ಥವು ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದೆಂದು ಲಂಡನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಹಿಂದಿನ ಆಚಾರ್ಯರಾದ **ಚಾರ್ಲಸ್ ಎಡ್ವರ್ಡ ಸ್ಪಿಯರಮನ್** ಎಂಬವನು ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಇರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ:–

(೧) ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳಿನ ಯಾವದೇ ಅನುಭವವು ಕೂಡಲೇ, ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅದು ಅರಿವನ್ನು (ಜ್ಞಾನವನ್ನು) ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಯಾವದೇ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅದರ ಘಟಕಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಇಡಿಯಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದರ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಒಲವು ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ನಾವು ಶಬ್ದ, ರೂಪ, ರುಚಿ ಮತ್ತು ಗಂಧಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತು ಅದೇ ಸಮಯ, ನಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಈ ಘಟಕಗಳ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಈ ಅರಿವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಕೂಡ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞೇಯದೊಂದಿಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾತೃತ್ವದ ಜ್ಞಾನವೂ ನಮಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

(೨) ನಮಗೆ ಒದಗುವ ಅನುಭವದ ಎರಡು ಇಲ್ಲವೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷಣಗಳು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೂಡಿದರೆ, ಕೂಡಲೆ ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಜ್ಞಾನವೂ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ.

ಅಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಘಟಕಗಳ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೆ ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಸಾಧರ್ಮ್ಯ–ವೈಧರ್ಮ್ಯ, ಸಾಮ್ಯ–ವಿರೋಧ, ತಾರತಮ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವದರ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಒಲವು ಇರುತ್ತದೆ.

(೩) ಇಂಥ ಅನುಭದಲ್ಲಿಯ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಘಟಕದ ಲಕ್ಷಣವೂ ಅದರ ಸಂಬಂಧವೂ ಮನಸ್ಸಿನೆದುರು ನಿಂತರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೇರೊಂದು ಲಕ್ಷಣವೂ ಘಟಕವೂ ಕೂಡಲೇ ತಿಳಿದುಬರುವವು.

ಅಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಘಟಕಗಳು ಎರಡನೇ ನಿಯಮದಂತೆ ಕೆಲವೊಂದ ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲವೆ ಹೋಲುವಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುವವಾದ್ದರಿಂದ, ಯಾವದಾದರೊಂದು ಘಟಕವನ್ನು ಅದರ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಂಬಂಧದೊಡನೆ ನೋಡಿದೆವೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಘಟಕವೂ ನಮ್ಮ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, “ ಅಗಲವು....ನ ವಿರುದ್ಧ ವಾಗಿದೆ ” ಎಂಬ ನಡುವೆ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಯಾವದೇ ಸಾಧಾರಣ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ, “ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ” ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪೂರೈಸದಿರಲಾರನು. ಇದು ಬರೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ರೂಪದ ಉದಾಹರಣೆಯು. ಈ ಗುಣಧರ್ಮವೇ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರದ ಉನ್ನತ ಪಾತಳಿಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ತರದ ಹೊಸ ಶೋಧಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಜ್ಞಾನವು ಹೇಗೆ ಮಾರ್ಪಡುವದೆಂಬುದರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಈ ಮೂರು ಮಹತ್ವದ ನಿಯಮಗಳು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರೂ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ರಮಗಳು ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದವೆಂದರೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮವೇ ಜ್ಞಾನವು. ಅಂಥ ಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೂ ಕೇವಲ ಸರಿಯಾದುದಿರಬೇಕು.

ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜ್ಞಾನವು “ಕೇವಲ ಸರಿ” ಯಾಗುವಿಕೆಯಿಂದ ಹಲವು ಸಲ ಎಷ್ಟೋ ಹರದಾರಿ ದೂರವಿರುತ್ತದೆ! ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅದು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಂದಲೂ, ದೋಷಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಯಾರು ಹೊಣೆಗಾರರು? ಸಮರ್ಪಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತಮಾಡುವ ನಿಯಮಗಳಿದ್ದರೂ ಹೀಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸದೋಷವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿರುಗೊಮ್ಮೆ ಓದಿನೋಡಿದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಮಾತು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಬರುವದು. “ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸು”ತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೇ “ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದರ ಕಡೆ ಒಲವು ” ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರತಿ ನಿಯಮದಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ‘ ಪ್ರೇರಣೆ ’ಯು “ ಈ ಒಲವು ” ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದೆಂಬುವದು ಎಷ್ಟರ

ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವದೆಂಬುವದು ನಮಗಿರುವ ಬುದ್ಧಿಯ ಪರಿಮಾಣದ ಮೇಲೂ ಆ ಬುದ್ಧಿಯು ಒಳಪಡುವ ಸಂಕೇತ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಬೌದ್ಧಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ-ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಸ್ಪಿಯರಮನ್ನನು ಇನ್ನೂ ಐದು ನಿಯಮ ಗಳನ್ನು ರೂಪಗೊಳಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೂರು ನಿಯಮಗಳು ಬುದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯದ ಗುಣವನ್ನೇ ಕುರಿತು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಹೊಸ ಐದು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಆತನು ಪಾರಿಮಾಣಿಕ ತತ್ವಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಬುದ್ಧಿಯ ಐದು ಪಾರಿಮಾಣಿಕ ತತ್ವಗಳು:

ಮೊದಲನೇ ತತ್ವವು ಮಾನಸಿಕ ಚೈತನ್ಯಶಕ್ತಿಯದು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಿಗೂ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಕಾರ್ಯಶಕ್ತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ಇತರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಯಾವದೆ ಈರ್ವರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆ ಯಲಾರರು. ಆದರೆ ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿಯೇನಂದರೆ ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾನಸಿಕ ಚೈತನ್ಯ ಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿರಲಿ, ಕಡಿಮೆ ಇರಲಿ, ಕೊನೆಯ ತನಕ ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪರಿಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚು ಇಲ್ಲವೇ ಕಡಿಮೆ ಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದರ ಗುಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಬಹುದು. ಯಾವ ದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕಿಂತ ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಸ್ಥಿ ತಿಯಲ್ಲಿ, ಸುಧಾರಿಸಿದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಒಮ್ಮೆ ಆದ ಪೂರೈಕೆಯು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿರುವದು.

ಎರಡನೆಯ ತತ್ವವು ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ; ಸ್ಮರಣಶೀಲತೆಯದು. ಸರಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ, ಯಾವದೇ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ರಮವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಜರುಗಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಹಜ ವಾಗಿ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಯಾವದೊಂದು ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯ ನಿರಾಯಾಸತೆಯು ಬೆಳೆಯುವದು.

ಮೂರನೆಯ ತತ್ವವು ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ಅದು ಬಳಲಿಕೆ-ಶ್ರಮಖೇದದ ತತ್ವವು. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ, ಕೆಲವೊಂದು ಮಾನಸಿಕ

ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ರಮಗಳು ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯಾಗಲಾರವು—ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒದಗುವ ಕಡೆಗೆ ಅವುಗಳ ಒಲವು ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ತತ್ವವೆಂದರೆ, ಬುದ್ಧಿಯ, ಕ್ರಿಯಾವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯು ಇಡುವ ನಿಯಂತ್ರಣವು. ಇದರ ಪರಿಚಯವು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಹಳೆಯದು. ಯಾವದೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯು-ಅಭಿರುಚಿಯು ಆಳವಾಗಿದ್ದಷ್ಟು, ಅದರ ಜ್ಞಾನವು ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಗಾಢವಾಗಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಉಪೇಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ "ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ"ಯ ತೀವ್ರತೆಯು ಮಂದತ್ವವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಹಾದಿಯಂಚೆಗೆ ಮೋಟರಿನ ಕೆಳಗೆ ಮಾಸಿದ ಅಂಗಿ ಚಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಡ್ರಾಯವ್ಹರನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ, ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಹೊಸ ಉಡುಪು ತೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಆ ಶಿಕ್ಷಕನ ಕ್ಲಾಸಿನ ರಗಳೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಆತನ ಮುಂದಿನ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಹರಕು ನಕಾಶವನ್ನಾಗಲೀ, ಗಮನಿಸುವದಿಲ್ಲ! ಅತ್ಯಂತ ಜಟಿಲವಾದ ಮೋಟರಿನ ಯಂತ್ರ ಇಲ್ಲವೇ ವಿಮಾನದ ಇಂಜನಿನ ರಚನೆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಜಾಣ ಹುಡುಗನಿಗೇ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಎರಡನೇ ಗಣದ ಧಾತುಗಳನ್ನು ನಡಿಸುವ ಕ್ರಮವಾಗಲೀ, ಬೀಜಗಣಿತದ ಕಾರಿಕೆಗಳಾಗಲೀ—ಅವು ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಸರಳವೂ ಸುಲಭವೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ—ಜೀವ ಹೋದರೂ ಮನದಟ್ಟಾಗದಿರುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ! ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ. ಬರೇ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಬಲದ ಮೇಲೆ, ಹಟದ ಆಗ್ರಹದ ಮೇಲೆ ಯಾವದೊಂದು ಅಪ್ರಿಯವೆನಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಆ ವಿಷಯದ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆಯಲು ಬರುವದುಂಟು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೇವಲ ಸಂಕಲ್ಪ ಬಲದಿಂದ ಸಾಧನೆಯ ಛಲದಿಂದ ಯಶದ ಶಿಖರವನ್ನೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಚರಿತ್ರಗಳು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ಐದನೆಯ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ತತ್ವವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು

ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯುದು. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸತ್ವಶುದ್ಧಿ, ಶರೀರ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವದೆಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಾವು ದಣಿದಿರುವಾಗ, ಇಲ್ಲವೆ ಚಳಿ ಹಸಿವೆ, ನಿದ್ದೆ ಅಥವಾ ದುಃಖದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವು ಹೆಚ್ಚು ಆಯಾಸದಿಂದಲೂ, ಕಡಿಮೆ ಹುಮ್ಮಸದಿಂದಲೂ ಆಗತೊಡಗುವ ದೆಂಬುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ, ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಆನುವಂಶಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಭಾಗವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಮರೆಯಲಿಕ್ಕಾಗದು.

ಬುದ್ಧಿಯೆಂದರೇನು? ''ಜಿ'' ಮತ್ತು ''ಎಸ್''ತತ್ವಗಳು :-

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಜ್ಞಾನ ಮೂಲದ ನಿಯಮಗಳು, ಬುದ್ಧಿಯ ಕೆಲಸದ ಬಗೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸುವವೇ ವಿನಹ, ಬುದ್ಧಿಯೆಂದರೇನೆಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಕುರಿತು ಸ್ಪಿಯರಮನ್ನನು ಇನ್ನೊಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವನು. ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯುಕ್ತ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ತನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾ ನ್ಯವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಯು (ಬೌದ್ಧಿಕ ಚೈತನ್ಯವು.) ಈ ಶಕ್ತಿಗೆ ''ಜಿ'' ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಅವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪಾರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ''ಧೀ'' ಎಂದು ಕರೆಯುವೆವು. ಧೀ ಶಕ್ತಿಯು, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಯಾವದೇ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದು ಅವನ ೧೫ನೆಯ ಇಲ್ಲವೇ ೧೬ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಕೆಲ ವೊಂದು ಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ ಅನಂತರ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ

ಅದೇ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ೧೬ನೆಯ ವರ್ಷದ ನಂತರ, ವಯಸ್ಸು ಬೆಳೆದಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರೌಢ ಮನುಷ್ಯನೂ ೧೬ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಿರುತ್ತಾನೆ.

ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ ವರ್ತನವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಎರಡನೆಯ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದರೆ,—ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅವರವರ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯು ಶಕ್ತಿಯು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಿಯರಮನ್ನನು 'ಎಸ್' ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಈ ಗುಣವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿಶೇಷವಾದ ತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುವದಾದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು 'ಜ್ಞಾ' ಎಂತ ಕರೆಯಬಹುದು. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕೆಲವೊಂದು ಮಾನಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಧೀ' ('ಜಿ') ಯ ಅಂಶವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. 'ಜ್ಞಾ' (ಎಸ್) ದ ಅಂಶವು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಹಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ 'ಜ್ಞಾ' (ಎಸ್) ಶಕ್ತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಶದಲ್ಲಿದ್ದು 'ಧೀ' ('ಜಿ') ತತ್ವವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಹುದು.

ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ 'ಧೀ' ('ಜಿ') ತತ್ವವೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೋವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಬುದ್ಧಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈ 'ಧೀ' ('ಜಿ') ಶಕ್ತಿಯಿರುವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಪಿಯರಮನ್ನನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ, 'ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣ ಆರೋಗ್ಯವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಾಣಿಯು—ಗಂಡಸಿರಲಿ, ಹೆಂಗಸಿರಲಿ, ಮಗುವಿರಲಿ, ಯಾವದೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಧಾವಿಯೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಯಾವದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಮಂದಮತಿಯೂ ತಿಳಿಗೇಡಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ!' ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿರುವದೆಂದು ಅನ್ನುವಾಗ, ಆತನ ಇಲ್ಲವೇ ಆಕೆಯ ಹಲವಷ್ಟು ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳವನಿರುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು

ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪು; ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯೇ ತನ್ನ ಕುರಿತು ಹಾಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತೊಂದರೆಯೇ !

ಪ್ರತಿಭಾವಂತನ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಆತನಲ್ಲಿರುವ 'ಜ್ಞಾ' (ಎಸ್) ಶಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ. ಯಾವದೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಯ ರೂಪದಿಂದ-ಹೆಚ್ಚಿನ ತಜ್ಞತೆಯ ರೂಪದಿಂದ—ಯಾವದೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಜ್ಞಾ' (ಎಸ್) ತತ್ವದ ಪ್ರಮಾಣವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವಿಶೇಷಜ್ಞತೆಯ ಸಂಗಡ ಸಾಮಾನ್ಯಶಕ್ತಿಯು ಎಂದರೆ 'ಧೀ' (ಜಿ) ತತ್ವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ಓರ್ವ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ವೈಣಿಕ ಶಿಖಾಮಣಿಯು ಇಲ್ಲವೇ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ ಬಾರಿಸುವವನು, ತೀರಕಡಿಮೆ 'ಧೀ' ಶಕ್ತಿಯುವನಾಗಿರುವದುಂಟು; ಚಲಚ್ಚಿತ್ರಪಟಗಳ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಟಿಗಳ ಅರಸಿಯೆಂದು ಮೆರೆವವಳೂ, ಜಾಗತಿಕ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಕ್ರೀಡಾಪಟುವೂ ಸಾಮಾನ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಳವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಳವರಾಗಿದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇತರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ತಿಳಗೇಡಿ ಅಪ್ರಬುದ್ಧರಾಗಿಯೆ ಉಳಿದ ಎಷ್ಟೋ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಇನ್ನಾವುದೇ ತರದ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆಯನ್ನಾಗಲೀ ತೋರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅನೇಕವಿರುವವು.

ಬುದ್ಧಿಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು—

ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು-ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಯಥಾರ್ಥ ಪರಿಚಯವು, ಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನವು ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಂದರೇನೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು, ಅದರ ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಳೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಾರಜದಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಪ್ರಸರಣ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಆದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಉಷ್ಣತೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಳೆವ ರೀತಿಯನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಧಾರಣ 'ಧೀ' ಶಕ್ತಿಯು ('ಜಿ') ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವ

ದರಿಂದ, ಅದರ ಇಂಥ ಅಳತೆಯು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ನಿದಾನವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಧೀಯನ್ನು ತೂಗುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯ ಸಹಜವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅಳೆಯಬೇಕೆ ಹೊರತು ಆತನು ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಫಲವನ್ನಲ್ಲ; ಕಲಿತುಬಂದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮಾದರಿಗಳನ್ನಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅಳತೆಯ ಯಂತ್ರವೇ ಬುದ್ಧಿಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿ.

ಇಂಥ ಬುದ್ಧಿಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಹಲವರು ಸಂದೇಹದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣಾವಸ್ಥೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೂ, ಇವು ಏನೂ ಹುರುಳಿಲ್ಲದುವೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಲ್ಲ, ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದವೂ ಆದಷ್ಟು ಫಲಕಾರಿಗಳೂ ಆಗಿವೆಯೆಂಬುದು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಸಾಧನ ಸೌಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬುದ್ಧಿಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮತ್ತು ಸಂವೇದನಾಕ್ಷಮವಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಆಲಫ್ರೆಡ್ ಬಿನೆಟ್ ಎಂಬ ಫ್ರೆಂಚ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಈ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಕಂಡುಹಿಡಿದನು. ಆತನು ೧೯೦೫ ರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ' ಧೀ ' ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಅವು ಈಗ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯು ಬಿನೆಟ್‌ನಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಕುರಿತು ಪರೀಕ್ಷಾಕ್ರಮಗಳು ೭೫ ವರುಷಗಳ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿನೆಟ್ಟನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಸಂಶೋಧನವೆಂದೆಣಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ, ದೀರ್ಘಕಾಲದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಶೋಧನ, ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಆತನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದನೆನ್ನುವದು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಂಜಸ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಆತನ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಬುದ್ಧಿ

ವಂತರೂ ಕೆಲರು ಮಂದರೂ ಹಿಂದುಳಿದವರೂ ಇರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗಿರುವುದರ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು, ಪ್ಯಾರೀಸನಗರ ಸಭೆಯವರು ಅಲಫ್ರೆಡ್ ಬಿನೆಟ್‌ನಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಬಿನೆಟ್‌ನು ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಬಾಲಕರ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೂಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿದ ೨೦ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಒಂದು ಕ್ರಮವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು.

ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಬಿನೆಟ್‌ನ ಹೇತುವು ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ರೂಪದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತಗೊಳಿಸುವದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳಿವೆ—ಸ್ಮರಣೆ, ಕಲ್ಪನೆ, ನಿರ್ಣಯ ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಕ್ತಿಗಳಿವೆಯೆಂದು ಆತನು ನಂಬಿದ್ದನು. ಇವೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿವಿಧವಾದ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ರಚಿಸಿದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟದ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯಾದರೂ ಬರಬಹುದೆಂದು ಆತನು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದನು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಯತ್ತೆಗಾಗಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನಾವಲಿಯಿತ್ತು. ಆ ಆ ವರ್ಷದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನು ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋದರೆ ಆ ಬಾಲಕನ ಮಾನಸಿಕ ವಯಸ್ಸು ಆತನ ಆಯುರ್ಮಾನದ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆಂದೆಣಿಸಲ್ಪಡುತಿತ್ತು. ಯಾವದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನಾವಲಿಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ-ಹೊಂದಲು ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ಆತನ ಮಾನಸಿಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ತೇರ್ಗಡೆಯಾದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಲಾಗುತಿತ್ತು.

ಬಿನೆಟ್‌ನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪದ್ಧತಿಯು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿತ್ತು, ಅಂದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಯೇ ಕೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಬಿನೆಟ್‌ನ ಈ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪರೀಕ್ಷಾಪದ್ಧತಿಯು ಇತ್ತ ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೆ, ಅತ್ತ ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಬುದ್ಧಿಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಯು ಮಾರ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವುಮಕ್ಕಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಒಮ್ಮೆಲೇ ನಡೆವುದುಂಟು. ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಹಲವು ಅಭ್ಯಸನಗಳನ್ನೂ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಿ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೊಡುವರು.

೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ನಡೆದುವು. ಕಳೆದ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಬಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಯುವಕನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಪ್ರಶ್ನ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ತೂಗಿ ನೋಡಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು ೩೦ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಹೀಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಆಗ ಅಮೇರಿಕೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ದಂಗು ಬಡಿಸುವ ಆಘಾತವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥ ಒಂದು ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿಯು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂತು. ಅಮೇರಿಕೆಯ ನವತರುಣ ವರ್ಗದ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯ ಮಟ್ಟವು ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗಿಂತ ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಈ ನಿರ್ಣಯವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಠೋರವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರೌಢ, ಪ್ರಬುದ್ಧನಾದ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಯಸ್ಸೇ ೧೫ ಇಲ್ಲವೇ ೧೬ ವರ್ಷದ್ದಾಗಿರುವಾಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ಸರಾಸರಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಯೋಮಾನವು ಇದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಸೋಜಿಗವೇನು? ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಇಯತ್ತೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುವಂಥ ನಿರ್ದೋಷವಾದ ಯಾವದೇ ಒಂದು ಅಳತೆಗೋಲು ಇನ್ನೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ನಿಜ. ಇಂದಿಗೆ, ನೂರರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಾರೀರಿಕ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಇದ್ದ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಬುದ್ಧಿಯ ಇಯತ್ತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಚಿನ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ "ಇ. ಕ್ಯೂ" ಎಂತ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಹೆಸರು. ("ಬೌದ್ಧಿಕ ಗುಣೋತ್ತರ" ವೆಂಬರ್ಥದ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಶಬ್ದದ ಮೊದಲಕ್ಕರಗಳಿವು.)

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಉಪಯೋಗ:-

ಇಂದಿಗೆ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ; ಇಂಗ್ಲಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಯುರೋಪದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಲಿದೆ. ಮಾನಸಿಕ ನ್ಯೂನತೆಗಳಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಯಾವವು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ವಿಂಗಡಿಸಲು ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಬೇನೆ, ಶಾಲೆ ತಪ್ಪಿ

ಸುವಿಕೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಾನುಕೂಲತೆ ಮುಂತಾದ ಆಗಂತುಕ ಪ್ರತಿಕೂಲತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕುಂದಿದಗತಿಯ ಮಂದಮತಿಗಳಾಗಿ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿಯುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿಂಗಿಲಾದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೆ ಹೋಲುವಷ್ಟು ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾರದಂಥವರನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಅಂಥವರಿಗೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯ ಪೂರೈಸಲಿಕ್ಕೂ ಈ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಯು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ಹಿಂದುಳಿದ ಹುಂಬ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪೂರೈಸಿ ಕಲಿಸುವ ಏರ್ಪಾಟ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಗೆ ಒಪ್ಪುವಷ್ಟೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾರದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕೀಳು ಬಾಳಿಗೆ ಈಡಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಣರಾದ—ಹೆಚ್ಚಿನ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯ—ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಂಥವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕಲಿಸಿದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಆ ಇಯತ್ತೆಯ ಎಲ್ಲವರ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಸಾಧಾರಣ ಭೇದಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಬೇಕಾದುದರಿಂದ, ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯ ತೀವ್ರತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತಹ ಪ್ರಗತಿಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಈಗ ಸಪ್ರಯೋಗವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಬಲ್ಲವರು ಮನಗಂಡಿರುವರು.

ಬರೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಮಾನವನಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಹಾಯವನ್ನಿತ್ತಿರುವವು. ಬುದ್ಧಿಪರೀಕ್ಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೂ ಶೀಲವನ್ನೂ ನಿದಾನಿಸುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳೂ ಈಗ ತಲೆದೋರಿವೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವದ ಇಲ್ಲವೇ ವಿಶೇಷ ಕೌಶಲ್ಯವು ಬೇಕಾಗುವ ವ್ಯವಸಾಯಗಳಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಆರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಂಡದಲ್ಲಿ "ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ" ಯೆಂಬ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇಂಗ್ಲಂಡಿನ ಕೆಲಸಗಾರರ ಆಯ್ಕೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಹು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡಿಸಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವದರಲ್ಲಿರುವ ತರುಣ ತರುಣಿಯರು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಕೂಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರವರ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಕರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಿಯು ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಸೇರಿದರೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವನೆಂಬುದರ ಕುರಿತು, ಉಚಿತವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯು ಎಷ್ಟಿರುವದೆಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆದು ಆ ಮೇರೆಗೆ ತಮಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ; ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೊಟ್ಟ ಸಮರ್ಪಕ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಮೀರಿ, ತಮಗೆ ತಕ್ಕವಲ್ಲದ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಹೋರೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಅಪಯಶಕ್ಕೀಡಾಗಿದ್ದಾರೆ. "ಗುಣಕರ್ಮ ವಿಭಾಗಶಃ" ವರ್ಣಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಂದ ಇಂಗ್ಲಂಡದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇಂದು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. (ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯ ಬಯಸುವ ಇಂಗ್ಲಂಡದ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೆಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಶಿಯ ಪಾರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನೇ ದೇವರಾಜ್ಞೆಯೆಂದು ನೆರೆನಂಬಿ ಕಾರಕುನಿ ನೌಕರಿಗಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಗೀಚುವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರೆನಿಸುವ ಪದವೀಧರ ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲಿ?)

ಈ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ರೀತಿಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಮೊದಲು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟು ಹೇಳುವದಕ್ಕೇ ಮಹತ್ವವಿತ್ತು. ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಲ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳ ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸುವದೇ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆವ ಆದರ್ಶ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಮಿದುಳಿನ—ಇಲ್ಲವೇ ಮನಸ್ಸಿನ—ಉಳಿದ ಚಟು [illegible] ಕೆಲಸಕೇ—ವಿಷಯವನ್ನು,

ರುಪಾಕಿ "ಗಟ್ಟಿ" ಮಾಡುವ ಶಿಸ್ತಿಗೇ-ಮಿತಿಮೀರಿದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಟ್ಟಂ ತಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾಸವು ಸರ್ವಾಂಗೀಣವಾಗಿ ಆಗುವ ಬದಲು, ಏಕಾಂಗಿಕವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ತೂಕ ತಪ್ಪಿದ ತಿಳಿಗೇಡಿ ತನದ ಪುಸ್ತಕೀ ವಿದ್ಯೆಯೇ ನಮ್ಮ ತರುಣರ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ತತ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಶಾಲೇಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ವಿಕಾ ಸವು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಪರೀಕ್ಷಾ ರ್ಥಿಯ ವಿಧಾಯಕ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಯೂ, ನಿರ್ಣಯದ ಸಮತೂಕವೂ, ಕಲಿತ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ ಯಾವದೊಂದು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಕ ವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುವ ಕುಶಲತೆಯೂ, ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯೂ ಭಾವನೆಗಳ ಪರಿ ಪೋಷವೂ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನೇ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲು ಬರುವಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ರಚನೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಗುವ ಪರೀಕ್ಷೆ ಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಗಿಳಿಪಾಠಿನ "ಪಾರಂಗತ" ತ್ವವನ್ನೇ (ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗಲು ಅವನು ಎಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವನೆಂಬದನ್ನೇ) ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವವು! ಇದೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಗಿ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯೇ ಹೊರತು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಪಕ್ವತೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯ ಎಷ್ಟೋ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರಿರುವರೋ, ವಿಶೇಷ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರಿರುವರೋ- ಎಂದು ಮುಂತಾದಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿ ಸಲು, ಬರೇ ಪುಸ್ತಕೀ-ಪರೀಕ್ಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಪನದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಡಾ. ಬರ್ಟರ ಅಪರಾಧ ಮೀಮಾಂಸೆ—

ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಶಿಷ್ಯಜೀವನ

ದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ದುಷ್ಟ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಪರಾಧಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ—ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತರಳರೂ ತರುಣರೂ ಅಪರಾಧಿಗಳಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ—ಬುದ್ಧಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಉಪಯೋಗಿಸುವದುಂಟು. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವದೊಂದೇ ಅಪ ರಾಧವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಘಟಿಸಬಹುದು. ಅದು ನಿಜವಾ ಗಿಯೂ ಹಲವು ಬಾರಿ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯ—ವಿಪ ರೀತವಾಗಿ ಬಲಿತ ಅಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ-ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರಬಹುದು; ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಕೆಲಸಾರೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕೇವೊಂದು ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ಫಲವಾಗಿರ ಬಹುದು; ಇಲ್ಲವೇ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರ ಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯದಂತಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಲೋಪದೋಷಗಳುಂಟಾಗಿಬಂದು ಅಪರಾಧವು ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಳವು ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೂಜೆಯ ವಿಕೃತ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು—ಕಂಡು ಬಂದ ದ್ದುಂಟು. ಇದು ಸೋಜಿಗವಲ್ಲವೇ?

ಈ ಕುರಿತು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಯಸುವವರು, — ಅಪರಾಧಶಾಸ್ತ್ರದ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಮನೋರಂಜಕವೂ ಆದ ಅಂಗವೆನಿಸಿದ ತರುಣ ಅಪರಾಧಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಓದಬಯಸುವವರು,— **ಡಾ. ಸಿರಿಲ್ ಬರ್ಟ** ಇವನ "ತರುಣ ಅಪರಾಧಿ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಡಾ. ಬರ್ಟನು "ಲಂಡನ್ ಕೌಂಟಿ ಕೌನಸಿಲ್ಲಿ"ಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಲಹೆಗಾರನಾಗಿ ೨೦ ವರ್ಷ ಕೆಲಸಮಾಡಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಲಂಡನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಆಚಾರ್ಯ ನಾದನು.

ಡಾ. ಬರ್ಟನು ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದೇನಂದರೆ, ತಾನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಅಪರಾಧಿ ತರಳ ತರಳೆಯರಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ, ೫೨.೮ ರಷ್ಟು ಮಂದಿ (೧) ಬಡತನದಿಂದ ಬಳಲುವಂಥವರೂ, ೫೭.೯ ರಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ (೨) ಗೃಹ ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲದವರೂ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೆಟ್ಟು-ಕಡಿದು ಹೋದು ದರಿಂದ ಗೋಳಿಗೀಡಾದವರೂ, ೨೫.೯ ರಷ್ಟು ಜನ (೩) ನೀತಿಭ್ರಷ್ಟ ಮನೆ

ಗಳಿಂದ ಬಂದವರೂ, ೬೦.೯ ರಷ್ಟು (೪) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಶಿಸ್ತಿನ ಕೊರತೆಯುಳ್ಳವರೂ, ಮತ್ತು ೪೫.೨ ರಷ್ಟು (೫) ಮಕ್ಕಳು ಶೀಲಕೆಡಿಸುವ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಕೀಳುಸಹವಾಸದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದವರೂ ಇದ್ದರು! ಹೀಗೆ ಯಾವದೊಂದು ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಐದು ಕಾರಣ ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಮೂಳವಾಗಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೇ ಅಂಶತಃ ಐದೂ ಕೂಡಿ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕಾರಣ ವುಳ್ಳ ಜನರು ಶಿಷ್ಟಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಅಸಂಭವವಲ್ಲ. ಕಾರಣವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವಷ್ಟು ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಸುದೈವದಿಂದ ಕೆಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಆದು ದರಿಂದ ಇಂಥವರು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಭ್ಯರೆಂದೇ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಸಹಜ. ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ ನೋಡುವದದೆಷ್ಟು ಸುಲಭ! ಆದರೆ ಅಪರಾಧದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಬೀಳದೆ ಉಳಿಯುವದು ಅದೆಷ್ಟು ಕಷ್ಟ!

ಇರಲಿ, ಇದುವರೆಗೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇನು, ಅದರ ಜ್ಞಾನ-ಮೂಲದ ನಿಯಮಗಳೇನು? ಅದರ ಎರಡು ಘಟಕಗಳಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು? ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಳೆದು ನೋಡುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಈ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ನಿದಾನದ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಮುಂತಾದ ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಉಪಯೋಗವು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಆಗಿದೆ? ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಓಡು-ನೋಟದಿಂದ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು.

ಈ ವರೆಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮಂದಿರದ * ಚತುಃಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡುವದುಳಿದಿದೆ. ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ಈ ಕಟ್ಟಡದ ಹೆಸರು ದೊಡ್ಡಕ್ಕರಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ:— "**ರೂಪಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಅಂದರೆ ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಸಾಯಕೊಲೊಜಿ**" ನಡೆಯಿರಿ. ಒಳಹೊಕ್ಕು ಇದರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ.

---

* ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಈ ಚತುಃಶಾಲೆಯ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಂದು ಕಟ್ಟಡವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದು ಹೊಮಿಕ್ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಒಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವಿಕೃತಿ ವಿಶೇಷದ ಕುರಿತು ಹೊರಟ ಸಂಶೋಧನೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದರೂ ಮನಃ

೫ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

“ ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ” (ರೂಪಕ) ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ:-

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ರೂಪರೇಖೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೆರಡು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು ಅವಶ್ಯ. ಇವೆರಡೂ ವಾದಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬಹಳೇ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವಂಥವಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ನಿರ್ದೇಶವನ್ನು ಇದರಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದವನು ಕ್ರಿಶ್ಚನ್ ಎರೆನ್‌ಫೆಲ್ಸ ಎಂಬ ಆಸ್ಟ್ರಿಯನ್ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು, ಇದನ್ನು ಬೆಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ **ವೊಲ್ಫಗೆಂಗ ಕೊಹಲರ, ಮ್ಯಾಕ್ಸವರ್ದೀಮರ, ಕರ್ಟ ಕೊಫ್‌ಕಾ** ಎಂಬವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು **ಓರ್ಗೆ ನಿಸ್ಮತ್ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬದು.**

ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ತಿರುಳು:-

“ ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ” ಎಂದರೇನು ? ಇದೊಂದು ಜರ್ಮನ್‌ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದ. ಅದರ ಅರ್ಥ ಆಕೃತಿ, ರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. (ಒಂದು ನುಡಿಯೊಳಗಿನ ಮಾತಿನ ಹುರುಳು ಇನ್ನೊಂದು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಇಳಿಸಲು ಬರುವದು ಬಿಗಿಯೆಂದ ಬಳಿಕ, ವಿಚಾರ ಕ್ರಿಯೆಯು ಭಾಷಾನಿಷ್ಟವೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಮಾತು ಏಕೆ ನಿಜವಿರಲಾರದು ? ವರಕವಿಗಳ ಮಾತೇಕೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಭಾಷೆಗೂ “ ವಾಚಮರ್ಥೋನು ಧಾವತಿ ” ಎಂಬ ಭವಭೂತಿಯ ವಚನವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನ್ವಯಿಸುವದು ! ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಅಂದರೆ ರೂಪ; ಅಂತೆಯೇ ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ರೂಪಕ

ತತ್ವದ ಕುರಿತು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯಾದ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂಥ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ಷೋಭವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಹೊಸದೊಂದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಅದು ಬಲಿತು ನಿಂತಿತು. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಅದು ಬರೇ ಹೊಸದೊಂದು ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯಲ್ಲ; ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮುಂದಿರದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯೇ ಸರಿ ! ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು “ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ” ಅದರ ವಿಸ್ತಾರ ಭಯದಿಂದಲೂ, ಅದರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಮರು ಮಾತು ಬಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ರೂಪಕವೆಂದರೆ ಒಂದು ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರವೆಂಬ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದಾಗಿ ಬಿನ್ನಹ.

ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ (ರೂಪಕ) ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ತಿರುಳಿನ ತತ್ವವೇನಂದರೆ, ನಾವು ಯಾವದೊಂದು ವಸ್ತು-ವಿಷಯವನ್ನು ಮನಗಾಣುವಾಗ—ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳುವಾಗ—ಅದರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವಯವಗಳ ಗುಂಪನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ; ಅದರ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳ - ಘಟಕಾಂಶಗಳ ಸಾಂಘಿಕ ಚಿತ್ರವಷ್ಟೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುವದಿಲ್ಲ; ಆ ವಸ್ತು ವಿಷಯವನ್ನು ಸಾಕಲ್ಯವಾಗಿ, ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅದರ ಏಕರೂಪತೆಯಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜ್ಞೇಯ ವಸ್ತುವಿನ ವ್ಯತಿರೇಕ ರೀತಿಯ ಬೋಧಕ್ಕಿಂತ ಅನ್ವಯ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನವೇ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸ್ತುಬೋಧದಲ್ಲಿಯ ಯಾವುದೇ ರೂಪಗೊಂಡ ಪೂರ್ಣತೆಯು ಅದರ ಅಂಶ-ಅಂಗಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಏನೋ ವಿಂಗಿಲಾದದ್ದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ; ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ಕಿವಿಗಳ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಹಲವುಬಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿನೋಡಿ, ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮನದಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು:-

ನಾವು ಸಿನೇಮಾ ನೋಡಲು ಹೋಗಿರುವೆವೆಂದು ತಿಳಿಯೋಣ. ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮೆದುರು ಬೆಳ್ದೆರೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ನಾವು ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಡಬಿಡದೆ ಸಾಗಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಇಡಿಯಾದ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗವು ನಮ್ಮೆದುರು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಗತಿಮಯವಾದ ಒಂದು ಅಖಂಡ ಚಿತ್ರವನ್ನೇ

ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ್ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಇದರ ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಂಡುಹಿಡಿದಿರುವನು.

ಬಿಡಿಯಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಭರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ಸರಿದು ಹೋಗು ತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವುಗಳ ಅನುಕ್ರಮವಾದ ಬೋಧವನ್ನು (ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು) ನಾವು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಮೂಡಿ, ಮಾಯ ವಾಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಚಿತ್ರಗಳ ಅರಿವು, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ರಮವನ್ನು ಚಾಲನೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರವೇ ರೂಪಕ ಕ್ರಿಯೆಯು—ರೂಪೀಕರಣವು. ಈ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗತಿಮಯವಾಗಿ ತೋರುವ ಸತತ ಚಿತ್ರದ ಪಡಿಯಚ್ಚು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಬಿಡಿಯಾದ ಭಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಇಡಿಯಾದ ಆಭಾಸ ಮನಸ್ಸು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಸ್ಥಿರ ಚಿತ್ರಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಭಿಜ್ಞಾನದಿಂದ (ಬೋಧ ದಿಂದ) ಪ್ರೇರಿತವಾಗುವ ರೂಪೀಕರಣದ ವ್ಯಾಪಕ ಕ್ರಮವು, ಭರದಿಂದ ಸಾಗುವ ಚಿತ್ರಪಟದ ಹರಿದಾಟದ ಬರೇ ಹೊರಗಿನ ಅರಿವನ್ನು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿ ರುವದಿಲ್ಲ; ಅದು ಮನಸ್ಸಿನದೇ ರಚನಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಧಾಯಕವಾದ ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಫಲವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಒಂದು ಕೊಳಲು ಇಲ್ಲವೇ ವೀಣೆಯಂಥ ವಾದನ ಸಾಧನದ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಸ್ವರಗಳ ಮಾಲಿಕೆ ಯನ್ನು ಸಂಗೀತಗಾರನು ನುಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಕೇಳುವದು (ಅಂದರೆ ನಮಗೆ ಅನಿಸುವದು) ಬರೇ ಸ್ವರಗಳ ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲ; ಅವುಗಳೊಳ ಗಿಂದ ಅನುಸ್ಯೂತವಾದ, ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗೊಂಡು ನಿಂತ ರಾಗ ವಿಸ್ತಾ ರದ-ಸಂಗೀತ ವಿಲಾಸದ-ರಮ್ಯರೂಪ, ಸ್ವರ ರಚನೆಯ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ ರಾಗದ ರೂಪವು ಕೇವಲ ಸ್ವರಗಳ ಸಮುದಾಯವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಶ್ರುತಿಗೆ ಏರಿಸಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಳಿಸಿ ನಾವು ಆ ಆ ಬಿಡಸ್ವರಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೂ ಅದೇ ರಾಗವನ್ನು ರೂಪಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇದೇ ಲಕ್ಷಣವು ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವದು. ಯಾವದೊಂದು ಶ್ರುತಿ

ಯನ್ನು ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಮತ್ತು ಗೌಣ ಸ್ಪಂದನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು. (ಗೌಣ ಸ್ಪಂದನಗಳೆಂದರೆ ಒಂದು ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ತಲ್ಪಿಸುವ ನಡುವಿನ ಏರಿಕೆಯ ಇಲ್ಲವೆ ಇಳಿಕೆಯ ಮಂದ ಸ್ಪಂದನಗಳು) ಆದರೆ ಆ ಸೆಲ್ಲ ಸ್ಪಂದನಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿ ವಿಚಾರದಿಂದ ಬರೇ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆ ಅಖಂಡವಾದ ಮಾಧುರ್ಯದ ಶ್ರುತಿಯು ಭಾಸವಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಪರಿಪೂರ್ಣಬೋಧದ ಏಕರೂಪತೆಯ ತತ್ವ:.

ಏಕರೂಪವಾದ ಪೂರ್ಣ ಬೋಧದ ಈತತ್ವವು ಪಶು ಮನೋ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಶು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳೇ ಮಹತ್ವದ ಶೋಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಗ ತಿಯ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಯ ಜನಗಳು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಅಖಂಡ ಏಕರೂಪವಾದ ಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರವು, ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿರುವದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಈ ಮೊದಲು ಕೊಹಲರಸು ಮಾಡಿದ ಚಿಂಪೆಂಝಿ ಎಂಬ ಕೋಡಗ ಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಚಿಂಪೆಂಝಿಗಳು ಕೆಲವೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ತರಲಾರವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಕೆಲ ವೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವದೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಡಿಯಾಗಿ ನೋಡಿ ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಒಳನೋಟದ ವಿಷಯವು. ಅಂಶ ಗಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮನಗಾಣುವ ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧ ವಾದ ಶಕ್ತಿಯು. ಈ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಪಶುಗಳಿಗಿಂತ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅದು ಬಹಳೇ ಹಿಗಿಲಾದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಂಡಿಗೆ ಒಂದಕ್ಷಣಾ ರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಸೀಝರನು ಆಂಗ್ಲಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದಂತೆ, ದೃಷ್ಟಿಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೆ ಮನುಷ್ಯನು ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನು

ಆದರೆ ಇಂತಹ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಚಿಂಪೆಂಝಿಗೆ ಬಹಳ ಜಿಗಿಯಾಗುವದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವೇನು? ಮಾನವನಿಗೆ ಇರುವ ರೂಪೀಕರಣದ ಎಂದರೆ ಈ ಇಡಿ ನೋಟದ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯು.

ಅಧುನಿಕ "ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ್" ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಯೆಂದರೆ ಮಜ್ಜಾತಂತುಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಜಟಿಲವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕ್ರಮವೆಂದು ತಿಳಿಯುವರು. ಈ ಕ್ರಮವಾಗಲೀ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲೀ ಜ್ಞಾನೇಂ ದ್ರಿಯಗಳಿಂದಸಿಗುವ ಮೂಲಭೂತ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವರ್ತನವಾದಿಗಳಂತೆಯೇ ಈ ರೂಪಕವಾದಿಗಳು ('ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ' ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು) ಎಲ್ಲ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಶಾರೀರಕ ಅಧಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪೂರ್ಣತೆ ಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ—ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ,— ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಂತಿರುವ ರೂಪಕ ರೀತಿಗಳು,— ರೂಪೀಕರಣದ ಮಾದರಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮಜ್ಜಾತಂತು ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆಂದೂ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಮಗೆ ಅನಿಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಚಿತ್ರಗಳ ಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನಡೆ ಯುವದೆಂದೂ ಈ ರೂಪಕವಾದಿಗಳು. ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ವರ್ತನವಾದಿಗಳಿಗೂ ಇವರಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭೇಧವಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಸಂಕೀರ್ಣವರ್ತನ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾದ ಕೆಲವೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಗಳೊಳಗಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವವೆಂದು ವರ್ತನವಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ರಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಈ ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇದನ್ನು ಅಗ್ರಹದಿಂದ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವರು. ಇವರ ಮತವೇನಂದರೆ, ಪಶುವಾಗಲೀ, ಶಿಶುವಾಗಲೀ, ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಗೆ ನಿಲುಕುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಯಾವ ದೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನಾಗಲೀ, ಸಂಗತಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಸಮಗ್ರವಾಗಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಬರುವ ಇಡಿನೋಟವೂ ವರ್ತನ ದಲ್ಲಿಯ ಇಡಿಯಾದ ಮಾದರಿಗಳೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆಯುವ ದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾದರಿಗಳು— ಪೂರ್ಣವಾದ ರೂಪರೇಕೆಗಳು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ

ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ, (ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತರದವಾಗಿ) ರ ಬಹುದು, ಅವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಬಗೆಬಗೆಗಳೆಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಕ್ರಮೇಣ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದು ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳು ಜಟಿಲವಾಗುತ್ತ ಹೋಗಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವ ಜಟಿಲ ಚಿತ್ರವು "ಯಥಾರ್ಥತೆಯ ತತ್ವ" ದಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಸಲ್ಲುವದು. ಈ "ಯಥಾರ್ಥತೆಯ ತತ್ವ" ಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಾವು "ಮನಗಂಡ" ರೂಪರೇಖೆಗಳು "ಪ್ರಚಲಿತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಪೂರ್ಣವಾಗಹತ್ತುತ್ತವೆ."

ಈ ತತ್ವದ ಕುರಿತು ಮನೋರಂಜಕವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕೊಹಲರನ ಚಿಂಪೆಂಝಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಮರದ ಕೊಂಬೆಯೊಂದನ್ನು ಮುರಿದು ತೆಗೆದು ಅದರಿಂದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗೆ ಎಳಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬಲು ಬಿಗಿಯಾಯಿತು.

ಶಿಶುಗಳೂ ಪಶುಗಳೂ—

ಇಂಥ ಮಂಗಗಳಂತೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕೆಲವೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಆಕಲನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇದುರಬಂದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯು ಕೆಲಸ ಮಾಡದಿರುವದರಿಂದಲೇ, ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅಪಘಾತಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ಕಲ್ಪಿಸೋಣ. ಬೀದಿಯ ಇದುರು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಮನೆಯಿಂದ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಇಸಕೊಂಡು ಬರಲು ತಂದೆಯು ಮಗುವನ್ನು ಅಟ್ಟುವನು. ಮಗುವು ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡುವದು. ಮಗುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂರೆ ಸಂಗತಿಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ: ತನಗೆ ಹೇಳಿದ "ಬಿಟ್ಟಿ," ಇದುರಿಗಿದ್ದ ಮನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲ್ಪಲಿಕ್ಕೆ ಬೀದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ. ಬೀದಿಗುಂಟ ಬರಹೋಗುವ ಮಂದಿ—ಮೋಟರುಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವನು ಮನಗಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶದ ರೂಪರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ! ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದು ಮೋಟೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು

ತೋರಿಸಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅವಯವವು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಅವರು ಏನೂ ಗ್ರಹಿಸದೇ ಹೋಗಬಹುದು! ಅಂಥ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಕನ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕುಂದಿದೆಯಂತ ಕೇಳಿದರೆ ಆತನು ಏನೂ ಹೇಳಲಾರನು! ಐದು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಮೂವರಿಗೋರ್ವನಂತೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡ ಒಲ್ಲ! ಆದರೆ ಹತ್ತುವರ್ಷದ ವರೆಗಿನ ವಯಸ್ಸಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಆ ಅಪೂರ್ಣವಾದ—ಒಂದವಯವವಿಲ್ಲದ ಮೊರೆಯ—ಚಿತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸಾಕಷ್ಟು ಇರುವದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ!

ಹೀಗೆ ಏಕಾಗುವದು? ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯು ವೇನೆಂದರೆ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗುವ ರೂಪರೇಖೆಯು ಮತ್ತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹೊಂದುವದಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿರುವದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮೂಡಿದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇಲ್ಲವೇ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಚಿತ್ರವು ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಆ ಪಶುವಾಗಲೀ ಶಿಶುವಾಗಲೀ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗದ ಸ್ಥೂಲ ರೂಪವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಮನಗಂಡ ಪೂರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಾಡಿಕೆಯಿರುವ ದರಿಂದ, ಆ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿಸುವಂಥ ಬೇರೆ ಹೊರಗಿನ ಹೊಸ ವಿವರಗಳು ಸೇರಿ ಅದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಕಠಿಣವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಈ ತರದ "ಅಬದ್ಧ" ರೂಪದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಮನ ವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂಥ ಪ್ರಯೋಗವು ಒಂದು ಪಶುವಿನ ಉದಾಹರಣ ದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವದು. ಬೆಳಕಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಎರಡು ಆಹಾರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಆ ಪಶುವಿನ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಎರಡೂ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿರಿಸದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕುಳ್ಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪಶುವಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಡೆಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೋಗುವ ವಾಡಿಕೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆದಮೇಲೆ, ಎರಡೂ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಬದಲಿಸುವರು. ಈಗ ಹಿಂದಿನ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು

ಮಂದವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದರೊಳಗೆ ಆದು ಹೆಚ್ಚಾಗುವದು. ಆದರೆ ಪಶುವು ಬೆಳಕನ್ನು ನಂಬಿ ನಡೆವ ವಾಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೂಲಕ-ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕುಳ್ಳ ಎರಡನೇ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಡೆಗೇ ಹೋಗುವದು. ಆದರೆ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಆದಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ " ಅಬದ್ಧವಾಗಿ " ರೂಪಗೊಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಆಹಾರದ ಅರಿವಿನ ಅಂಶವು ಸೇರಲಾರದು.

ಆ ಬಡ ಪಶುವಿನ ಮಾತೇಕೆ ? ನಾವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ತುಸು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ನಮ್ಮ ನಡತೆಗಳೊಳಗಿನ ಇಂಥ ಹಲವು " ಅಬದ್ಧ " ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಮೂಲಕವೇ ನಮ್ಮಿಂದ ತಪ್ಪುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ನಾವು ದಿನಾಲು ಓದುವ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಬದಲಿಸಿ ಹೊಸ ವೃತ್ತಪತ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ದಿನದಂತೆ ಆ ಬಂಗಾರದ-ಧಾರಣೆ ನೋಡಲು ಅದರ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪುಟವನ್ನೇ ನಾವು ತಿರುವಿಹಾಕುವೆವು. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಆ ಪುಟದಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿಕೊಂಡುಬಂದ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ನಮಗೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಗತಿಯು ಎಂಟನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಅದರ ಅರಿವು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮೊದಲು ನಮಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ! ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ನಾವು ಮೊದಲಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿದಾಗ ಇದೇ ಅನುಭವ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ನಾವು ಬಲಗಡೆಗೆ ಹೊರಳಬೇಕಾದರೂ ಹಳೆಮನೆಯಲ್ಲಿಯಂತೆ ಎಡಗಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಇದುರಿಸುವೆವು! ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗಾಗಲೀ ಶಾಲೆಗಾಗಲೀ ಹೋಗುವ ಯಾವದೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಹಿಡಿದನಂತರ, ಒಮ್ಮೆ ಹೊಸದಾರಿಯಿಂದ ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿದರೂ, ಅನ್ಯಮನಸ್ಕರಾಗಿ ನಡೆಯುವಾಗ ನಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳು ಹಿಂದಿನ ಹಾದಿಗೇ ಹೊರಳುವದುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ನಾವು ರೂಢಿಯ ಬಲವೆನ್ನುವೆವು. ಆದರೆ ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಘಟಗಳನ್ನು " ಅಬದ್ಧ " ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಇಂಥ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇಗನೆ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವೆವು. ಮಾನವ

ಸಹಜವಾದ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯು ಗ್ರಹಿಕೆಯೂ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯೂ, ನಿರ್ಣಯ ಬುದ್ಧಿಯೂ (ವಿವೇಕವೂ) ಇಂಥ ಅಬದ್ಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ರೂಪಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಹೊಸದೊಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ-ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ-ತನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ, ಆ ಹೊಸ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೇಗನೆ ಆಕಲನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಆತನ ಸಮೀಪದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ನರರಂಥ ವಾನರರಿಂದಲೂ ಕೂಡ, ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಮೇಲ್ತರಗತಿಗೆ ಒಯ್ಯಲು ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯೂ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯೂಃ-

ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಂತೆ ವಿದ್ಯೆ (ಕಲಿಯುವಿಕೆ) ಎಂದರೆ, ಯಾವದೊಂದು ಸೇಂದ್ರಿಯ ವಸ್ತುವು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಬರುವ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ತೋರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯೇ ಸರಿ. ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಬೆಳವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯೆಂದರೆ, ಸೇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಾಣಿಯ ವಿವಿಧ ನಿಯತಕರ್ಮಗಳು-ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು-ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೂಪಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವೇ ಸರಿ. ಅದರಂತೆ ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು ವರ್ತನವನ್ನೂ ಒಂದು ಗತಿಮಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಅದು ಓದುಗರಿಗೆ ಬಲು ಸೋಜಿಗವಾಗಿ ತೋರಬಹುದು. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ತಳಹದಿಯಾದ ಶಾರೀರಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ! ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂವೇದನೆಯು ಮಜ್ಜಾತಂತುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯು ಪಾತಳಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಭ್ಯಂತರದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ! ಈ ಅಭ್ಯಂತರ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕ್ಷೋಭವು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಚಾರವು ವರ್ತನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮ

ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸೇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಾಣಿಯೆಂದರೆ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಿದ್ಯುತ್ ಕ್ಷೇತ್ರವು ತನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶಾಲವಾದ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ರೂಪವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂತಿದು ಗೆಸ್ಟಾಲ್ಟ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸ್ವರೂಪ.

× × × ×

ಇನ್ನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ ವಿವಿಧವಾಗಿ ವಿಕಾಸ ಗೊಂಡ ಒಂದೊಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳನ್ನೂ ಹಕ್ಕಿ ನೋಟದಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಿವರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾದಂಬರಿ ಯಂತೆ ಮೈಮರೆತು ಕೇಳಿದರೆ ತಿಳಿವ ವಿಷಯವಲ್ಲ, ಪೂರ್ಣ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತನ್ನೂ ನೆನೆನೆನೆದು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ವಿಷಯವಿದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಎಂತೂ ಓದುವ ತಾಳ್ಮೆ ಯನ್ನು ತೋರಿದ ಓದುಗನು (ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಸರದಿಂದ ನಿದ್ದೆಹೋಗಿಲ್ಲ ವಾದರೆ !) ನಮಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು. ''ಅಲ್ರಿ, ಇದೆಲ್ಲ ಸರಿ ಆದ್ದರೆ ಈ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ನನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ನಾನೊಬ್ಬ ಬಿಡಿ ವ್ಯಕ್ತಿ; ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ನನಗಾಗೋ ಉಪಯೋಗ ವೇನು? ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಓದಿಸಿ ನನ್ನ ವೇಳೆ ಏಕೆ ಹಾಳು ಮಾಡಿದಿರಿ?'' ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ತುಂಬ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅಷ್ಟೇ ಸಮಂಜಸವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡುವ ಮಾತು.

ಇದುವರೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುನಿಂತ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳೇ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡ ಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವಿನಿಯೋಗಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವರ್ಣಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ವರೆಗಣ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೇವಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನೂ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನೂ

ಮಾಡದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿಶೇಷ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಎಡೆಯೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ-ಶಿಲ್ಪವಿದ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಬರೆದ ಕ್ರಮಿಕ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ 'ವಿಷಮಜ್ವರ' 'ಮಾರೀಬೇನೆ' ಗಳಂಥ ರೋಗಗಳ ನಿದಾನ, ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಸೂಚನೆಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ದೊರೆಯಬೇಕು ?

ಆದರೂ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ (ಆತನ ಹೆಂಡತಿಗೂ) ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಬಹುದೆಂಬುದರ ಸಾಧಾರಣ ದಿಶೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿರುತ್ತೇವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸ್ಥೂಲವಾದ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ಓದುಗರಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದರೂ ಇದನ್ನು ಬರೆದುದು ಸಾರ್ಥಕವಾದಂತಾಯ್ತು.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಗುರಿಯು ಕೇವಲ ಮನಸ್ಸಿನ ತಾತ್ವಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವರ್ತನದ ಹುಟ್ಟುಗುಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ನಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಂತ್ಯಂತ ಲಾಭಕರವಾದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಭೂಮಿಕೆಗೆ ಇಂದು ಇಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಇಂದು ಮಾನವನ ವೈಯಕ್ತಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ತನದ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಆಳವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಸಪ್ರಯೋಗವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಮಹತ್ವದ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಈ ಮಾತು ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ನಿಜವು. ಇನ್ನೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಮ್ಯಕ್ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರೆಂದು ಹೇಳುವದು ಕಷ್ಟ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ವರೆಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು

ಮಾನವೀ-ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಂಗವನ್ನು ಕುರಿತೇ ಈ ವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಶೋಧನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಉಳಿದ ಎರಡು ಅಂಗಗಳಾದ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ (ಭಾವನೆ) ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು ಅಷ್ಟೊಂದು ಪರಿಶೀಲನವು ಇನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ.

ಆದರೂ, ಕಳೆದ ಅರ್ಧಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಕುರಿತು (ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಂಗದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ) ಆದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಷ್ಟೇ ಭರದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಭಾವನಾಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಇಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಗಣಿಸಿಗೆ ತಂದರೆ ಭವಿಷ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಳ್ಳೇ ಆಶೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬರುವ ತಲೆಮಾರಿನೊಳಗಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯನ ಪೂರ್ಣ ಮನದ ತತ್ವದ ಕುರಿತು—ಪರಿಪೂರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತು ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ ಹಿಂದೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ತಿಳಿದುಬರದಂತಹ ಜ್ಞಾನರಾಶಿಯು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದೆಂದು ನಂಬಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಈ ನಡುವೆ, ಇದುವರೆಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಬಹುದು. ಈಗಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ವೈದ್ಯಕ, ಮತ್ತು, ಅಪರಾಧಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರೆಂಬುದರ ಸಲ್ಪ ಉಲ್ಲೇಖವು ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ:-

ಈ ೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂವರ್ಧನ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಶೋಧ ಬೋಧಗಳಿಂದ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂದಿನ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಪೂರ್ವ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು (ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಆರಂಭದ ಭಾಗದ ಕುರಿತೇ) ತುಂಬ ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಕಾಲವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೂ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಉಳಿದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯದೆ ಇಲ್ಲ. ಓದು, ಬರಹ, ಅಂಕಿ, ಸಂಖ್ಯೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸುಧಾರಿಸಿದ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಈಗ ರೂಢಿಯಲ್ಲ ಒಂದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಇಂಥ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮದ ಸಂಶೋಧನಗಳೇ ಸರಿ. ಇಂದಿನ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆ–ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರು ಯಾರು? ಅದರಂತೆ ಸುಸಂಘಟಿತವಾದ ಆಟ ಪಾಟಗಳ ಪ್ರಚಾರವೂ, ಹಿಂದಿನ ತಲೆನೂರಿನವರು ಕೇವಲ ಕಿವಿಯಿಂದಲೇ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒದಲಿಸಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿ ನೋಡಿ–ಆಡಿ ಕಲಿಯುವ–ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಹಚ್ಚಿದವರು ಯಾರು? ಇವೆಲ್ಲ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳೂ ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವವೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಂಡದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕವೆಂಬ ವರ್ಗಗಳೂ ಮಾಧ್ಯಮಿಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕನಿಷ್ಟ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ವರಿಷ್ಟವೆಂಬ ಭೇದಗಳೂ—ಈ ರೀತಿಯಾದ ಶಿಕ್ಷಣಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪುನರ್ಘಟನೆಯೂ ಕೇವಲ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ.

ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ:-

ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇಷ್ಟೇ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಯಾದ ಫಲಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಇವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವಂಥವೂ ಪ್ರಚಾರ ಹೊಂದಿದಂಥವೂ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವೂ ಉಂಟು. ಶಿಕ್ಷಣ ಖಾತೆಯ ಸೂತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಸರಕಾರದ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಸರಕಾರದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಧೀರರಾದ ಧೀಮಂತರಾದ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದು, ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಮಾರ್ಪಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಾತು ಹಾಗಲ್ಲ.

ಧನಾಢ್ಯರಾದ ನವಕೋಟಿ ನಾರಾಯಣರು ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಿದ್ಧರಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಹಲವಾರು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು-ಕಾರಖಾನೆ ಗಿರಣಿಗಳು ಈಗಿತ್ತಲಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಾರರ ದುಡಿತಕ್ಕಾಗಿ ಐದು ದಿನಗಳ ವಾರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವು. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರಮದ ವೇಳೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ, ಬಿಡುವಿನ ಅವಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುವದಲ್ಲದೆ, ಕೆಲಸಗಾರರ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಸುಖಗಳ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಬೆಳೆದು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಉಂಟಾಗುವದು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಚಾಲಕರಿಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಉಪಯೋಗವು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ. ಹಲವು ಗಿರಣಿ, ಕಾರಖಾನೆ, ಕರ್ಮಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದೊಂದು ಉದ್ಯೋಗದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಜರಗುವ ಕೆಲಸಗಾರರ ಚಲನವಲನಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಕೆಲಸಗಾರರ ದಣಿವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತೆ, ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಸುಖಾವಹವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಇಲ್ಲವೇ ಕೂಡುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ದಣಿವಾಗದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಕಾಶದ ಸೌಕರ್ಯವೂ, ಉತ್ಸಾಹ ಕುಗ್ಗದಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹರಿದಾಡುವ ಸ್ವಚ್ಛ ಹವೆಯೂ,—ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಏರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ—ಮನುಷ್ಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ-ಇದು ವರೆಗೆ ಪೂರೈಸದಷ್ಟು ಲಕ್ಷವನ್ನು ತೋರಿಸದಷ್ಟು ಆಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇಂದು ಔದ್ಯೋಗಿಕಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮನುಷ್ಯ-ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ, ಕೆಲಸಗಾರರಿಗಾಗಿ, ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೃಹಗಳೂ, ಉಪಹಾರಗೃಹಗಳೂ, ಆಟಗಳ ಸಂಘಗಳೂ, ಮನೋರಂಜನದ ವಿವಿಧ ಸೌಕರ್ಯಗಳೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅನುಕೂಲತೆ

ಗಳೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ ಕುರಿತು ಕೊಟ್ಟ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಕಾರಣ.

ಕೆಲಸಗಾರನ ಇಡೀ ದಿನದ ಕೆಲಸವನ್ನು–ಸಂಶೋಧಕರು ಏಕಾಗ್ರತೆ ಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಸಿನ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು–ದಿನದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಡುವೆ ಬಿಡುವಿನ ಅವಧಿಗಳನ್ನು ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಡು ತ್ತಿರುವರು.

ಎಷ್ಟೋ ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯವಸಾಯಗಳ ಊರ್ಜಿತಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರಿಯಾದ ಹಲವು ಸೌಕರ್ಯ, ಸಲಕರಣೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂಬುದು, ಈಗ ಕಾರಖಾನೆಗಳ ಒಡೆಯರಿಗೂ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥಲ್ಲಿ ಒಡೆಯರ ದೃಷ್ಟಿ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಭೇದವಿದೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸೂಚನೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಚಾಲಕರು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬರೇ ಲಾಭದ ಕಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಇವರು, ಚಿನ್ನದ ತತ್ತಿಗಳನ್ನಿಕ್ಕುವ ಹೇಂಟೆಯು ಎಲ್ಲ ತತ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ದೊರಕಿಸಬೇಕೆಂದು ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವವನಷ್ಟು ಮೂರ್ಖರಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕಾರಖಾನೆ ದಾರರು ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಮಿಗಿಲಾಗಬೇಕು, ಮೇಲ್ಪ್ರಗತಿಯದಾಗಬೇಕು, ಆ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪಾಲುಗಾರರಿಗೆ ಸಿಗುವ ಲಾಭದ ಪ್ರಮಾಣವು ಬೆಳೆಯಬೇಕು–ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಇವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಹಲಕೆಲವು ಅನು ಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವರು. ಆದರೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಳಿದಾಗ ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಂಡುವಾಲಗಾರನ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮೇಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸಗಾರರು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥರು ಹೆಚ್ಚು

ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮರು ಆಗುವಂತೆ ಉಪಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದೇ ಆತನ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೆಲಸಗಾರನ ಕಲ್ಯಾಣದ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯು (ಪರಿಶ್ರಮದ ಸಫಲತೆಯು) ಕೆಲಸಗಾರನ ಸುಖಸೌಕರ್ಯಗಳ ಮೇಲೂ ಸುಸ್ಥಿತಿಯುಮೇಲೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂಬ ತತ್ವವು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿದೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಶೋಧನವೂ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನಾಗಿರುವದು. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಸೇವೆಯು ಇನ್ನೂ ಬಹಳವಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರೆಗಾರ (ಶ್ರಮಜೀವಿ) ವರ್ಗದ ಕೆಲಸವು ಅಂದಗೇಡಿಯಾಗಿಯೂ ಅಸಡ್ಡಾಳವಾಗಿಯೂ, ಅಳತೆಗೆಟ್ಟ ಅವಧಿಯುವರೆಗೆ ಸಾಗುವಂತಹದಾಗಿಯೂ, ಆ ಮೂಲಕ ಅನವಶ್ಯಕವಾದ ದಣಿವಿಗೀಡುಮಾಡುವಂತಹದೂ ಆಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾದ ಚೊಕ್ಕಟವಾದ ಹದವನ್ನು ತಂದು ನಿರರ್ಥಕ ಕಷ್ಟ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ಕೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವತನಕ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಗಿಯುವದಿಲ್ಲ.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ:-

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಬಹಳೇ ಉಪಯೋಗಿಯಾಗಿದೆ. ಮಜ್ಜಾತಂತುಗಳ ವಿಕಾರ ವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಉಪಚರಿಸಲು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಪದ್ಧತಿಯು ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ. ಸಿಗ್ಮಂಡ ಫ್ರೂಡನು ಸಂಶೋಧಿಸಿದ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣಪದ್ಧತಿಯು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಹೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಶರೀರದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆವ ವಾಡಿಕೆಯು ಕಳೆದ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಕಾಲದಿಂದ ತುಂಬ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಯುದ್ಧದ ಕ್ಷೋಭದಿಂದಲೂ, ಆ ಸಿಡಿಗುಂಡು ಮದ್ದುಗಳ ಸ್ಫೋಟದಿಂದಲೂ ಉಂಟಾದ ಮಜ್ಜಾ

ತಂತುಗಳ ಬಧಿರತೆ ನೊಡಲಾದ ಬೇನೆಗಳನ್ನು, ಮೂಕತನ, ವಿಸ್ಮರಣೆ, ಕಿವುಡತನ, ತಲೆತಿರುಕತನ (ಹಿಸ್ಟೀರಿಯಾ), ಹುಚ್ಚು ಮುಂತಾದ ವಿಕಾರ ಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಯ್ತು. ಯಾವುದೊಂ ದರ ಕೊರತೆ ಅಥವಾ ಕೋರಿಕೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಸ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ವೈದ್ಯಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ರೋಗಿಗಳನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಉಪಚರಿಸಲು ಪರಿಚಾರಿಕೆಯ ಉಡುಪು ತೊಟ್ಟು, ವಿಶಾಲ ಅಂತಃಕರಣದ ಪಾದಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ:-

ಅಪರಾಧ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ ಯನ್ನೇ ದಯಪಾಲಿಸಿತು; ಒರೇ ಕುರುಡು ಕಾಯಿದೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವ ಮೊದಲು, ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಮನುಷ್ಯನು ಏಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುವನೆಂಬುದರ ಕಾರಣಗಳ ಕುರಿತು ಸಾಂಗ ವಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುವ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ನೊತ್ತನೊದಲು ತಲೆದೋರಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಕೆಟ್ಟುದರಿಂದ ಅನೇಕರಿಗೆ ಅಪರಾಧಮಾಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕುವದು. ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಸಿನವರು ಮೋಹ ಗಳ ಸೆಳತದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಅಡ್ಡದಾರಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹಾಗೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂಥ ಅಪ ರಾಧಿ ಬಡಜೀವಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಾದ ಉಪಾಯ ವಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಜ್ಞರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ತಪ್ಪುಗಾರನಿಗೆ ಕೇವಲ ತಪ್ಪುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದೂ ಆನಂದವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏನೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೂಲಕ ಆ ಬಗೆಯ ತಪ್ಪುಮಾಡಿ ಅಪರಾಧಿ ಎನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿ ತನ್ನು ತಮ್ಮ ಡಾಂಭಿಕ ಶಿಷ್ಟತೆಯ ಡಂಗುರಸಾರುವ ಸಮಾಜಧುರೀಣರ ದೃಷ್ಟಿಯು, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹಾಕಿದ ಅಂಜನದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಈಗ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒದಲಿಸತೊಡಗಿದೆ ಮುಯ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯ ತೀರಿಸುವ ಆವೇಶದಿಂದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ದಂಡ ವಿಧಿಸಿ (ಎಂದತಿಪ್ರರೆ ಅಪರಾಧಮಾಡಿ) ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ತೃಪ್ತವಾಗುವ—

ಸನಾತನ ವೃತ್ತಿಯು, ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗದಿಂದ ಇಂದು ದೂರವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಈಗ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸರ್ಗಿಕ ವ್ಯಾಧಿಯೆಂದು ಎಣಿಸಿ, ಅಪರಾಧದ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಯುವ ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಂತೆ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯು ಇಂದು ಹೊಸತಾಗಿ ಉದಯವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯೇ.

ಇನಿತೆಲ್ಲ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾನವನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ, ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು? ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಮಾಜದ ಘಟಕನೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಮಹೋಪಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾಯ್ತು. ಇನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವಂತ "ಖಾಸಗೀ" ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಉಪಯೋಗವೆಷ್ಟಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಉಳಿದಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಗೇನು ಉಪಯೋಗ?

ಶರೀರಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಶರೀರಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇವುಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಇಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಘಟಿತ ಹಿಂಸೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಆಕ್ರಮಿತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿರಲಿ, ಸಂಕ್ರಮಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿರಲಿ, ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನದ ಪುನರ್ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಶರೀರ ಸಂವರ್ಧನವನ್ನು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಶರೀರಸಂವರ್ಧನೆಯು ಆಗುವದೆಂತು? ಬರೀ ಬಾಯಿಮಾತಿನಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಗಟ್ಟಿಗನೂ ಎದೆಗಾರನೂ ಆಗಲಾರನೆಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರು ಮರೆಯಬಾರದು. ಬಲವು ನಿತ್ಯಸಾಧನೆಯಿಂದಲೇ ಒಲಿವ ದೇವತೆ. ನಿತ್ಯಸಾಧನೆ, ಉಪಾಸನೆಯೆಂದರೆ ಧ್ಯೇಯವಾದಿಯಾದ ಧೀರೋದಾತ್ತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ವ್ಯಾಯಾಮದ ಆವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಶರೀರರಚನೆಯನ್ನೂ ಮನೋಧರ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳಿದಿರ

ಬೇಕು; ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಅಂಗಸಾಧನೆಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ, ಶರೀರದಂತೆ ಶರೀರವನ್ನು ಆಳುವ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನಡೆಯದು. ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಶರೀರದ ಸುಸ್ಥಿತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಮೈಯಂತೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ವ್ಯಾಯಾಮದ ಅನುಶಾಸನಗಳು ಬೇಕೆ ಬೇಕು. ಅಂಥ ಸಾಧನೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಕ್ಷೇಮಕುಶಲಗಳು ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ. ಇಸ್ಸು ಈ ಸಾಧನೆಯು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಮೊದಲು ಬೇಕು. ಮನಸ್ಸೆಂದರೇನು? ಅದರ ಪರಿಳಿತಗಳಾವವು? ಅದರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳೇನು? ಅದರ ಕ್ಷೇಮ ಎಂದರೇನು? ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಹೊರತು ಮನಸ್ಸಿನ ಅನುಶಾಸನದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೈಕೊಂಡ ಎಂತೆಂತಹವೂ ಆದ ಯಮ-ನಿಯಮನ-ಧ್ಯಾನ-ಧಾರಣೆಗಳ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದರ ಬದಲು ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡವರುಂಟು. ಅಂದಮೇಲೆ ಈ ವಿಷಯದ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವು ಎಷ್ಟೊಂದು ಆವಶ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ?

ಇಂಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡಲು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಅಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲಿಗರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ—ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಉತ್ತರಗಳು ಇಂದಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಶಕ್ಯವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಿಜ, ಅದು ಇಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದಷ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳೂ ಮಾನವನಿಗೆ ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಲದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುಖದ ಸಲುವಾಗಿ ಜೀವನದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಮನ

ಸ್ಸಿನ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯತತ್ವಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಶಾಂತಿ-ಸೌಖ್ಯಗಳು ಎಂದೂ ದೊರೆಯಲಾರವು. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಸಂಗವು ಆ ಗಳಿಕೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಆ ಸಾಧನವು ಇನ್ನೂ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಈಗಲೆ ವರಹ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೈಗೆ ಬಂದಿರುವ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಆರಾದರೂ ಬಿಸುಟುವುದುಂಟೆ? ಬಿಸುಟುವುದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯೆ?

ಸಮಾಜ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿಯೂ—ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದಿನದ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಾ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಗವಾದ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಇನ್ನೂ ಪರಿಪೂರ್ಣಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಇಂದು ಇದರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಹಂಗಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣಶಾಸ್ತ್ರ :— ೫ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾದ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯ ನಿಯಮ, ನಿರ್ಬಂಧಗಳು—ಇವೆರಡರೊಳಗಿನ ಒಂದು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಒಪ್ಪಂದದ ಮೇಲೆ ನಾಗರಿಕ ಇಲ್ಲವೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಜವು ನಿಂತಿದೆಯೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೇತುವಾದಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಒಪ್ಪಂದದ ಸಲುವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಬೆಲೆ ತೆರಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನೇ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿಶದಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಹಲವೊಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ, ಪಂಥ-ಪ್ರಣಾಲಿಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿವೆಯಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಕುರಿತು ಸೆಳೆದಷ್ಟು ಲಕ್ಷ ಉಳಿದ ಇನ್ನಾವುದರ ಪಾಲಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಮತ-ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದಷ್ಟು ಉತ್ಕಟ ಪುರಸ್ಕಾರವಾಗಲಿ, ಅಷ್ಟೇ ವಿಕಟ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಗಲಿ ಉಳಿದವುಗಳಿಗೆ ಲಭಿಸಿಲ್ಲ! ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯಷ್ಟು ಆವೇಶದಿಂದಲೂ, ಶ್ರುತಿಪ್ರಾಮಾಣ್ಯದಷ್ಟು

ಆಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ, ಮಾನವೀ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಅತ್ಯಂತ ದುಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೀರ ನಿಕೃಷ್ಟ ವಿಷಯವೆಂದು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವನ್ನು ಹಟದಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿವವರೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಇದರ ಒಂದು ಮಾದರಿಯೆಂದರೆ, ಇಡೀ ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿಯೆ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಎಲ್ಲ ವೈದ್ಯಕ ತಜ್ಞರಿಂದಲೂ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಯೇ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು! ಈಗ ಆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮೋಜಿನ ಮಾತೇನೆಂದರೆ, ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಶತ್ರು-ಮಿತ್ರರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕರಿಗೆ ಇದರ ಜ್ಞಾನವು ಈಗಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವೆಂದರೇನು ?

ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಹಳ ಸಾವಧರಾಗಿ ಅಡಿಯಿಡಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ಶಬ್ದಾರ್ಥದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸೋಣ. ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ವೆಂಬ ಮಾತು ಏನನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬರುವ ಉತ್ತರದಿಂದಲೇ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತವಕದಿಂದ ತೀರ್ಪು ಕೊಡುವ ಮೊದಲು ತುಸು ತಡವರಿಸ ಬೇಕಾಗುವುದೆಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ವೆಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕಡಿಮೆಯೆಂದರೆ, ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ನಿರ್ವಚನಗೊಳಿಸ ಬಹುದು. ಮೊದಲು, ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವೆಂದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಜ್ಜಾತಂತು-ವಿಕಾರಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ವ್ಯಾಧಿಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಒಂದು ಚಿಕಿತ್ಸಾಕ್ರಮ-ಉಪಚಾರಪದ್ಧತಿ. ಇವುಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಚಲಮನೋವಿಕೃತಿ (Transference Neuroses) ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು. ಈ ಮನೋವಿಕೃತಿಗಳು ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿವೆ. ಅವು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ, ಚಿಂತಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಉನ್ಮಾದ, ರೂಪಾಂತರಿತ ಉನ್ಮಾದ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಬಾಧಾವಿಕೃತಿ (Anxiety-hysteria, Conversion hysteria ಮತ್ತು Obsessional Neuroses) ಎಂತ ಕರೆಯಬಹುದು. ಇದು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಮೂಲದ ಮತ್ತು ಪರಿಮಿತವಾದ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

ಎರಡನೆಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ

ಸ್ವರೂಪ—ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲೋಸುಗ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಒಂದು ವಿಚಾರಣಾಪದ್ಧತಿ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಕೆಳಥರಗಳನ್ನು—ತಾಯ್ಮಳಲನ್ನು ಆಳದ ಅಂತರ್ತರ್ವರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ವಿಧಾನ. ಇನ್ನು, ಮೂರನೆಯ ಅರ್ಥದಿಂದ. ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವರೂಪ-ಸ್ವಭಾವಗಳ ಕುರಿತು **ಡಾ. ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರ್ಯೂಡ್** ಇವನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ತತ್ವಪ್ರಣಾಲಿ ಮನೋರೋಗಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸಾಕ್ರಮವೆಂಬ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ, ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಅಧ್ಯವಸಾಯಗಳ ಫಲವಾಗಿ, ಆತನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಮಾನಸಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ವಿಶದವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದರೆ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣಶಾಸ್ತ್ರವು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವೆಂದರೆ 'ಅಜಾಗೃತ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ' ಇಲ್ಲವೆ 'ಅಂತರ್ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ'ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಚಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಅಜಾಗ್ರುತ ಅಂಶ-ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಶೋಧನವಲ್ಲದೆ, ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಸಾಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಿಲ್ಲ'—ಹೀಗೆಂದು ಡಾ. ಫ್ರ್ಯೂಡನೇ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯ ಇತ್ತೀಚೆಯ ಸಂಶೋಧನವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೂರು ಅರ್ಥಗಳೊಡನೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯೊಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳನ್ವಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲಖಂಡಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಕ್ಷಿತ ಮಾನವೀ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವಿಶದಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಎಷ್ಟೋ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚಾರ-ರೂಢಿಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಪರಿಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಗಳ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನೂ,—ಕುಲದೈವತದಂತೆ ಬಣಕೊಂಡು ಇರುವ ಚಿನ್ಹಗಳನ್ನೂ,—ಆ ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಬಂದ ನಿಷೇಧ-ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಡಾ. ಫ್ರ್ಯೂಡನೇ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುರಾಣಗಳ

ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆ, ಸ್ಥಲಮಹಾತ್ಮ್ಯ—ವ್ಯಕ್ತಿಮಹಾತ್ಮ್ಯದ ಗಾಥೆಗಳು ಮತ್ತು ವಾಙ್ಮಯ,—ಇವೆಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಷ್ಟೊಂದು ನಿಜ. ಬಹುತರ ಜನರು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವನ್ನು ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂತಲೇ ಮನ್ನಿಸುವರು. ಅದು ಒಂದು ತಂತ್ರ—ಕಾರ್ಯ ಪದ್ಧತಿ—ಯೆಂಬುವುದೂ ಅವರಿಗೆ ಅರಿಕೆಯಾಗದೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಫ್ರ್ಯಾಡನ ಮತದಲ್ಲಿ, ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಂಗವೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. 'ವಿಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಅದರ ಕಾರ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೇ ವಿನಹ, ಅದನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಷಯದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಲ್ಲ' ವೆಂದು ಆತನ ಅಂಬೋಣ. ಆದರೂ ಜನತೆಯು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂತಲೇ ಭಯಚಕಿತ ವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತದೆ; ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿರುದ್ಧವೇ — ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದರ ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗಗಳ ವಿರುದ್ಧವೇ — ಜನತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ತೀವ್ರವಾದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯು ಗುರಿ ಯಿಟ್ಟಿದೆ. ಡಾ. ಫ್ರ್ಯಾಡನು ಅನ್ನುವಂತೆ ಅದೊಂದು ಕಾರ್ಯಪದ್ಧತಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾಕ್ರಮವಷ್ಟೇ ಇದ್ದುದಾದರೆ, ಮಜ್ಜಾತಂತು ವಿಕಾರಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಉಪಚಾರತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ತಜ್ಞರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪ್ರಚಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಂದಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕ್ಷುಬ್ಧ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಮೂಳವಾದ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದರೂ ಯಾವುದು?

ಮನಸ್ಸಿನ ರಚನೆ

ಡಾ. ಫ್ರ್ಯಾಡನು ಮಾನಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ—ಮನೋವ್ಯಾಪಾರ ಗಳ—ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜಾಗ್ರತ, ಉಪ ಜಾಗ್ರತ ಮತ್ತು ಅಜಾಗ್ರತವೆಂಬ ಮೂರು ಮನೋಜೀವನವನ್ನು ವಿಂಗಡಿ ಸುತ್ತಾನೆ. ಜಾಗ್ರತವೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸ್ವಂತ

ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳು. ಉಪಜಾಗ್ರತವೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಅರಿವಿನ ವಲಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿರುವ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳು; ಇಂಥವು ಯಾವುದೇ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅರಿವಿನ ನಿಲುಕಿನಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು, ಜಾಗ್ರತವಾಗಬಹುದು. ಇನ್ನು ಅಜಾಗ್ರತವೆಂದರೆ ಇವನ್ನೂ ಮೀರಿ, ಆಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳು. ಇವುಗಳ ಅರಿವು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವು ಜಾಗ್ರತ ವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಜಾಗ್ರತ, ಉಪಜಾಗ್ರತ ಮತ್ತು ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಕೆಳಗೊಂದಿರುವ ಮೂರು ಥರಗಳ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಬಿಂಬಿಸಬಹುದು. ಅಜಾಗ್ರತವು ತೀರ ಕೆಳಗಿನದೂ ಬಹಳೇ ಆಳವಾದುದೂ ಆದ ಸ್ಥರವು. ಆದರೆ ಈ ಚಿತ್ರಕಲ್ಪನೆಯು ಬರೇ ಉಪಮೆ. ಮನೋವ್ಯಾಪಾರ ಗಳ ಕ್ರಮಗಳು ದೇಶ ಕಾಲಗಳ ತೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಮೀರಿದವು. ಸ್ಥಲಪರಿಮಾಣ ಗಳ ಪರಿಮಿತಿಗೆ ಅವು ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮಿದುಳಿನ ಘನಫಲ ಕ್ಷೇತ್ರಫಲಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೂಡ ಮನೋಜೀವನದ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ.

ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ, ಹೊರಗಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಒಳಗಿನಿಂದಾಗಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಚೋದನೆಯಾಗಲಿ, ಅಂತರಂಗಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಲಿ, ಮನ ಸ್ಸನ್ನು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಜಾಗ್ರತ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ; ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಜಾಗ್ರತ ಭಾಗದ ತನಕ ನೆಗೆದೇಳುವವು; ಉಳಿದವು ಉಪಜಾಗ್ರತ ಭಾಗದ ಗಡಿಯನ್ನು ದಾಟುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನಸಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂರನೆಯ ಗುಂಪು ಅಜಾಗ್ರತ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವಿಚಾರವಾಗಲಿ ವಿಕಾರವಾಗಲಿ ಎಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಮುಂದರಿಯಬಹು ದೆಂಬುದು ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬರುವ ಪ್ರತೀಕಾರವು ಎಷ್ಟಿ ರುವುದೆಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆಗುವ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳ ಪ್ರವೇಶ-ಉನ್ಮೇಶಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸು ತಡೆಹಿಡಿಯಲಾರದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರತಿ ಜಾಗ್ರತ ಸ್ಥರಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಬಿಡುವ ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸು ನಿಷ್ಠುರವಾದ ನಿಯಂ

ತ್ರಣವನ್ನು ಇಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಫ್ರ್ಯಾಡನು **ಅಂತರ್ಮನೋವಿಮರ್ಶಕ** (Endopsychic censor) ವೆಂತ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರುವನು. ಈ 'ವಿಮರ್ಶಕ ವೈದ್ಯ'ನ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ, ಅನಿಷ್ಟ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಅಜಾಗ್ರತದಿಂದ ಉಪಜಾಗ್ರತ ಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ಬಾರದಂತೆ ನಿವಾರಿಸುವುದು. ಇಂಥ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರ ಗಳು **ದಮಿತ** (Repressed) ವಾಗುವವು. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂಥವು ಜಾಗ್ರತ ಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದರೆ ತೀವ್ರವಾದ ವಿರೋಧ ಪ್ರತಿಬಾಧೆಗಳಿಗೆ ಇದಿರಾ ಗುವವು.

ದಮನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯೂ ಇದೆ. ಬಾಳಿನ ಮೊದಲಿನ ವರ್ಷ ಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶುವಿನ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಸಂಘಟಿತ ಸಮಾಜದ ನಿಯಮ ನಿರ್ಬಂಧಗಳೊಂದಿಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುವವು. ಆಗ ಶಿಶು ಮನಸ್ಸು ನಿಯಮ-ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಣಿಯುವಾಗ ತನ್ನ ಉಚ್ಛೃಂಖಲ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಅಜಾಗ್ರತ ಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ಕೆಳದೂಡಿ ಒತ್ತಿ ಇಡುವುದು.

ಇಲ್ಲಿ 'ಉಚ್ಛೃಂಖಲ ಪ್ರೇರಣೆ'ಗಳೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲವೆ 'ಅನಿಷ್ಟ ವಿಚಾರ-ಗಳೆಂದರೆ, ಕೇವಲ ಅಪ್ರಿಯ ಇಲ್ಲವೆ ಅಶ್ಲೀಲ (ಅನೈತಿಕ) ಸಂಗತಿಗಳೇ ಎಂತ ಭಾವಿಸಕೂಡದು. ಜಾಗ್ರತ ಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮೊದಲೇ ಇರುವ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷ (ತಿಕ್ಕಾಟ) ವಾಗಬಹುದಾದ ಹೊಸ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳೆಂದಿಷ್ಟೇ ಅದರ ಅರ್ಥ. ಇದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಅಜಾಗ್ರತ ಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲಾಗುವ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿಯೂ, ಅಪ್ರಿಯ ಇಲ್ಲವೆ ಅನೈತಿಕ ವಿರುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮಾಜವು ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ.

ಮನಃಸ್ವರೂಪ :—' ಇಡ್ ', ' ಇಗೊ ' ಮತ್ತು ಸುಪರ್-ಇಗೊ :

ಇದುವರೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ರಚನೆಯ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಅದರ ಸ್ವರೂಪ-ಸ್ವಭಾವಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯು ಆವಶ್ಯವಿದೆ. ಡಾ. ಫ್ರ್ಯಾಡನ ಮತದಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸೆಲೆಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ

ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಆಳವಾದ ಸಂಚಯ. ಇದು ಅಜಾಗ್ರತವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಅಪೌರುಷೇಯ' (Impersonal) ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮೀರಿ 'ನಿತ್ಯ ಸರ್ವಗತ ಅಚಲ ಸನಾತನ'ವಾದ 'ಸ್ಥಾಣು'ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮನೋಮೂಲಕ್ಕೆ ಆತನು '**ತತ್**' ಎಂತ (Id) ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು.

ಜೀವನದ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ — ಎಳೆವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ — ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂರೂ ಸ್ಥರಗಳಿಂದ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಈ 'ತತ್ವ'ದ ಅಂಶವು ಬಾಹ್ಯ ವಿಶ್ವ ವಸ್ತುಗಳೊಡನೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಏಕಮುಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಏಕಮುಖವಾಗಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡ ಮನಃಶಕ್ತಿಯ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನತನದ ಅರಿವು—ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಭಾವನೆಯು—ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶಕ್ಕೆ '**ಅಸ್ಮಿತೆ**' ಇಲ್ಲವೆ '**ಅಹಂತೆ**' (Ego) ಎಂಬ ಹೆಸರು. ಇದು ಸ್ವಯಂಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂರ್ತ ರೂಪವು.

ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಒಂದು ಸೋಪಾಧಿಕ ಸತ್ತೆ. ಅಂದರೆ ಅದು ವಿಶ್ವದೊಂದಿಗೂ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳೊಂದಿಗೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸಂಬಂಧ, ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದಗಳ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮೇಲೆ ನಿವೇದಿಸಿದ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಹಂತೆಯ ಭಾಗವು ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಬಾಳು ಬಳಕೆಯ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು, ಬೇರೆ ಕೆಲವನ್ನು ಬಿಡಲೇಬೇಕು; ಅರ್ಥಾತ್ ತಾನು ಒಳಪಟ್ಟ ಸಮಾಜವು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟು-ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತದೆ–ಎಂಬೀ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅಹಂತೆಯು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಕಟ್ಟು-ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಅಹಂತೆಯು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ತತ್-ತ್ವದ ತೀರ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಾನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ವಯಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಒಲಿತಂತೆ, 'ತತ್'-ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಣದಡಿಗೆ ಇಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅಹಂತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಂತೆ, ಈ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮಗುವಿನ ಕಾಟ ಬೆಳೆದಂತೆ ಅದರ ಕೆಲಸ

ಕಾವಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತೊತ್ತು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಮಿಕ್ಕ ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆಗಳಿಗಾಗಿ ತಾಯಿಯು ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆಯೇ 'ತತ್' ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪರ್ಯವೇಕ್ಷಣೆ (Supervision) ಇಡಲಿಕ್ಕೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಜಾಗ್ರುತ ಮನಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೊಂದು ಅನಿಷ್ಟ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತುವ ಭೀತಿಯಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಮುಂದರಿವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಅಹಂತೆಯು ತನ್ನ ಜ್ಞಪ್ತಿತ್ವದ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಅಂತರ್ಮನೋವಿಮರ್ಶಕ. ಇದಕ್ಕೆ **ವರಿಷ್ಠ-ಅಹಂತೆ** (Super-Ego) ಎಂತ ಹೆಸರಿಡಬಹುದು. ಅಜಾಗ್ರುತ ಸ್ತರದಿಂದ ಜಾಗ್ರುತದಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದಾದ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳ ಪ್ರವೇಶದ ಮೇಲೆ ಅಹಂತೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ, ಪ್ರತಿಬಂಧವಿಡುವ ತಂತ್ರವಿದು.

ಈ ವರಿಷ್ಠ ಅಹಂತೆಯೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ತಿಳಿಯುವ ಸದಸದ್ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಪಾಪಭಾವನೆಗೆ ಇದೇ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ನೈತಿಕ, ನೈಷ್ಠಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮ–ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಜರುಗುವ ವಿಚಾರ, ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಅಪರಾಧಿತನದ ಅನಿಸಿಕೆಯೂ ಆತ್ಮಗ್ಲಾನಿಯೂ ಇದರಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವರಿಷ್ಠ ಅಹಂತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. 'ಧರ್ಮೋಹಿ ತೇಷಾಂ ಅಧಿಕೋ ವಿಶೇಷಃ' ಎಂತ ಪೂರ್ವ ಸೂರಿಗಳು ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ? ಇಷ್ಟೇ, ಈ ಧರ್ಮವು ದೇವರ ಉಸಿರಿನಿಂದ, ಸಮಾಜದ ಬಸರಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದಾಗಿದೆ, ಇರಲಿ.

ಅಜಾಗೃತ ಮನಸ್ಥರದ ವಿಚಾರ

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಅಜಾಗ್ರುತಸ್ತರದೊಳಗಿನ ವಿಚಾರ–ದ್ರುವ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಇಷ್ಟೊಂದು ಭವ್ಯವಾದ ದಮನ ಇಷ್ಟೊಂದು ನಿಷ್ಠುರವಾದ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಏಕಿರಬೇಕು? ಅಜ್ಞಾತವನ್ನು ಅಪರಾಧವೆಂತ ಕಲ್ಪಿಸುವದು ಕೇವಲ ಅನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೇ? ಅಜಾಗ್ರುತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಏನಿರುವದೆಂಬುದರ ಅರಿವು ನಮಗಾಗದೆ ಇರುವಾಗ, ಅಜಾಗ್ರುತ ಭಾಗದಿಂದ

ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಜಾಗ್ರುತಸ್ತರಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರದೆ ಇರುವಾಗ ಅವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಇಷ್ಟೊಂದು ಎಡಬಿಡದ ಜಗಿಯಾದ ಕಾವುಲೇಕೆ ಅಗತ್ಯ?

ಕಾವುಲು ಅಗತ್ಯವೇಕೆಂದರೆ, ಅಜಾಗ್ರುತಸ್ತರದಲ್ಲಿಯ ವಿಚಾರ ವಿಕಾರಗಳೂ, ವ್ಯಾಪಾರ-ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಆಳವಾಗಿದ್ದರೂ ಒಳ ಒಳಗಿನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಚಟುವಟಿಕೆಯುಳ್ಳವಾಗಿದ್ದು ಜಾಗ್ರುತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನೆಗೆದು ಸುಗ್ಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಎಡಬಿಡದೆ ಹೆಣಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆದಂತೆಯೂ ಅದೆಷ್ಟೇ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ-ನಿಯಂತ್ರಣೆಯಿಟ್ಟರೂ, ಅದರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ (ಅರ್ಥಾತ್ ಇದು ಲಾಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಮಾತು) ಅದರ ಮುಂಜಾಗ್ರುತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ, ಅಜಾಗ್ರುತ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳು ವಿವಿಧವಾದ ರೀತಿಗಳಿಂದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ನುಳಿದಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಹೀಗೆ ಅಜಾಗ್ರುತ ಮನೋಭಾಗದ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳು ಜಾಗ್ರುತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ಬರುವ ರೀತಿಯು ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ (ಅವು ಹಗಲಿರಲಿ ಇರುಳಿರಲಿ) ಮಾತಿನ ತಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ, ಚಿಕ್ಕವಾದರೂ ಅಕಾರಣವೆಂತೆನಿಸುವ ಕಿರುಕೊಳು ಮರವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಬರಹದ ಮತ್ತು ನಡತೆಯ ಲೋಪದೋಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ಒದಗುವ ಇಂತಹ ವಿಪರೀತ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಾಗ್ರುತ ಮನಸ್ತರದ ಪ್ರಭಾವಿಯಾದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅಜಾಗ್ರುತ ಮನಸ್ತರದ ಈ ಪ್ರಭಾವಿಯಾದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯ ಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರುಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಫ್ರ್ಯುಡನ ವಿಚಾರವು ಹೇತುವಾದಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಪ್ರವೃತ್ತಿಜನ್ಯ ಅಜಾಗ್ರುತ ಮನಃಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಈತನು ವರ್ತನವಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧನಾಗಿರುವನು. ಪ್ರಚೋದನೆಗಳಲ್ಲಿ ಫ್ರ್ಯುಡನು ಶಾರೀರಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿಮೂಲಕವೆಂಬ ಮೂರು ಭೇದಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವನು. ಪ್ರವೃತ್ತಿಮೂಲಕವಾದ ಪ್ರಚೋದನೆಯು ಬಾಹ್ಯಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಬರುವದಿಲ್ಲ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳಗಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯಪ್ರಚೋದನೆಯು ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಿಡಿಯಾದ ಆಘಾತದಂತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾದ

ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಡಲು ಒರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಒಂದೇ ಬಿಡಿಯಾದ ಕ್ಷಣಿಕ ಆಘಾತದಂತೆ ಎಂದಿಗೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ; ಅದು ಸ್ಥಿರವಾದ ನಿರಂತರವಾದ ಶಕ್ತಿಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕ್ರಿಯೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದಾದ್ದರಿಂದ, ಅದರ ಆಘಾತದಿಂದ ದೂರ ಓಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಮೂಲಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೊಳಗಿಂದ ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಪುಟಿದೇಳುವ ಒತ್ತಡವು ಅಜಾಗ್ರತ ಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತಿದ್ದು, ಅಷ್ಟೇ ಒತ್ತರದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೆಳಗೊತ್ತುವ ಪ್ರತೀಕಾರವು ವರಿಷ್ಠ ಅಹಂತೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವದ ಅತ್ಯಂತ ನೈತಿಕ ಭಾಗವೆಂದರೆ ಈ ವರಿಷ್ಠ-ಅಹಂತೆಯು. ಈ ತರದ ಒತ್ತಡ ಒತ್ತಾಯಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಬಿಗುವೂ ಸವಕಳಿಯ ಖೇದವೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜವು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆಯೇ ಇದ್ದು ಕೆಲವೊಂದು ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಬೇಕು-ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪೂರೈಸಿ ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಶಕ್ಯವಾದಾಗೆಲ್ಲ ಇಂತಹ ಮನೋವೇದನೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತುತ್ತಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ತತ್ವ ತಂತ್ರಗಳು ತಲೆದೋರಿ ಬಾಳಿಗೆ ಒಳಿತು ತಂದಿರುವವು. ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಮಾನವ ಕೋಟಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸೇವೆಯೆಂದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ತಳವನ್ನು ತಲ್ಪಿ, ಅಜಾಗ್ರತ ಸ್ಥರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಒಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದ್ದ ಒತ್ತಡ-ಒತ್ತಾಯಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟವನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿ, ಮನೋವೇದನೆಯ ಬಿಗುವನ್ನು ಇಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪಚಾರತಂತ್ರವನ್ನು ಅದು (ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು) ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಹೊಸ ಹರೆಯ ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮಿಕ್ಕವುಗಳಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವು ಇದೇ ಸರಿ. ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಮನೋವೇದನೆಯ ಮಾನಸಿಕ ಯಾತನೆಯ ಕಾರಣ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಉಪಯುಕ್ತ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮನಸ್ಸಿನ ಅಜಾಗ್ರತ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಫ್ರ್ಯಾಡನೇ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಕಂಡುಹಿಡಿದನೆಂತಲ್ಲ. ಆತನಿಗಿಂತ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಮೊದಲೇ ಅದರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಜಾಗ್ರತ ಮನಸ್ಥರವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಅದರ ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದವನು ಇವನೇ ಮೊದಲು.

ಅಜಾಗ್ರತ ಮನಸ್ಥರದ ಮೂಲದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ದಮನಪಟ್ಟ (ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ) ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳಷ್ಟೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳೂ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಒಲವುಗಳೂ ಎಳೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾಲಾವಧಿಯಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು ಅದರ ತಳದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆ. ಫ್ರ್ಯಾಡನು ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಇಂತಿಷ್ಟು ಇವೆಯಂತ ಎಣಿಸಿ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದೆಂತ ಸೂಚಿಸುವನು. ಆದರೆ ಈ ವಿಂಗಡಿಸುವಿಕೆಯು ಕೂಡ ಯಥಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಅನುಕೂಲತೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂತ ಆತನು ಎಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳೆಂದರೆ ಆತ್ಮಸಂರಕ್ಷಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಅಂದರೆ ಅಹಂತಾಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಗುಂಪು ಮತ್ತು ಕಾಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಗುಂಪು. ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎರಡನೇ ಗುಂಪಿನ ಕುರಿತೇ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪೂರೈಸಿರುತ್ತದೆ. ಏಕಂದರೆ, ಮನೋ-ಯಾತನೆ, ಒಳಲಿಕೆ, ನರಗಳ ವಿಕೃತಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಮಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ದಮನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದು 'ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಿಯಾದ ಸಾತತ್ಯದಿಂದ' ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಶೈಶವ ಲೈಂಗಿಕತೆ :

ವಿರೋಧಕರ ತಿರಸ್ಕಾರ ತಾತ್ಸಾರವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹುರಿಗೊಂಡು ನಿಂತಿದೆ. ಡಾ. ಫ್ರ್ಯಾಡನು ಮನುಷ್ಯನ ಕಾಮಜೀವನದ-ಯೌವನಭಾವನೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದ ಶೋಧ-ಬೋಧಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ-ಸಾಂಪ್ರದಾಯವು ಅಷ್ಟೊಂದು ತೀವ್ರವಾದ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಬತ್ತಲೆ

ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಹವಣಿಸಿರುವನೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿಂದ, ಬಹುತರ ಎಲ್ಲ ವಿರೋಧ-ವಿಮರ್ಶಕರ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೊಚ್ಚು-ಒಂದು ರೇಗು, ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸ್ವರೂಪವೇ ಈ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ರೇಗು-ರೊಚ್ಚಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶೈಶವಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಕುರಿತು—ಶಿಶುಗಳ ಕಾಮಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಕುರಿತು—ಆತನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೆರಳಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಯೌವನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೋ — ಋತುಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೋ— ಕಾಮಪ್ರವೃತ್ತಿಯು, ಬೆಳೆದ ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳಸೇರುವುದೆಂಬುದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದಿಟವಲ್ಲವೆಂತ ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಲರಾಜನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯು ಬಂದು ಸೇರಿದ ಕತೆಯಂತೆಯೇ ಇದು ಅಸಂಗತ ಅಸತ್ಯವು. ಬಾಳಿನ ಸುರುವಿನಿಂದಲೂ, ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅದು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವಾಗಲೇ ಸಂಗಡ ತರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಪುಟ್ಟಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿ ತಾನೇ ಹೊಣೆಗಾರ!' ಈ ಶೈಶವ ಲೈಂಗಿಕತೆಯಿಂದಲೇ, ಪ್ರೌಢಮನುಷ್ಯನ ಕಾಮವಿಕಾಸವು ಮಹತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಅವಸ್ಥೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಬಲಿತು ಬರುತ್ತದೆ.

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ರೊಚ್ಚಿಗೇಳುವ ಮಾತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ರೊಚ್ಚಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ವಿರೋಧಕರು ಶಿಶುವಿನೊಳಗಿನ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೇ ಕಣ್ಣೆದುರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ತೀರ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ. ಶೈಶವಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಮೇಲಿನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದೇನೆಂದರೆ, ಡಾ. ಫ್ರ್ಯೂಡನ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಇಲ್ಲವೆ ಕಾಮವಾಸನೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಜ್ಜನನು ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡ ಅರ್ಥದಿಂದ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಲವು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಬಲ್ಲವರ ಆತ್ಮಸಂಭಾವನೆಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಘಾತಕೊಡುವ ಮೊದಲು, ಎಳೆಮಗುವು ಲೈಂಗಿಕಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ತೀರ ರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆಂತ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ

ಒಪ್ಪಲಾಗಿತ್ತು. ಋತುಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದಲೆ ಕಾಮವಾಸನೆಯು ಆರಂಭಿಸುತ್ತ ದೆಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಫ್ರ್ಯಾಡನು ಇದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಗಳೆ ದುದರಿಂದ, 'ಮುಗ್ಧ', 'ನಿರಾಗಸ'ವೆಂತ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುವ ಶೈಶವದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಚಾರಿತ್ರ್ಯವಿರುತ್ತದೆಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ತತ್ವವನ್ನು ದೂಷಿಸಿದನೆಂಬ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ದೋಷಕ್ಕೆ–ಸನಾತನಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ–ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ದೋಷಾರೋಪಣೆಯು ತೀರ ಅನ್ಯಾಯದ್ದಾಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಫ್ರ್ಯಾಡನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ, ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಪ್ರೌಢವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಾಮಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಜಟಿಲ-ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಘಟಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅದು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಘಟಕಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲೆತು ಕೂಡಿ ಕರಗಿ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ,—ಇಂಥ ವಿಸಂವಾದ ವಿಸಂಗತಿಗಳು ಹಲವು ಬಾರಿ ಆಗುತ್ತವೆ,—ಅವುಗಳ ವಿಷಮಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ಯಾತನೆಯ ಬಿಗುವು-ಒಳಲಿಕೆ ಗಳು ಹುರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಉದಾಹರಣೆ ಗಳಲ್ಲಿ, ಮನೋವಿಕೃತಿಗಳ ಬೇನೆಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ಶಿಶುವು ಲೈಂಗಿಕಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೊಡನೆಯೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶೈಶವದ ಈ ಲೈಂಗಿಕತೆಯು,—ಪ್ರೌಢವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆ—ಜನನೇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಮೈಥುನಕ್ರಿಯೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ—ಬಾಯಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ, ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸೀಪುವಿಕೆ, ನುಂಗುವಿಕೆ, ಕಚ್ಚುವಿಕೆ ಇವೇ ಶೈಶವದಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಮೌಖಿಕ ಕ್ರಿಯೆ ಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳೊಡನೆ ಲೈಂಗಿಕತೆಯು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮೊಲೆ ಯುಣಿಸದಿರುವಾಗಲೂ, ರಬ್ಬರಿನ ತೊಟ್ಟು ಬಾಯೊಳಗಿಡುವುದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ತಪ್ಪದೆ ತೃಪ್ತರಾಗುವುದರ ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನು? ಹಸಿವೆಯಿಂಗಿ ಸುವ ಹಾಲು ಇಲ್ಲವಾದರೂ, ತೊಟ್ಟನ್ನು ಸೀಪುತ್ತಿರುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗುವಿಗೆ ಸುಖಕರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆಹಾರಕ್ಕೆ–ಕ್ಷುಧಾಶಾಂತಿಗೆ–ಸಂಬಂಧ ವಿರದೇ ಕೇವಲ ಚೋಷಣದ ಮೌಖಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಮಗುವಿನ ಮೂಲ

ಭೂತ ಲೈಂಗಿಕತೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಮಕ್ಕಳು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ತಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಸೀಪುವದುಂಟು. ಈ ಚಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಬಿಗಿಯಾಗುವುದೂ ಉಂಟು. ಇದೇಕೆ? ಮೌಖಿಕ ಲೈಂಗಿಕತೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ, ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳೂ ಕಚ್ಚುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಒಂದು ಚಟದ ಅವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿಂದ–ತಮ್ಮ ಆಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಸಿಕ್ಕವರನ್ನೂ ಕಚ್ಚುವುದರಲ್ಲಿ ಆನಂದಪಡುವ ಅವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿಂದ ಸಾಗಿಬರುವುದುಂಟು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಅಖಿಲ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಉದರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ 'ಔದಾರ್ಯ' ದಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕೈಚಾಚಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಭಕ್ಷಕ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ನುಂಗುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಂದನೂ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ವಿರಾಟ್‌ದರ್ಶನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ ಯಶೋದಾನಂದನನೇ ಆಗುತಲ್ತ ನೆಂಬುದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ!

ಚಟಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಡಿಸಬೇಕು?

ಇಂತಹ ಚಟಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಬಹಳೇ ಬಿಗಿಯಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಈ ಚಟಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ತುಂಬಾ ಜೀವಾಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾಮನೆಯ ಅವರೋಧವು ಪ್ರವೃತ್ತಿಮೂಲಕವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಪ್ರತಿಬಂಧನವು, ಆ ಕಾಮನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ತೃಪ್ತಿಯ ಬೇರೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ನಿರ್ವೇದ-ಖೇದಗಳ ಹತಾಶವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ನಿರ್ವೇದ ಹತಾಶೆಗಳ ಅವಸ್ಥೆಯು ದ್ವೇಷತ್ವೇಷಗಳ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಉದ್ರೇಕಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದು ಚಟವನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ನಿರುಪದ್ರವಿಯಾದ ಚಟವನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದೇ ಸರಿ. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ನಡತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದವರಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಹೊಳೆಯದಿರಲಾರದು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಅವರ ಭಾವನೆಗಳ ಅನುಭವಗಳು ತೀರ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ತೀರ ತಾಳ್ಮೆಗೆಟ್ಟ ಉದ್ರೇಕದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕೆಣಕಿದ ಕೂಸಿನ ಕೆರಳಿದ ಕೋಪವನ್ನು ಹೋಲುವ ಸಿಟ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರೌಢರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನ ಮಾತು. ಕೆರಳಿದ ಕೂಸು ಕೂಗುವುದು

ಕಿರಚುವುದು; ಗುದ್ದಾಡಿ ಒದ್ದಾಡಿ ಕ್ಷೋಭವೆಬ್ಬಿಸುವುದು; ಸಿಕ್ಕದ್ದು ಹರಿದು ಕಂಡವರಿಗೆ ಒರಗಿ ಮನೆತುಂಬ ಹಾವಳಿ ಹಬ್ಬಿಸುವುದು! ಆ ಪ್ರಚಂಡ ತಾಂಡವವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಉಪಾಯ ಒಂದೇ—ಅದರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡ ಉದ್ದಾಮ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದು ಹಗುರಾಗಿ, ದಣಿದು, ತಣಿದು ಕೂಸು ನಿದ್ದೆಹೋಗುವ ತನಕ ಅದರ ಅಬ್ಬರ ಸಾಗುವುದು!

ಬಾರಿಬಾರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಕ್ಷೋಭವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ನಿರ್ವೇದ-ಹತಾಶ ವೃತ್ತಿಯು (Frustration) ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಅದರಿಂದ ಶಿಶುವಿನ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಮಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಶಿಶುವಿನ ಕೋಪಭಾವನೆಯು—ವಸ್ತುತಃ ಒಳಿತಾಗಲಿ ಕೆಡುಕಾಗಲಿ ಇರದಿದ್ದರೂ, ನಿರುಪಯೋಗಿಯಾದ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ, ಅತಏವ ಶಕ್ತಿಹ್ರಾಸದ ಮತ್ತು ಅಪಾಯಕರವಾದ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಶಿಶುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆರಳುವ ಭಾವನೆಗಳ ಕಾರ್ಯಶಕ್ತಿಯು ಹಾನಿಗೀಡಾಗಿ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಕೂಡದೆಂತಲೇ, ಶೈಶವದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಮಾನಸಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ಅಷ್ಟೊಂದು ಇರುತ್ತದೆ.

ಹತಾಶವೃತ್ತಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಕುರಿತು ನಮ್ಮನ್ನು ಒಯ್ಯಬಹುದು. ಈ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ **ಸ್ಥಾಯೀಭವನ** (Fixation) **ವೆಂಬ** ಹೆಸರು. ಸ್ಥಾಯೀಭವನವೆಂದರೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಾಗಿದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ನಡುವೆಯೇ ಕೆಲವೊಂದು ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಡೆದು ನಿಂತುಬಿಡುವ ವಿಕೃತಿಯು. ಈ ತರದ ಹದಗೆಟ್ಟ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ತಡೆ-ನೆಲೆಯು ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮುಂದಿನ ಕಾಲ-ಖಂಡದಲ್ಲಿ—ತುಸು ವಯಸ್ಸಾದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ—ಈ ಸ್ಥಾಯೀಭವನದ ಒಂದು ಅಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ **ಆತ್ಮಸಮ್ಮೋಹನೆ** (Narcissism) ಎಂಬ ಹೆಸರಿಡಬಹುದು. ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮುಂದೆ ಬರಲಿದೆ.

ಆತ್ಮಕಾಮಾವಸ್ಥೆ

ಲೈಂಗಿಕ ವಿಕಾಸದ ಮೊದಲನೆಯ ಮಟ್ಟವೆಂಸರೆ, ಆತ್ಮಕಾಮನೆ ಇಲ್ಲವೆ **ಸ್ವ-ರತಿ** (Auto-erotism). ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುವು ತನ್ನ ಅಂಗಾಂಗ ಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಣ-ಪರೀಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿಯೇ—ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಲೈಂಗಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡಕೊಳ್ಳುವುದು. ಶಿಶುವಿಗೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ತೃಪ್ತಿಕೊಡುವ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಾಕ್ಷೇತ್ರ (Erotogenic zones) ಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶರೀರದ ಈ ಭಾಗಗಳು ಶಿಶುವಿನ ಲೈಂಗಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವವು. ಇಂಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನನೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಪ್ರಥಮ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಅಂಶತಃ ತೀರ ಗೌಣಭೂಮಿಕೆ ಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಲೈಂಗಿಕತೆಯಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಡುವ ಮೊದಲನೆಯ ಉದ್ದೀಪನಾ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಮುಖವು—ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತುಟಿಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಪೋಷಣ ಮತ್ತು ಚೋಷಣಗಳೆರಡೂ ಅತ್ಯಂತ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡು ವರು. ಹೆಚ್ಚೇನು? ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ತಾವೇ ಇಂಥ ಉದ್ದೀಪನೆಯ ತೃಪ್ತಿ ಯನ್ನು ಮೀರಿದವರಿರುವುದಿಲ್ಲ! ಕೆಲವೊಂದು ವಿರಲವಾದ ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಚುಂಬನದಿಂದ ಲೈಂಗಿಕ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವ-ರತಿಯ ನಂತರದ ಅವಸ್ಥೆಯೆಂದರೆ, — ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ವಿಕಾಸ ದಲ್ಲಿಯ ಎರಡನೆಯಮಟ್ಟವೆಂದರೆ — **ಆತ್ಮಸಮ್ಮೋಹನೆಯೇ** ಸರಿ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರೌಢ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಪ್ರಿಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಕಾಮದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುವು ತನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಶರೀರವು ತನ್ನದೆಂಬುದರ ಅರಿವು ಅದಕ್ಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಭಾವನೆಯು ಇನ್ನೂ ಮೂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೊಸದಾಗಿ ಮಾತು ಕಲಿಯುವ ಮಗುವಿನ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಚನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಗ ಮಗುವು ತನ್ನ ಕುರಿತು 'ನಾನು' ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ತೃತೀಯ ಪುರುಷದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ ಮಗುವು ಮಾತಾಡುತ್ತದೆ. ಮಗುವಿಗೆ 'ಮಾಣಿ'ಯೆಂತ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, 'ಮಾಣಿಗೆ ಹಾಲು ಬೇಕು', 'ಮಾಣಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ' ಎಂದು ಮುಂತಾದಾಗಿ ಅದು ತನ್ನ ಕುರಿತು ನಿರ್ದೇಶಮಾಡಿ ಮಾತಾಡುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಬೇಗ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮಗುವಿಗೆ 'ಆತ್ಮ-ಜ್ಞಾನ'ವಾಗುವ ಅವಸ್ಥೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊರಗಿನ ಇತರ ವಸ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವಿಂಗಡವಾಗಿ, ವಿವಿಕ್ತವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿಶುವು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ. ಆಗಲೇ ಮೊದಲಿನ 'ಆತ್ಮ-ಕಾಮ'ವು 'ಆತ್ಮ-ಸಮ್ಮೋಹನೆ' (Narcissism) ಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಲು ಶಿಶುವು ಸುರುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈಗಿನ ಆತ್ಮ-ರತಿಯು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಆತ್ಮ-ಸಮ್ಮೋಹನೆಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಪರಿಭಾಷೆಯು '**ನಾರ್ಸಿಸಿಸ್ಮ**' ಎಂತ. ಈ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಕತೆ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿದೆ. ಓರ್ವ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥಾನಾಯಕನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಈ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರೀಕ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ನಾರ್ಸಿಸಸ್ ಎಂಬ ಯುವಕನ ಕತೆಯಿದೆ. ಇವನೋರ್ವ ಸುಂದರ ತರುಣ. ತನ್ನ ರೂಪ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮನಸೋತು ಮರುಳಾಗಿ, ಈತನು ಒಂದು ಕೊಳದ ತಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತು ತನ್ನ ಚಲುವಿನ ಪಡಿನೆಳಲನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ, ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ, ವಿರಹವ್ಯಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗಿ ಸೊರಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟನು! ದೇವತೆಗಳು ಆತನನ್ನು ಒಂದು ಚೆಂದವಾದ ಹೂವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು!

ಗೌದ-ಪೀಡಾಭೋಗಿ ಅವಸ್ಥೆ

ಪ್ರೀತಿಯ ವಸ್ತುವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ನಂತರ ಶಿಶುವು ಸಹಜವಾಗಿ ಅದರ ಪರಿಶೀಲನೆ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಷ್ಟೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಅದು ಶರೀರದಲ್ಲಿಯ ಇತರ ಉದ್ದೀಪನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾದಿಗೇ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆ '**ಗೌದ-ಪೀಡಾಭೋಗಿ**' (Anal-sadistic) ಎಂಬ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಚಂಡ ಹೆಸರಿನ ಅರ್ಥವೇನು ?–ಎಂತ ವಾಚಕರು ನಗು ತಡೆದು ಕೇಳಬಹುದು. ಅದರ ಅರ್ಥವಿಷ್ಟೇ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಮೌಖಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ವನ್ನು ಮೀರಿ ಶಿಶುವಿನ ಲೈಂಗಿಕ ಕುತೂಹಲವು ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಯ —ರೇಚನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಕುರಿತು (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುದದ್ವಾರದ ಕುರಿತು) ಹೊರಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವು ರೇಚನಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳೇ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಮಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಿಂದ—ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಕೋಲಾಹಲ ಖಟಾಟೋಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ, ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಹುಯಿಲೆಬ್ಬಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಪೀಡಿಸುವದ ರಲ್ಲಿ ಆನಂದಪಡುವ ಅಭಿರುಚಿಯೊಂದು ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪೀಡಾಭೋಗಿ (Sadistic) ವೃತ್ತಿಯು; ಅಂದರೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಕೊಡು ವದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಕ್ರೂರತನದಲ್ಲಿ ಸುಖಪಡುವ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು.

ಈ 'ಗೌದ—ಪೀಡಾಭೋಗ' ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಶಿಶುವಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮೂಲಕವಾದ ಇಚ್ಛೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಶಿಸ್ತು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ತಿಕ್ಕಾಟವಾಗುವದು ತೀರ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢರಲ್ಲಿ ಉಗ್ರವಾದ ಮತಭೇದಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೌಢರ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ಮಲಮೂತ್ರಗಳ ಉತ್ಸರ್ಗವು ಜುಗುಪ್ಸೆಯ ವಿಷಯವು. ರೇಚನ ಕ್ರಿಯೆಯೋ ತೀರ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಬೇಕಾದ ವಿಧಿಯು. ಸಭ್ಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಉಲ್ಲೇಖ ಸಹ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅವರ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ. ಆದರೆ ಪ್ರೌಢರ, ಮಕ್ಕಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಪಾಲಕರು ತೋರಿಸುವ ಈ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೀರ ಅಗಮ್ಯ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಮ್ಯವೆನಿಸುವದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವ ರಿಗೆ ಮಲೋತ್ಸರ್ಗವೂ ರೇಚನಕ್ರಿಯೆಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ವಿಷಯ! (ತನ್ನ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಅದೊಂದು ಸೋಜಿಗದ ವಸ್ತುವಲ್ಲವೆ?) ರೇಚನಕ್ರಿಯೆಯು ಶಿಶುವಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವೂ ಉತ್ತೇಜಕವೂ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಲ-ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಆದಷ್ಟು ವೇಳೆಗಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಾಯಿತುಂಬ ಮಾತಾಡುತ್ತದೆ.

'ಮೇಷ್ಟ್ರ'ಗಳು 'ಕ್ಯಾಟಲಾಗ' ಒರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಮುಂಡಾಸಕ್ಕೆ ಕಿರಿಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ ಓಡುವದೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಹಳೇ ಮಹತ್ವದ ಪರ್ವಣಿ. ಆದರೆ ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯ ಮಗುವಿಗೆ ಬಹಳ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಗುರು-ಹಿರಿಯರ ರೂಪದಿಂದ ಶಿಸ್ತಿಗಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸಮಾಜವು ತಮಗೆ ತೀರ ಹೇಯವೆಂದೆನಿಸುವ ಇಂಥ ಅಭದ್ರ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಮನಸ್ಸು ಹಾಕುವದನ್ನು ಸಹಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಸಂಘರ್ಷವು ಸುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಾಲಾವಧಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಗಳ ಮೇಲೆಯೆ ಬಾಲಕನ ಮುಂದಿನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯ ಶೀಲ-ಚಾರಿತ್ರ್ಯಗಳು ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗುತ್ತವೆಂತ ಡಾ. ಫ್ರ್ಯುಡನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಸಂಘಟನೆ

ಪಾಲಕರ ಪ್ರೌಢ ವಿಚಾರಸರಣಿಯನ್ನು ಬಾಲಕನು ಕೂಡಲೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ, ಈ ಮಾನಸಿಕ ಸಂಘರ್ಷವು ಚಿಕ್ಕದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಹಳೇ ದಂಡಿಸಿ, ಗದ್ದರಿಸಿ, ಕಠೋರ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಗುರಿಮಾಡಿ ತಿದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಮಗುವು ರೇಚನಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟದ್ದಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಅವಸ್ಥಾಸಹಜವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ತೃಪ್ತಿಯು ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವು ಬರೇ ಹಿರಿಯರ ಗದ್ದರಿಕೆಯಿಂದ (ಸಮಾಜದ ಶಾಸನದಿಂದ) ಹತ್ತಿಕ್ಕಲ್ಪಡುವವು, ದಮನಮಾಡುವವು. ಆದರೆ ಇಂಥ ದಮಿತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಭಾವೀ ಸಂಕಟದ ಬೀಜಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕೂಡಲೇ ಕಂಡುಬರಬೇಕೆಂತಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮವೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಅವು ತಕ್ಷಣ ತೋರಿಬರುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯ ತಜ್ಞದೃಷ್ಟಿಗೆ ಇಂಥ ದಮಿತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಸುಳುವು ಹತ್ತದೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ದಮಿತ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು ಅಜಾಗ್ರತ ಮನಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಅವು ಶಕ್ತಿಮಯವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಋತುಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯಾನಕ

ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ! ಈ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಾಲಖಂಡದಲ್ಲಿಯೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವರಿಷ್ಠ-ಅಹಂತೆಯು ತನ್ನ ಪೂರ್ಣ ನಿಲುವಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಮೂಲಕವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಗೆ ಪರಿತುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಚಟಗಳನ್ನು ಮಗುವು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ತನ್ನ ಮತವನ್ನೂ ತೀರ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜುಗುಪ್ಸೆ, ತತ್ಪರತೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಸಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂಥ ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಅಜಾಗ್ರತ ಮನಸ್ಥರದ ಆಳದಲ್ಲಿ, ಅಂತರ್ತಮ ತಳದಲ್ಲಿ, ನೂಕಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಒತ್ತಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವರಿಷ್ಠ ಅಹಂತೆಯು ಬಲಿತು ಬರುವದು.

ಆತ್ಮ-ಕಾಮಾವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಗೌದ-ಪೀಡಾಭೋಗಿ ಅವಸ್ಥೆ ಇವೆರಡೂ ಮೊದಲಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುತ್ತವೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಇತರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕರು ಮನ್ನಿಸುವಂತೆ ಫ್ರ್ಯೂಡನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ಈ ವಯೋಮಾನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದೆಂತ ಎಣಿಸುವರು. ಈ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ರೇಖೆಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಲೋಪ ದೋಷಗಳನ್ನು—ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಆದ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿಯ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು—ಮುಂದಿನ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಲು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶೇಷಜ್ಞರ ಉಪಚಾರ ತಂತ್ರಗಳಿಗೇ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕಾಗುವದು.

ಈ ವಿಧಾನವು ಭೀಕರವಾಗಿ ಕಾಣುವದಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಅದರ ಸತ್ಯತೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಯಬೇಕಾದುದಿಷ್ಟೆ: ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಾಗಲಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೆಲ್ಲರೂ ಪಿತೃತ್ವದ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಪರಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಹೊರತು ವಿವಾಹವಾಗಲು ಅಣಿಯಾಗದಿರುವದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಿತಕರವು.

ಆದರೆ ಲೋಕಮತವು, ಇಂಥ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸುವಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಇಂದಿನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಈ ಅತ್ಯಂತ ತೊಡಕಿನ

ಸಮಸ್ಯೆಯು ಕುರಿತು,—ಚಾರಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಎಂದಿನಿಂದ ಮತ್ತು ಎಂತು ರೂಪಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ವಿಷಯವಾಗಿ—ತಾವು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪಡಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯು ಬೇರೂರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ವರ್ತನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಪುಸ್ತಕ, ಸ್ಫುಟ ಲೇಖಗಳು ಬೆಳೆಯುವ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯೆ ಈ ವಿಷಯದ ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಹತ್ವದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಪುಸ್ತಕ ಲೇಖನ ಗಳ ವಾಚನವು ಕೇವಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಬಹುದು; ಮಕ್ಕಳ ನಡತೆಯು ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಡಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಥೂಲ ತಪ್ಪು ಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಶಿಕ್ಷ ಣದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಈ ಆಗಂತುಕ ಜ್ಞಾನವು ಎಂದೂ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮಾತೃತ್ವ–ಪಿತೃತ್ವಗಳ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವದ ಸರಿಯಾದ ಸಮಗ್ರವಾದ ಇತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಅವೆಂದೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂಥ ವಾಙ್ಮಯದ ಲಕ್ಷಣವೇನೆಂದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಕೃತಿಗಳು ಉಂಟಾಗದಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ನಿವಾರಣೋಪಾಯಗಳಿಗಿಂತ, ಉಂಟಾದವುಗಳನ್ನು ಹೋಗ ಲಾಡಿಸುವ ಚಿಕಿತ್ಸೋಪಚಾರಗಳ ಕಡೆಗೇ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪೂರೈಸಲಾಗು ತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸರ್ವಾನುಮತದಂತೆ, ಯಾವದೊಂದು ವರ್ತನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯು ನಮ್ಮ ಸಂಚಿತ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬೆಳೆದಾಗ, ಯಾವದೇ ಚಿಕಿತ್ಸೋಪಚಾರ ದಿಂದ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗುಣಪಡಿಸುವದು ವಸ್ತುತಃ ಅಶಕ್ಯವೇ ಇರು ತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ತೀರ ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಕುಶಲತೆಯ ತಂತ್ರ-ತಜ್ಞತೆಯಿಂದಲೆ ಅದು ಶಕ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತಂತ್ರವು ಲೋಕಪ್ರಿಯ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವದೆಂತು ? ಆದುದರಿಂದ ಅಂಥ ಮೂಲಗಾಮಿಯಾಗದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೈಗೊಂಡ ಉಪಚಾರವು ಮನೋವ್ಯಾಧಿಯ ಎಲ್ಲೆಗೆ ಮಾತ್ರ ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಬಗೆಹರಿಯದೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಋತುಪ್ರಾಪ್ತಿ: ಪೌಗಂಡ-ವರ್ತನ

ಇಂಥ ಬಗಟಿನ ಕಾಲವು ಋತುಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸಮಯವಾಗಿದೆ. ಆಗಲೆ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಹಲವು ಘಟಕಗಳ ಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿಯ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ

ಪಾಕಬಿಂದುವು—ವಿಕಾಸದ ಕೊನೆಯ ಮಟ್ಟವು—ಒದಗುತ್ತದೆ. ಹಲವು ವಿಚಾರಿಗಳಾದ ಬಹುಶ್ರುತರಾದ ಪಾಲಕರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಋತುಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ವಿಕಾಸ-ಸಂಧಿಯನ್ನು ಭೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ವಯಸ್ಸಿನ ೧೨-೧೬ ವರ್ಷಗಳ ನಡುವಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಶಾರೀರಿಕ-ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು ಒದಗಿಬರುವವೆಂಬುದೂ, ಇಂಥ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳೊಂದಿಗೇ ಭಾವನಾಪ್ರಕ್ಷೋಭಗಳೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಗುತ್ತ, ತೀವ್ರ-ತಾಪದಾಯಕ ರೂಪದ ವರ್ತನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತಲೆದೋರುವವೆಂಬುದೂ, ವಿಸ್ತೃತವಾಚನ ದಿಂದ ಪಾಲಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಕ್ಷೋಭ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಬಗೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವುಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮೊದಲೆ ಏನೊಂದು ಊಹೆ-ಅನು ಮಾನವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಳೆಯುವ ಮಗುವು ವಿಕಾರದಿಂದ ವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಮನಃಕ್ಷೋಭದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ತೂಗುತ್ತಿರು ವಾಗ ಅದರ ಚಂಚಲವೃತ್ತಿ, ವರ್ತನಗಳು ಎಷ್ಟು ದುರ್ದಮ್ಯವೆನಿಸುವವೋ ಅಷ್ಟೇ ದುರ್ಗಮ್ಯವಾಗುವವು. ಪೂರ್ವಸೂಚನೆಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಇಂಥ ವಿಷಮ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಉಪಚಾರ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾಗಲಿ, ತಡೆಯದೆ ಅನುಸರಿಸುವದಾಗಲಿ ಬಿಗಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಋತುಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಕಾಲದ ಮಾನಸಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ಆ ಮೊದಲಿನ ಲೈಂಗಿಕ ವಿಕಾಸದ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪರಿ ಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಶುವಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದ ವಿಪರೀತ ವಿಕೃತ ವೆನಿಸುವ ವರ್ತನದ ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ೧೦ ವರ್ಷ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಅದರ ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕಾಗು ತ್ತದೆ. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ತಲೆಯ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಮೀರಿದ ಕೆಲಸ.

ಆತ್ಮಕಾಮ-ಆತ್ಮ-ಸಂಮೋಹನೆಗಳ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಋತುಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಅವಧಿಯ ವರೆಗೆ ತೋರಿಕೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟು ಲೈಂಗಿಕ ವಿಕಾಸವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಧ್ಯಾಹೃತಿ (Latency) ಯ ಅವಧಿ ಋತು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ನಂತರ ತಿರುಗೊಮ್ಮೆ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಆವೃ

ತ್ತಿಯು ಒದಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣಗಳು ಇನ್ನೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಈ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯ ಕ್ರಮವು ಮೂಲದಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಒಂದು ಪಾತಳಿಯ ಮೇಲೆ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಮೂಲದ (ಶೈಶವದ) ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶೈಶವದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಹೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ವಭಾವ-ವಿಕಾಸದ ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಈ ಹೊಸ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರವು ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಹಳಿಗಳು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ, ಹೊರೆ ಹೇರಿದ ಡಬ್ಬಿಗಳಿರಲಿ, ಮೇಲ್ತರಗತಿಯ ಸುಖಾಸೀನತೆಯ ಬಂಡಿಯಿರಲಿ ಅದೇ ದಾರಿಗುಂಟ ಓಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪೌಗಂಡಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯ ತರಳರ ನಡತೆಯೊಳಗಿನ ಇದುವರೆಗಿನ ಹಲವು ಕೂಟಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ವಿಚಕ್ಷಣತೆ, ಜಾಣ್ಮೆ, ಮುಂದಾಳುತನ, ಎದೆಗಾರಿಕೆ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನಡೆದುಬಂದ ಒಂದು ಶಿಶುವು ಒಮ್ಮೆಲೆ ತೀರ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ, ಉಪದ್ರವಕಾರಿಯಾದ, ಹಿಂಜರಿಕೆ, ಪರಾವಲಂಬಿತನ, ಅಸಹನೆ, ಸ್ವಾರ್ಥಪರತೆ ಮತ್ತು ವಿಕಾರವಶತೆಯ ಕ್ಷೋಭ-ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡುವುದನ್ನು ನಾವು ಕೆಲವು ಬಾರಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಭಾವಪರಿವರ್ತನದ ಕಾರಣವು ಮೇಲಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಅಭಿರುಚಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿರುಪಯೋಗಿಯಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳು ಹೊರಳುವುದರ ಒಗಟು ಇದರಿಂದ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಮಕ್ಕಳು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'ಮಲ-ಬುದ್ಧಿ' (Lavatory mind) ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುವರು, ಹೊಲಸುಮಾತು. ಅಶ್ಲೀಲವರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಪಡುವರು—ಇದರ ರಹಸ್ಯವೂ ತಿಳಿದು ಬರುವದು.

ಆದರೆ, ಋತುಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಹೀಗೆ ಬರೇ ಶೈಶವ ಲೈಂಗಿಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಪುನರಾವೃತಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರೌಢ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಕುರಿತು ಒಯ್ಯುವ ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಮಿಕ ಮಹತ್ವದ ಅವಸ್ಥೆಯು ಈಗ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೀಗ, ಲೈಂಗಿಕ-ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಜನನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಉದ್ದೀಪನಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ; ಪ್ರಜೋತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರೀಯ

ಘಟನೆಯೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಶಿಶುವು ತನ್ನ ಲೈಂಗಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ಮಯುವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ತನ್ನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಳಿ ತನ್ನ ಕಾಮ ಕಾಮನೆಗಳಿಗಾಗಿ, ಬೇರೆ ವಿಷಯುವನ್ನು ನಿಲುಕಲಿಕ್ಕೆ ಅದು ಒತ್ತಾಯುಪಡುತ್ತದೆ.

" ಯುಡಿಪಸ್ '' ಮನೋಗಂಡ

ಹೀಗೆ ಬಹಿರ್ಮುಖವಾಗಿ ಕಾಮನೆಯು-ವಿಷಯುವನ್ನು ಹುಡುಕು ವಾಗ, ಶಿಶುವಿನ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ತೀರ ಹತ್ತಿರದ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅದು ತನ್ನ ಬಳಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಂದೆತಾಯಿಗಳೇ ಇರುವದು ಸಾಧಾರಣ ನಿಯಮವು. ಈ ಸ್ಥಾಯೀ ಭವನದಿಂದ **ಪಿತೃಗಾಮಿ ಮನೋಗಂಡ** (Edipus complex) ವೆಂಬ ಸು (ಕು ?) ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಉದ್ಭವಿಸುವದು. '' ಯುಡಿಪಸ್ ಕೊಂಪ್ಲೆಕ್ಸ '' ಎಂಬುದೊಂದು ಗುಪ್ತ ಕಾಮನೆ. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗು ತ್ತದೆ. ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಲಿಂಗದವರನ್ನು-ಮಗಳು ತಾಯಿ ಯನ್ನೂ, ಮಗನು ತಂದೆಯನ್ನೂ — ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ವಿರುದ್ಧ ಲಿಂಗದ ಪಾಲಕರನ್ನು ತನಗಾಗಿ ತನ್ನವರಾಗಿ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಅಂತರ್ತಮವಾದ ಕಾಮನೆ ಇದು.

ಈ ಮನೋಗಂಡಕ್ಕೆ ' ಯುಡಿಪಸ್ ' ಗಂಡವೆಂತ ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ' ಯುಡಿಪಸ್ ' ಎಂಬ ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಯಕನ ಕತೆಯನ್ನು ಮನೋಗಂಡದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಯುಡಿಪಸ್‌ನು ಗ್ರೀಸ ದಲ್ಲಿಯ ಥೀಬ್ಸ ಎಂಬ ರಾಜ್ಯದ ಲೇಯಸ್ ಎಂಬ ಅರಸನ ಮಗನು. ' ನೀನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ತಾಯಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಿ ' ಯೆಂತ— ಆತನಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯು ಅರುಹಿತು. ಈ ಉಭಯ ಸಂಕಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅರಸನು ಯುಡಿಪಸ್‌ನನ್ನು ಸಾಯಲು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟನು. (ಬೇಡಾದ ಕೇಡಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಿಡುವದು ಅವರದೊಂದು ರೂಢಿಯಾಗಿತ್ತು.) ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಯಬೇಕೆಂತ ಆ ಶಿಶುವಿನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಶೂಲವನ್ನು ಜಡಿದು ಹಾಕಲಾಯಿತು. (ಯುಡಿಪಸ್ ಎಂದರೆ ಬಾತಕಾಲಿ

ನವನೆಂತ.) ಆದರೆ ಯುಡಿಪಸನು ಸಾವಿನಿಂದ ಪಾರಾದನು. ನೆರೆಯ ಅರಸನು ಆತನನ್ನು ಸಲಹಿ ಬೆಳಸಿದನು. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳತನಕ ತನ್ನ ಕುರಿತು ಸಾರಿದ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯು ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ, ಅದು ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದು ಕೂಡ ಎರಡನೇ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ಮೂಲಕವೇ. ಆ ಅತ್ಯಂತ ಅಭದ್ರ ಮತ್ತು ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೀತಿಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಸಾಕು ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯುಡಿಪಸನು ಒಂದು ದಿನ ದೇಶಾಂತರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಾಗ್ಯ ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆದರೆ ಆತನ ನಿಷ್ಠುರನಿಯತಿಯು ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು. ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಲಹಮಾಡಿ, ಯಾರೆಂದರಿಯದೇ ಆತನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಬಿಟ್ಟನು !

ದೇಶಪರ್ಯಟನ ಮಾಡುತ್ತ ರಾಜಕುಮಾರನು ಥೀಬ್ಸದಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಲ್ಪಿದನು. ಆ ನಗರ ರಾಜ್ಯವು ಒಂದು ಭೀಕರ ಸಂಕರೋಗದಿಂದ ಗ್ರಸ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ಒಗಟವನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿ ಯುಡಿಪಸನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತಮಾಡಿದನು. ಕೃತಜ್ಞರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆತನನ್ನೆ ತಮ್ಮ ಅರಸನೆಂತ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದರು; ತಮ್ಮ ವಿಧವೆಯಾದ ಪ್ರೌಢರಾಣಿಯನ್ನೇ ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿದರು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದವಳು ತನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತಾಕೆಯೆಂಬುದು ಯುಡಿಪಸನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ! ಹಲವು ವರ್ಷ ಅವರೀರ್ವರು ಹರುಷದಿಂದ ಕೂಡಿಬಾಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಆಮೇಲೆ ಯುಡಿಪಸನಿಗೆ ತನ್ನ ರುದ್ರರಹಸ್ಯವು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಮುಂದಿನ ದುರಂತವು ಅತಿದಾರುಣವಾಯಿತು. ಜೋಕಾಸ್ಟಾಳು (ದುರ್ದೈವಿಯಾದ ರಾಣಿಯು) ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸತ್ತಳು. ಯುಡಿಪಸನು ಕೃತಕರ್ಮದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂತ ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕೀಳಿಕೊಂಡು ಕ್ರೂರ ಕೊರಗಿನ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬಾಳನ್ನು ಕಳೆದನು. ಈ ರುದ್ರ ದುರಂತದ ವಸ್ತುವನ್ನು **ಸೊಫೊಕ್ಲಿಸ್** ಎಂಬ ಗ್ರೀಕ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಅಮರ ನಾಟ್ಯಪ್ರತಿಭೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಡಾ. ಫ್ರಾಯ್ಡನು ತನ್ನ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಈ **ಪಿತೃಗಾಮಿ-ಮನೋಗಂಡವು** ಮೂಲಭೂತವೆಂತಲೂ, ಮಧ್ಯಬಿಂದುವೆಂತಲೂ

ಸಾರುತ್ತಾನೆ. 'ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಎಲ್ಲ ಶೋಧ-ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಎಲ್ಲ ಅನುಮಾನ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಈ ಮನೋಗಂಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಗುಂಪುಗೂಡುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇಕೆ? ಈ ಮನೋಗಂಡದ ಶೋಧದ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಉಳಿವು-ಅಳಿವು ನಿಂತಿವೆ!' ಫ್ರ್ಯೂಡನ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಅನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯೂ, ಆತನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಲೋಕಪ್ರಿಯ ಮಾಡಲು ಬಹಳವಾಗಿ ದುಡಿದ ಲೇಖಕನೂ ಆದ ಡಾ. **ಅರ್ನೆಸ್ಟ ಜೋನ್ಸ** ಎಂಬ ತಜ್ಞನು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿದ ಈ 'ಯುಡಿಪಸ್' ಮನೋಗಂಡವನ್ನು ಶಿಶುವು ಹೇಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂಬುದರ ಮೇಲೆ, ಅದರ ಶೀಲ-ಚಾರಿತ್ರ್ಯವೂ ಮನಸ್ಥಿತಿಯೂ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಜಾತೀಯ ಪಾಲಕರನ್ನೆ ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ಆದರ್ಶವೆಂತ ತಿಳಿದರೆ,—ಮಗನು ತಂದೆಯನ್ನೂ, ಮಗಳು ತಾಯಿಯನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಮಮತೆಯ ಮಾದರಿಗಳೆಂತ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ,—ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಬಲಿಯುತ್ತ ಹೋಗುವ ವೈರಭಾವನೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ವಿಜಾತೀಯ (ವಿರುದ್ಧಲಿಂಗದ) ಪಾಲಕರ ಕುರಿತು (ಮಗನು ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ, ಮಗಳು ತಂದೆಯಲ್ಲಿ) ತಾಳಿದ ಭಾವನೆಯು, ಲೈಂಗಿಕ ಕಾಮನೆಯ ಬದಲು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಸ್ನೇಹವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಈ ಪಿತೃಗಾಮಿ-ಮನೋಗಂಡವು, (ಅದು ಪಿತೃಘಾತಕ ಗಂಡವೂ ಅಹುದು) ಏಕೆ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ? ಏಕೆಂದರೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಕೆಲವೊಂದು ಜೀವಾಳದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಾಳಿನ ಗುಟ್ಟೆನಂತಿದ್ದ ಯಾವದೋ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಅನುಭವವನ್ನು, ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಆ ರಹಸ್ಯವು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಬೇಕೆಂತ ದೂರವಿಡಲಾಗಿದೆ—ಎಂಬೀ ಭಾವನೆಯು ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಯುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಈ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ತನ್ನ ಅರಿವಿಗೆ ಅಡ್ಡಬರುವ ಅವರಲ್ಲಿಯೋರ್ವರನ್ನು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ,— ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ವಿರುದ್ಧಲಿಂಗದ ಹಿರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಆ ರಹ

ಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕಾಮನೆಯು ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ತಾನು ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಕುರಿತು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ವೈರ-ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವರೂ ತನ್ನ ಕುರಿತು ಕಾಣಿಸುವರೆಂದು ಶಿಶುವು ಭಾವಿಸುವದು. ತಾನು ಅವರಿಗೆ ಅಹಿತ ಬಗೆದಂತೆ ಅವರೂ ತನಗೆ ಅಹಿತವೆಣಿಸುವರೆಂತ ಅದು ತಿಳಿಯುವದು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಭೀಕರ ಭ್ರಮಾಭಾಸಗಳು (Fantasies) ಉಂಟಾಗುವವು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಕುರಿತಿರುವ ಮಗುವಿನ ಕಾಮನೆಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ದಮನ ಹೊಂದುವವು. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು (ಪ್ರಕಟೀಕರಣವು) ಸರಲವಾಗಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಆಗದೇ ಹಗಲುಗನಸು, ಹುಸಿನೆನಸುಗಳ ಹಾದಿಹಿಡಿಯುವದು. ಈ ಚಟವು ಮುಂದಿನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದರಿದರೆ, ಮನೋವಿಕೃತಿ ಮೂಲಕವಾದ ವ್ಯಾಧಿಗಳುಂಟಾಗುವವು.

ವಿರೋಧಕರ ಭೂಮಿಕೆ

ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಯುಡಿಪಸ್ ಮನೋಗಂಡಕ್ಕೂ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣಕ್ಕೂ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣಬಹುದಲ್ಲವೇ ? ಆದರೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇತು ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೇ ಕಾರಣವೇನಂದರೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಾಗರಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಆಸಕ್ತಿಯವಾದ ವಿಷಯುಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಎರಡನೇದೇನೆಂದರೆ, ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಕುರಿತು ಬಹಳೇ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು, ವಿಪರೀತ ವಿಪರ್ಯಸ್ತ ವಿಚಾರಗಳು ರೂಢವಾಗಿವೆ. ಮೂರನೇದೇನಂದರೆ, 'ಅರ್ಧಶ್ಲೋಕೇನ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ । ಯದುಕ್ತಂ ಗ್ರಂಥಕೋಟಿಭಿಃ' ಎಂಬ ಕೈಚಳಕದ ಹುಂಬಜಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ (ಇಲ್ಲವೆ ಖಂಡಿಸಿ) ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ತೀರಿತೆಂಬ, ಜಗನ್ಮಿಥ್ಯಾವಾದದ ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಅಟ್ಟಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾತು ಮುಗಿಸಲು ಬರುವದೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯು ಸರ್ವತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಭ್ರಮೆಯೆಂಬುದು ತೀರ ಸತ್ಯವು. ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ

ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಬಹಳೇ ಕ್ಲಿಷ್ಟವೂ ಜಟಿಲವೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಆದ ವಿಷಯವು. ಮೇಲೆ ನಿವೇದಿಸಿದ ರೂಪರೇಷೆಯು ಅದರ ತೀರ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಶಬ್ದಚಿತ್ರವು. ಇದರಿಂದ ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯು ಯಥಾರ್ಥ ಕಲ್ಪನೆಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿಷಯವೇ ಗಡುಚಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಒರೆಯುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಹಾನಿಯಾಗುವದು ಅನಿವಾರ್ಯವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇರಳ ವಿಪರ್ಯಸ್ತಕಲ್ಪನೆಗಳು ಈ ಕುರಿತು ರೂಢವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ವಿಪರ್ಯಸ್ತ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಬಲವಾದ ಕಾರಣವಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಕುರಿತು ಇರುವ ಗಾಢವಾದ ವೈರವೃತ್ತಿಯು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿಷಯವೇ ಅಷ್ಟೊಂದು ಜೀವಾಳದ್ದಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅದರ ಚರ್ಚೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಅಪ್ರಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವದರಿಂದ ಈ ಇದರ ಕುರಿತು ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನೈಯಾಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬರೆಯುವದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಬಿಗಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ಣ ಪುರಸ್ಕಾರ ಇಲ್ಲವೇ ತೀವ್ರ ತಿರಸ್ಕಾರ ಇವೆರಡರ ನಡುವಿನ ವೃತ್ತಿಯನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ತೂಕವು ತಪ್ಪಿ ವಿಪರ್ಯಸ್ತ ವಿವೇಚನೆಯು ಜರುಗುತ್ತದೆ. ತಿದ್ದಿದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಲಾರದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುತಿಳುವಳಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಎದೆಷ್ಟು ಸುಲಭ ? ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅದು ಮಾನವೀ ವರ್ತನ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಕೂಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮೂಲಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿ ಬಿಡಿಸಲು ಬೆಳಕು ಬೀರುವ ಶೋಧ-ಜ್ಯೋತಿ (search-light) ಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಂತಾದರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿಗೆ, ಮಾನವೀ ಸ್ವಭಾವದ ತೀರ ದೂಷಿತವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಬುದ್ಧಿ-ಭೇದಕ ಮಿಥ್ಯಾಚಾರ–ಅತ್ಯಾಚಾರವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ಫ್ರ್ಯೂಡನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿರುದ್ಧ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಆಕ್ಷೇಪ ಅಧಿಕ್ಷೇಪವೆಂದರೆ, ಅದು ಕೇವಲ ಕಾಮುಕರ್ಮದಿಂದ ತುಂಬಿದೆ ಯೆಂಬುದು, ಈ ವಿರೋಧ ತೀರ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಪ್ರಹಾರವು ‘ ಯುಡಿಪಸ್’ ಮನೋಗಂಡದ ಮೇಲೆಂಬುದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಾಚ್ಯವೆನಿಸುವಷ್ಟು ಹೇಯವಾದ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸುವ

ಅಪರಾಧವು ಫ್ರ್ಯಾಡನಿಂದಾಗಿದೆಯೆಂತ ವಿರೋಧಕರ ಮತ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಮತ-ಪಂಥಕ್ಕೆ ಇಂಥ ವಿರೋಧ-ವೈರಿಗಳ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಯೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕಾಗುವದೆಂಬುದು ಆ ವಿಜ್ಞಾನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿರೋಧವು ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳತನಕ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ವಿವಾದ-ಪ್ರತಿವಾದಗಳ ಝುಂಝುಕೇಂದ್ರವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿಯ ಹಲವು ಅಂಶಗಳು ಇನ್ನೂ ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿವೆ. ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆಯೆಂತ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಫ್ರ್ಯಾಡನೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಇನ್ನೂ ಎಳೆವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಫ್ರ್ಯಾಡನೇ ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿರುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ತಾವು ತಿಳಿದ ತತ್ವಗಳ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ತೋಡಿ ನೋಡಿ ಹೊಸ ತಥ್ಯಗಳನ್ನು ತಿರುತಿರುಗಿ ತೂಗಿ ತಿದ್ದಿ ಸತ್ಯದ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸಮೀಪಹೋಗುವ ವೃತ್ತಿಯು ನಿಜವಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯು. ಆದರೆ ಮೋಜಿನ ಮಾತೆಂದರೆ ಹೀಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಎಡೆಯಿರುವದೆಂಬುದೇ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಮಾಣವೆಂತ ತಿಳಿದು ಫ್ರ್ಯಾಡನನ್ನೇ ಫ್ರ್ಯಾಡನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಹೂಡುವ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದ ಹುದ್ದರಿಗಳೂ ಹಲವರಿದ್ದಾರೆ!

ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣತಂತ್ರದ ಪೂರ್ವಕಥೆ:-

ಇರಲಿ. ಇನ್ನು ನಾವು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಕಾರ್ಯಪದ್ಧತಿಯ ಕುರಿತು ತುಸು ಹೊರಳುವಾ. ಈ ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸುವಾಗ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ; ಅವೆಂದರೆ, ಮನೋವಿಕೃತಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಕನಸುಗಳ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಮತ್ತು ಮಾತಿನ ತಪ್ಪುಗಳೂ, ದಿನನಿತ್ಯದ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಮರವುಗಳೂ ಆಗಿವೆ.

ಡಾ. ಸಿಗ್ಮಂಡ ಫ್ರ್ಯಾಡನು ಜೆಕೊಸ್ಲೊವ್ಹೇಕಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಆದರೂ ವಯಸ್ಸಿನ ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದಿಂದ ವಿಯೆನ್ನಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆತನ ಎಲ್ಲ ಬಾಳು ಕಳೆಯಿತು. (ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ, ಯಹೂದಿಯೆಂಬ ಮಹದ

ಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಟ್ಲರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಂಗ್ಲಂಡದ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು.) ಆತನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವ್ಯವಸಾಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಜ್ಜಾತಂತು ವಿಕಾರ ವ್ಯಾಧಿಗಳ ತಜ್ಞನೆಂತ ಸಲಹೆ ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಮಜ್ಜಾವಿಕಾರಗಳ ಉಪಚಾರತಂತ್ರವೆಂತ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಉಂಟಾಯಿತು.

ಈ ಮೊದಲು ಫ್ರ್ಯುಡನು ಯುರೋಪದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೆಂತಾದ ಅಂದಿನ ಅಧಿಕಾರಿ ತಜ್ಞರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಮಜ್ಜಾವಿಜ್ಞಾನಿಯೆಂತ ಹೆಸರಾದ ಫ್ರೆಂಚ ವೈದ್ಯನಾದ **ಜೀನ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಶಾರಕೊ** ಎಂಬಾತನಿಂದ "ಹಿಸ್ಟೇರಿಯಾ" (ಉನ್ಮಾದವ್ಯಾಧಿ) ದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಫ್ರ್ಯುಡನು ಬಹಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಈ ವ್ಯಾಧಿಯು ಕೇವಲ ಹೆಂಗಸರಿಗೇ ಆಗುವದೆಂತ ಅಂದಿನ ಕಲ್ಪನೆಯಿತ್ತು. ಹಿಸ್ಟೇರಿಯಾ ರೋಗವನ್ನು ಸಂಮೋಹನತಂತ್ರ, ಹಿಪ್ನೊಟಿಸಮು, (Hypnotism) ದಿಂದ ಗುಣಪಡಿಸಲಾಗುವದೆಂತ ಆತನು ನೋಡಿದನು. ವಿಯೆನ್ನಾಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ, ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಸೇರೆಯುವ ಇಂಥ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಸಂಮೋಹನೆಯ (ಹಿಪ್ನೊಟಿಕ್) ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಂದಲೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ತಂತ್ರದಿಂದ ಆತನು ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಲೋಕಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳಸಿಕೊಂಡರೂ, ಕ್ರಮೇಣ ಈ ತಂತ್ರದ ಕುರಿತೇ,—ಹಿಪ್ನೋಟಿಕ್ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಕುರಿತೇ,—ಆತನಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವುಂಟಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊರ್ವ ರೋಗಿಯೂ ಸಂಮೋಹನೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಲಾರನೆಂದೂ, ಒಳಪಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹಲವರು ಆದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಆತನು ಮನಗಂಡನು. ಆಗ ೧೮೮೯ರಲ್ಲಿ ಫ್ರ್ಯುಡನು ಲೊರೆನ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನಾನ್ಸೀ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರೊ. ಬರ್ನ್ಹಿಮ ಎಂಬ ವೈದ್ಯನ ಕಾರ್ಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಬರ್ನ್ಹಿಮನು ಸಂಮೋಹನಾ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ತಜ್ಞರ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು.

ಅಲ್ಲಿಯ ನಿರೀಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಫ್ರ್ಯೂಡನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಘಟನೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಬಹಳವಾಗಿ ಆಯಿತು.

ಸಂಮೋಹನಾ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಎದ್ದ ಒಬ್ಬ ರೋಗಿಗೆ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಂದದ್ದೆನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ ಹೇಳೆಂತ ಬರ್ನ್ಹೈಮನು ಸೂಚಿಸಿದನು. ತನಗೆ ಏನೂ ನೆನಪಿಲ್ಲವೆಂತ ರೋಗಿಯು ಮೊದಲು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅಂದನು. ಆದರೆ ಹೇಳೇ ತೀರಬೇಕೆಂತ ವೈದ್ಯನು ಒತ್ತಾಯಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಆಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ರೋಗಿಯು ನೆನಪಿನಿಂದ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ, ಮೊದಮೊದಲು ಮಸುಮಸುಕಾಗಿಯೂ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ತೀರ ತಿಳಿಯಾಗಿಯೂ ತಪ್ಪದೆ ಹೇಳಿದನು.

ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ಫ್ರ್ಯೂಡನ ವಿಚಾರ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ರೋಗಿಯು ಸಂಮೋಹನೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿದ್ದೆ ಹೋದಾಗ ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳ ಅರಿವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಈ ಅರಿವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಜಾಗ್ರತವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಅಜಾಗ್ರತವೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ವೈದ್ಯನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಶ್ನ ಕ್ರಮದಿಂದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡ ಅರಿವನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ತಂದನು. ಇದರ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ,—ಜಾಗ್ರತ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ— ನಿಲುಕದಿದ್ದರೂ, ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ರಮಗಳು ಜರಗುತ್ತಿರಲು ಶಕ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಸಂಗತಿಯ ಕುರಿತು ಫ್ರ್ಯೂಡನು ವಿಚಾರಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಮುಂಚೆಯೇ, ವಿಯೆನ್ನಾದ ಡಾ. ಜೊಸೆಫ್ ಬ್ರ್ಯೂಅರ ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನಾಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ಕುಟುಂಬ ವೈದ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಪರಿಚಯ ಬೆಳಸಿದ್ದನು. ಇವರೀರ್ವರಲ್ಲಿ ೧೪ ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರವಿದ್ದರೂ (ಬ್ರ್ಯೂಅರನು ಹಿರಿಯನಾಗಿದ್ದನು) ಘನಿಷ್ಟ ಮಿತ್ರತ್ವವು ಕೂಡಿತು. ಪರಸ್ಪರರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರರು ಪಾಲುಗಾರರಾದರು. ಈ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರವಿನೋದದ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು ತೀರ ಹೊಸದೊಂದು ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಹಿಸ್ಟೇರಿಯಾ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂಬುದರ ಕತೆಯನ್ನು ವಯೋವೃದ್ಧ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧ ಬ್ರ್ಯೂಅರನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನನಾದ ಎಳೆಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಓರ್ವ ರೋಗಿನಿಯು ಹಿಸ್ಟೇರಿಯಾ ವಿಕಾರದ ವಿಕೋಪದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ವಿಕೋಪದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಬರುವ ಯಾವದೊಂದು ಭ್ರಮಾಭಾಸದ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಮಾತನಾಡಲು ಅವಳಿಗೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಅವಳ ಉನ್ಮಾದದ ಬಾಧೆಯು ಕುಗ್ಗಿದ್ದು ಆತನಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಸಂಮೋಹನೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನಿದ್ದೆ ಹಚ್ಚಿ, ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಮನೋಗತವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭ್ರಮಾಭಾಸವನ್ನು ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚಿ, ಆಮೇಲೆ ಆಕೆಯು ಎಚ್ಚತ್ತಾಗ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಆಕೆಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಪಾಠವಿಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಅವಳ ಉನ್ಮಾದವ್ಯಾಧಿಯು ವಾಸಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಮೃತಿಯ ಲೋಪದಿಂದ ಉನ್ಮಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತಲೆದೋರಿದ್ದು, ಆ ನಷ್ಟವಾದ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪಡೆದೊಡನೆಯೇ ಆ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತನ್ನಾರೆ ಇಲ್ಲವಾಗುವವೆಂತ ಬ್ರ್ಯೂಅರನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದನು.

ಬ್ರ್ಯೂಅರನ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲು, ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯೆಂತ ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಮನಗಂಡನು. ಈ ಹೊಸ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಕುರಿತು ಈರ್ವರೂ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು (೧೮೯೩). ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ " ಉನ್ಮಾದ ರೋಗದ ವ್ಯಾಸಂಗಗಳು " ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥವನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು. ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ನಿರ್ದೇಶವು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉನ್ಮಾದ ರೋಗದ ಉಗಮ, ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವಾಗ, ಯಾವದೊಂದು ಭಾವನೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹಾಕಿ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದಾಗ ಉನ್ಮಾದ ಲಕ್ಷಣವು ಹಿಸ್ಟೇರಿಯಾದ ಲಕ್ಷಣವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂತ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ತಡೆದ ಭಾವನೆಯು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಯಮಾಡಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂತೃಪ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದ ಮೂಲಕ ವಿಕೃತ ದ್ವಾರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಉನ್ಮಾದಲಕ್ಷಣವು ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆಂತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಎರಡು ನಿರ್ಣಯಗಳಿಗೆ ತಲ್ಪಿದರು. ಮೊದಲನೆಯದು, ಭಾವನಾಜೀವನದ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಮಹತ್ವ.

ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು, ಜಾಗ್ರತ ಮತ್ತು ಅಜಾಗ್ರತವೆಂತ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಭೇದದ ಅಗತ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ, ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜಾಗ್ರತವಾಗಿ — ಅರ್ಥಾತ್ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ — ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉನ್ಮಾದಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಲಾರನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ತಿಳುವಳಿಕೆಗೂ ನಿಲುಕದ ಆಳವಾದ ಮನಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದೆಂತ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಯಿತು.

' ಸ್ವೈರಸಾಹಚರ್ಯ 'ದ ಶೋಧ:

ಇದುವರೆಗೆ ಬ್ರ್ಯೂಅರ ಮತ್ತು ಫ್ರ್ಯೂಡ ಇವರೀರ್ವರೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬ್ರ್ಯೂಅರನದು ಕಿರಿಯ ಭೂಮಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಈರ್ವರಲ್ಲಿಯೂ ಮತಭೇದಗಳಿದ್ದವು; ಆದರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವಂಥ ಗಂಭೀರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಬೃಹದ್ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಕಟವಾದ ಸ್ವಲ್ಪೇ ಅವಧಿಯ ನಂತರ, ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಒಂದು ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಶೋಧ ವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದೇ ಆತನ ಜೀವನದ ಪರಿವರ್ತನದ ಬಿಂದುವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಡಾ. ಬ್ರ್ಯೂಅರನ ಸಾಹಕಾರ್ಯ-ಸಾಹಚರ್ಯದಿಂದ ದೂರ ಹೋಗುವ ಸೀಳುದಾರಿಯ ಆರಂಭವೂ ಆಯಿತು. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಶೋಧ ದಿಂದ ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ವಿರೋಧಕರಿಗೂ ಆದ ಆಶ್ಚರ್ಯದಷ್ಟೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಆಘಾತವು ಸ್ವತಃ ಫ್ರ್ಯೂಡನಿಗೇ ಆನಿಸಿತು. ' ಉನ್ಮಾದ ಮುಂತಾದ ಮಜ್ಜಾವಿಕೃತಿಯ ಹಿಂದೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವ ಉದ್ರೇಕವು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಭಾವನೆಯದಿರದೆ, ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ, ಲೈಂಗಿಕ ಸ್ವರೂಪದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆಂತ ನಾನು ಮನಗಂಡೆನು. ಇಂಥ ಭಾವೋದ್ರೇಕವು ವರ್ತಮಾನ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲವೆ ಪೂರ್ವದ ಲೈಂಗಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ '—ಹೀಗೆಂತ ತನ್ನ ಶೋಧದ ಕುರಿತು ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಶೋಧದ ಬೆಲೆಯು ಫ್ರ್ಯೂಡನಿಗೆ ಬಹಳೇ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಯಿತು. ಆತನು ಲೋಕಪ್ರಿಯತೆಗೆ ಎರವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ತನ್ನ ಶೋಧದ ಅನುಸಾರ

ವಾಗಿ, ಬಂದ ಜೇನಿಗರಿಗೆಲ್ಲ ಅವರ ಕಾಮಜೀವನದ ಕುರಿತು, ಲೈಂಗಿಕ ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸದ ಕುರಿತು ಆತನು ಕೇಳತೊಡಗಿದನು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅನೇಕರು ಇದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಆತನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹಾನಿಯಾಯಿತು. ಆದರೂ, ತನ್ನ ಶೋಧವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳು ಆತನಿಗೆ ಮಜ್ಜಾವಿಕೃತಿಯಿಂದ ನರಳುವ ಜೇನಿಗರಿಂದ ದೊರಕಿದವು.

ಭೌತಿಕಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುನಂತೆ ಮಾನಸಿಕಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣ ಸಂಬಂಧದ ನಿಯಮವು ಅಷ್ಟೇ ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವದೆಂತ ನಂಬಿ ಫ್ರ್ಯೂಡನು ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನದಲ್ಲಿ ಮುಂದರಿದನು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಯೋಗ್ಯ ಕಾರಣವಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಎಂತ ಆತನ ದೃಢಭಾವನೆಯಾಯಿತು. ಆತನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿಯ ಅನುಭವವು ಆಳವಾದಂತೆ ಅಗಲವಾದಂತೆ, ಈ ಮಾತು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬದ್ಧಮೂಲವಾಯಿತು. ವರ್ತಮಾನ, ಮನಃಶ್ರಾಂತಿ, ಮನೋವ್ಯಥೆಗಳ ಕಾರಣಗಳು ರೋಗಿಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಒದಗಿದ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿರುವವೆಂತ ಆತನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮನಗಂಡನು; ಆಯುಷ್ಯದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಗತಿಗಳ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಜಾಗ್ರತ ಮನಸ್ಥರದಿಂದ ಅಳಸಿ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋದರೂ, ಅಜಾಗ್ರತಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ಅವು ಆಳವಾಗಿ ಹುದುಗಿ ನಿಂತ ಮೂಲಕ ಮುಂದಿನ ವಿಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮುಳುವಾಗುತ್ತವೆಂಬುದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿದರೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದ ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ಆಳದಿಂದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತಸ್ಥರದಲ್ಲಿ ಎಳೆದು ತರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಪಚಾರ ತಂತ್ರವನ್ನೊಂದು ಆತನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂಥ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ, ಅಡಗಿ ಉಳಿದು ತಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನಕ ಬೇರಿಗೆ ತಾಗಿದ ಹುಳದಂತೆ 'ಬಹುಶಾಖಾನಂತ' ವಾದ ಈ ಮನೋವೃಕ್ಷದ ತಿಳಿಲು–ರಸವನ್ನೇ ಹಾಳುಗೆಡುಹಿ ಗತಿಗೇಡಾಗುವಆಪತ್ತಿಯು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

ಆತನು ಕೊನೆಗೆ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ತಂದ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ

ಕಾರ್ಯಪದ್ಧತಿಗೆ— '**ಸ್ವೈರ್ ಸಾಹಚರ್ಯ**' (free association) ವೆಂಬ ಹೆಸರು. ಇದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನಾಸಂಗತಿಯ ತತ್ವವೇ ಸರಿ. ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಾಗ ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಮೊದಲು ತನ್ನೆದುರಿನ ರೋಗಿಗೆ, ಅವನ ಇಲ್ಲವೆ ಅವಳ ವಿಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರ ಬಹುದೆಂತೆನಿಸಿದ ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಯತ್ನದಿಂದ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿಂತನದಿಂದ ನೆನಪುಮಾಡಿ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಯತ್ನದಿಂದ ಚಿಂತಿಸಿ ಸ್ಮರಣಮಾಡುವ ತಂತ್ರವು ಕೆಲವೊಂದು ಮಟ್ಟದ ತನಕ ಉಪಯೋಗಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರೋಗಿಯ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಜೀವಾಳದ, ತೀರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವೆಂತೆನಿಸಬಹುದಾದ ಘಟನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಮೃತಿಯು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ, ಇಲ್ಲವೆ ರೋಗಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರರ್ಥಕವೆಂತ ಅನಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನೆನಪುಮಾಡಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ರೋಗಿಯು ಮುಂದರಿಯುತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಆ ಯತ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಏಕಾಗ್ರತೆಯು ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ರೋಗಿಯ ಮಾನಸಿಕ ವಿರೋಧ ಒತ್ತಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಆತನಿಂದ (ಆಕೆಯಿಂದ) ಸ್ಮರಣಮಾಡಿಸುವದು ಅಸಫಲವಾಗುವಂತೆ ಅಸಹ್ಯ ದಣುವಿನದೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಫಲವಾದರೂ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಸಂಗತಿಯು ಯಥಾರ್ಥವಿರುತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಅರ್ಧ ಸತ್ಯವಾಗುತಿತ್ತು.

ಈ ತೊಡಕು ಮುಂದೆ ಬಂದೊಡನೆಯೇ, ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಪ್ರತಿಭಾಮಯವಾದ ಮತ್ತು ಎದೆಗಾರಿಕೆಯ ಒಂದು ಅನುಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆತನಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಣವಿಪಾಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ನಿಷ್ಠೆಯಿತ್ತೆಂತ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಭೌತಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಂತೆ ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ '' ಯದೃಚ್ಛೆ '' '' ಯೋಗಾಯೋಗ '' ಗಳಿಗೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲವೆಂತ ಆತನ ನಂಬುಗೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡಿಸುವ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೇತುಪೂರ್ವಕವಾದ ಯತ್ನ ಚಿಂತನಗಳನ್ನು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ದಣಿಸುವ ಏಕಾಗ್ರತೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದರೂ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಹಾನಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂತ ಆತನು ತಿಳಿದನು. ಮನಸ್ಸು ಏಕಾಗ್ರವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಸ್ವೈರವಾಗಿ ಹಾಯ್ದುಹೋಗುವ ವಿಚಾರಮಾಲಿಕೆಗಳು ಕೂಡ ಬರೇ ಯೋಗಾಯೋಗದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವಂಥವಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಅಸಂಗತವೆನಿಸುವ ಭ್ರಮಣ

ದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸುಸಂಗತ ಕ್ರಮವಿರಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಗತಿಯು ಕೂಡ ಏನಾದರೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರಲೇಬೇಕು. ಮತ್ತು ಈ ಏನಾದರೊಂದು ಕಾರಣವು (ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಯುಳ್ಳವಾದುದರಿಂದ) ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾವವೇ ಆಗಿರಬೇಕು—ಎಂತ ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಅನುಮಾನ ಮಾಡಿದನು.

ಈ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಆತನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡಿದನು; ಏಕಾಗ್ರಮಾಡಿ ಹುರಿಗೊಳಿಸುವ ಬದಲು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಡಿಲು ಬಿಡಲು ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಹತ್ತಿದನು. ಏನೂ ಆಯಾಸ ಪಡದೆ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೀರ ತೆರವು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನಾರೆ ಸುಳಿಯುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿವೇದಿಸುತ್ತ ನಡೆಯಲು ತಿಳಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ನಿವೇದಿಸುವಾಗ ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನೂ,—ಅದು ಎಷ್ಟೇ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೆನಿಸಲಿ, ಅಸಂಗತವೆನಿಸಲಿ,—ತಿದ್ದದೇ ತಿರುಗಿಸದೇ, ನಿಯಂತ್ರಿಸದೇ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತೋಚಿದ್ದೆಲ್ಲ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಹೋಗಲು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವಾಗ ವಿವಿಧವಾದ ವಿಚಾರಗಳ ಆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಾಳಿಗೆಯು—ಕ್ರಮೇಣ ರೋಗಿಯ ಮನೋವಿಕೃತಿ ವ್ಯಾಧಿಯ ಬೇರನ್ನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳಕಿಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಮವು ಬಹಳೇ ಉದ್ದವೂ, ತೊಡಕಿನದೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೀರ ತೆರವಾಗಿಡುವದು ಯಾರಿಗೂ ಸುಲಭವಲ್ಲ; ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ನಿಯಂತ್ರಿಸದೇ ಇರುವದಕ್ಕೆ ತೀರ ಜಿಗಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಚಾರಗಳ ಸುಳುವು ಹೊಳವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷವು ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಕೆಲವು ತಿದ್ದಲ್ಪಡುತ್ತವೆ; ಕೆಲವು ನಿರರ್ಥಕವೆಂತ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಅತಿರಂಜಿತವಾಗಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಇದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗತೊಡಗುತ್ತವೆ. ಆದರೂ, ಕುಶಲವಾದ, ಎಡಬಿಡದ, ಧೋರಣೆಯಾದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ, ರೋಗಿಯು ನಿವೇದಿಸಿದ ಸ್ವೈರ ವಿಚಾರಸಂಗತಿಯ ವಿಪುಲ ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಶ್ಲೇಷಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮುಗ್ರಿಯನ್ನು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ತಜ್ಞನು ಆಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಲಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಸ್ವೈರ ವಿಚಾರ ಸಾಹಚರ್ಯವೆಂದರೇ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವಲ್ಲ. ರೋಗಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ

ಒಳಗಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಣ ತಜ್ಞನಿಗಾಗಿ ಅದು ಮೂಲದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ತಜ್ಞನು ವಿಶ್ಲೇಷಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ಲೇಷಣವೆಂದರೇನು? ರೋಗಿಯ ಮನೋಗತವಾದ ಎಲ್ಲ ಸಹಜ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೈರ ಸಾಹಚರ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಅವುಗಳ ಅನ್ವಯಾರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಚ್ಚಿ ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವದೇ ವಿಶ್ಲೇಷಣವು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ದೀರ್ಘವೂ ಕ್ಲಿಷ್ಟವೂ, ಕೇವಲ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಿತನಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಕನೇ ಕೈಗೊಳ್ಳತಕ್ಕಂತಹದೂ ಇರುತ್ತದೆ. ರೋಗಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಬಹಳ ವೆಚ್ಚ ಬೀಳುವಂತಹದೂ, ಬಹಳ ಸಮಯ ತಾಗುವಂತಹದೂ ಮೇಲಾಗಿ ಬಹಳೇ ಮನೋಯಾತನೆಯುಳ್ಳಂತಹದೂ ಆಗಿದೆ. ವೈದ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಶಕ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದುಚಿತ.

ಅಜಾಗ್ರತ ಮನಸ್ಥರವು ಜಾಗ್ರತದಂತೆ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಲದ ಕಲ್ಪನೆಯೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಹುದು-ಅಲ್ಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಭೇದವೇ ಮಾನ್ಯವಿರುವದಿಲ್ಲ! ಅದರ ವಿಚಾರ ವಿಕಾರಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಬಗೆಯು ವಾಚಿಕವಲ್ಲ. (ಮಾತಿನದಲ್ಲಿ) ಶಾಬ್ದಿಕವಲ್ಲದ ಅರ್ಥ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾವಗಳು ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಈ ಅರ್ಥ ಚಿತ್ರಗಳು—ರೂಪಕಗಳು—ಬಹುಶಃ ಪ್ರತೀಕಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾಗಕ್ಕೆ ನಿರ್ಣಯ ಶಕ್ತಿಯಿರುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಕಾಮನಾ ಸಮೂಹವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶಕ್ಯಾಶಕ್ಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅದನ್ನಾಳುವದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಆಳುವ ತತ್ವವು ಒಂದೇ; ವಿಶ್ಲೇಷಣ ತಜ್ಞರು ಅವನ್ನು ಸುಖ-ದುಃಖ ತತ್ವವೆಂತ ಕರೆಯುವರು. ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಕಾಮನೆಗಳ ಒಂದೇ ಒಂದು ಗುರಿಯು ಸುಖವನ್ನು ಹುಡುಕುವದು ಮತ್ತು ದುಃಖವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವತೆಯ ತತ್ವವು ಕೂಡ ಅಜಾಗ್ರತವು ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವ ಸತ್ಯದ-ಪ್ರಭಾವವು ಜಾಗ್ರತ ಮನಸ್ಥರದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಪ್ನಮೀಮಾಂಸೆ, ಕನಸಿನ ಕಟ್ಟು

ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾಗದ ವಿಚಾರಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕನಸುಗಳ ಮೀಮಾಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವೈರಸಾಹಚರ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವಿಚಾರದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನಸುಗಳು ಬಹಳ ಭಾಗವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿರುವುದು ಫ್ರ್ಯೂಡನಿಗೆ ಕಾಡುಬಂತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನಸುಗಳ ಹುಟ್ಟು-ಹುರುಳುಗಳ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಆತನು ಹವಣಿಸಿದನು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ವಪ್ನಮೀಮಾಂಸೆಯು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡಕೊಂಡಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಕೆಲವರೇ ಮನೋವಿಕೃತಿಗಳಿಂದ ಬಳಲುವ ರೋಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕನಸು ಕಾಣುವವರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಹುರುಳಿದ್ದು, ಅವು ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾಗದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆಂತ ತೋರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ, ಆಸಕ್ತಿಯೆನಿಸುವ ವಿಷಯವಾಗುವುದು; ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವೈದ್ಯಕವೆಂತ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುವ ವಿಚಾರಕ್ರಮಗಳು ಮನೋವಿಕೃತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತವೆಂತ ಸಿದ್ಧವಾದರೆ, ಕನಸು ಕಾಣುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ, ಮನೋವಿಕೃತಿಯುಳ್ಳ ರೋಗಿಗೂ ಕೇವಲ ಅಂಶತಃ ಭೇದವಿದೆಯಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆತನಿಗಿಂತ ಈತನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಿಗುವಿನಾಯಾಸವೂ ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾವಗಳಿಗೆ ಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾಗವು ಮಾಡುವ ವಿರೋಧದ ಪ್ರಬಲತೆಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆಯೆಂತ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ವಿಕೃತ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಈ ಹೋಲಿಕೆಯ ಅಂಶದ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹಲವು ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪುವವರು ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಕರೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸತ್ಯವೆಂತ ಸಿದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ, ಅದೊಂದು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಶೋಧವೆನ್ನಲು

ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಭಾಸಕವಿಯು 'ಸ್ವಪ್ನವಾಸವದತ್ತ'ದಲ್ಲಿ ಕನಸಿನ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಬುಗ್ಗೆಯನ್ನೇ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು, ನಿರ್ದೇಶಿಸಲು ಕನಸಿನ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಏಕೆಂದರೆ, ಮಾನವೀ ವರ್ತನದ ಹಿಂದಿನ ಗುಪ್ತಗಾಮಿನಿಯಾದ ಶಕ್ತಿಸ್ರೋತ್ರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸಾಧನವೆ ಕನಸೆಂತ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು.

ಯಾವುದೊಂದು ಕನಸಿನ ಕುರಿತು ಯಾವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ತೋರುವ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಾಮಕ ಆಭ್ಯಾಸ ಇವುಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ಮಿಶ್ರಣವಿರುತ್ತದೆಂಬುದು. ಎರಡನೆಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಕನಸುಗಳು ನಮ್ಮ ನೆನಪಿನಿಂದ ಅಳಸಿ ಮಾಯವಾಗುವ ವೇಗ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲುಳಿಯುವ ಕನಸಿನ ಚಿತ್ರಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ನಾವು ಪೂರ್ಣ ಎಚ್ಚರಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕನಸು ಕರಗಿ ಹೋಗಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಹಲವು ವೇಳೆ ನಿದ್ದೆ ಹರಿದೆದ್ದಾಗ ಕನಸಿನ ಯಾವುದೇ ಕುರುಹು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕನಸು ಬಿದ್ದಿತ್ತು—ಎಂತಿಷ್ಟೇ ಅರಿವು ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಫ್ರ್ಯೂಡನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಬಹಳೇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೋರಿದವು. ಅದುವರೆಗೆ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಚೋದನೆಗಳಿಂದ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಗಳುಂಟಾಗಿ ಕನಸುಗಳಾಗುವವೆಂತ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ತೀರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಕನಸುಗಳ ಹೇತುವೇ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ಕಾದಿಡುವುದಾಗಿದೆ—ಅವು ನಿದ್ದೆಗೆಡಿಸುವ ತೊಂದರೆಗಳಲ್ಲವೆಂತ ಆತನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ಕನಸಿನ ಆರಂಭವು ಒಂದು ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದ ಇರಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಚೋದನೆ ಶಾರೀರಿಕವಿರಬಹುದು, ಮಾನಸಿಕವಿರಬಹುದು, ಬಹಿರಂಗವಿರಬಹದು, ಅಂತರಂಗದ್ದಿರಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ತಕ್ಕ ಪಾರುಪತ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದು ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ಕನಸು ಆ ಪ್ರಚೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅಜಾಗ್ರುತವಾದ ದಮಿತವಾದ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಅವೆರಡರ ಹೊಂದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನುಭವವನ್ನು ಹೆಣೆದು ಕಾಮನಾತೃಪ್ತಿಯನ್ನು

ತೋರಿಸಿ ಮಲಗಿದವನಿಗೆ ಸುಖವಾಗಿಸಿ, ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ತೀರ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಕನಸುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಮನಾಪೂರ್ತಿಯಕ್ರಮವು ಬಹಳ ಸರಳತೆಯಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಊಟದ ವೇಳೆಗೆ ಆತನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಕಡಬು ಬಡಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಆತನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅನಿಸಿಕೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿದು ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಕಡಬು ಗುಡ್ಡದಂತೆ ತನ್ನ ಮುಂದಿದೆ, ಅದನ್ನು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವನೆಂತ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೌಢರ ಕನಸುಗಳು ಬಹಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಜಟಿಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕನಸೂ ಒಂದು ಕಾಮನಾಪೂರ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕನಸುಗಳೂ ಲೈಂಗಿಕ ಕಾಮನೆಯ ತೃಪ್ತಿಯುಳ್ಳವುಗಳಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ಕನಸನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಘಟಕಗಳೆಂದರೆ,—ಯಾವದಾದರೊಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಚೋದನೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಕಾಮನೆ. ಇವೆರಡೂ ಕೂಡಿ, ಕನಸಿನ ಒಳಗಿನ ದ್ರವ್ಯವಾಗುವವು. ಆದರೆ ಈ ದ್ರವ್ಯವು ಕನಸುಕಾಣುವವನ ಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರದು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಕಾಮನೆಗಳಿಗೆ—ದರ್ಶನೀಯವಾದ ಒಂದು ರೂಪ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೂಪಾಂತರವೇ ಕನಸಿನ ಕಟ್ಟಡ. ಇದರ ಫಲಿತವೇ ಕನಸಿನ ಕನಸು—ತೋರಿಬರುವ ಸ್ವಪ್ನಾನುಭವ.

ಪ್ರಚೋದನೆ-ಕಾಮನೆಗಳ ಸಂಮಿಶ್ರ ದ್ರವ್ಯದ ಈ ರೂಪಾಂತರವು ಮೂರು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದೆ. **ಸಂಕ್ಷೇಪನ, ಆದೇಶೀಭವನ,** ಮತ್ತು **ಪ್ರತೀಕಾತ್ಮಕತೆ** ಎಂಬಿವೆ ಮೂರು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು. ಸಂಕ್ಷೇಪನವೆಂದರೆ, ಎರಡು ಇಲ್ಲವೆ ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ಥಲಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದೇ ಚಿತ್ರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವದು; ಅಥವಾ ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ಥಲಗಳ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಕಣಸು ಕಟ್ಟುವದು. ಆದೇಶೀಭವನವೆಂದರೆ, ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಸ್ಥಲಗಳನ್ನೂ, ಘಟನೆಗಳನ್ನೂ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತೀರ ಗೌಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಗೌಣ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ

ಮಹತ್ವಕ್ಕೇರಿಸಿ ಕಾಣಿಸುವ ಬಗೆ. ಪ್ರತೀಕಾತ್ಮತೆಯ ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬರೆಯಬಹುದು. ಹಲವು ಪ್ರತೀಕಗಳು ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಕೆಲವು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಪ್ನ-ಪ್ರತೀಕಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಹಳ ವಾಙ್ಮಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ಲೇಷಣದಲ್ಲಿ ಸವಿಯಿದ್ದವರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಅತ್ಯಂತ ವೇಧಕವೂ ಬೋಧಕವೂ ಎನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿರೋಧಕರಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಬೇಸರದ್ದಾಗಬಹುದು.

ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ರೂಪಾಂತರದ ನಂತರವೂ ನಿದ್ದೆಹರಿಯುವ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಕನಸಿನ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪಾಂತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗೌಣ ವಿಶದೀಕರಣ (secondary elaboration) ವೆನ್ನುವರು. ಅಸಂಗತವೆನಿಸುವ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಿವೇದಿಸುವಾಗ ಒಂದು ಸುಸಂಗತಿ, ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತರುವ ಕ್ರಮವಿದು.

ಕನಸುಗಳ ಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ, ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಚಲಿತ ವಿಚಾರಗಳು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವವೆಂಬುದೂ, ಅಂತಹ ವಿಚಾರಗಳೊಡನೆ ಶೈಶವದ ಯಾವ ಘಟನೆಗಳು ಭಾವನಾಮಯವಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವವೆಂಬುದೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಹತ್ವವಿರುತ್ತದೆ. ಕನಸುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣ ಮೀಮಾಂಸೆಯು ಅಜಾಗ್ರತ ಮನೋಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವ ರಾಜಮಾರ್ಗವೇ ಸರಿ.

ವಿಸ್ಮೃತಿ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಮರವಿನ ಗುಟ್ಟು

ಹಿಸ್ಟೇರಿಯಾದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಾಗ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ತಡೆಯುಂಟಾದರೆ ಅದರಿಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ಮೃತಿನಾಶವಾಗುವುದೆಂತ ಹಿಂದೆ ಬಾದಿದೆ. ಇನ್ನು ಫ್ರ್ಯುಡನ ಮತದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಮನೋವಿಕೃತಿಯ ರೋಗಿಗೂ ಕೇವಲ ಅಂಶತಃ ಭೇದವಿರುತ್ತದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಕೃತಿಯುಳ್ಳವರೇ ಸರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗುವ ಆಧಾರ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪುಗಳಿಂದ ಸಿಗುತ್ತವೆಂತ ಆತನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ಹೆಸರು 'ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ' ಜೀವ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ್ಯೂ ಮಾತಿಗೆ ನಿಲುಕದೇ ಪೇಚಾಡುವ ಅನುಭವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಪತ್ರವನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಅಂಚೆ-ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಲೆಂತ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟು, ಊರೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಮೋರೆ ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೈರುಮಾಲವೆಂತ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಎಳೆದು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಬಾಯಿ ಕಳೆದು ನಿಲ್ಲುವ ಅನುಭವ ಯಾರಿಗಿಲ್ಲ? ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮಿತ್ರರು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ತಿರುತಿರುಗಿ ಹೇಳಿದರೂ 'ಅಯ್ಯೋ! ಮರೆತೆ!' ಎಂತ ಅವರನ್ನು ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಯಾರಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ! ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ದೈನಂದಿನದ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಚಿಲ್ಲರೆ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆವು; ಹಾಗೆಯೇ ಬರಹದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾರಿಬೀಳುವೆವು. 'ಅಹುದೆ'ಂತ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಾಗ್ಯೂ 'ಇಲ್ಲ'ವೆಂತ ಹೇಳಿ ನಾವು ನಾಚುವುದುಂಟು. ಮಂಗಳವಾರ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಮಾತಾಗಿದ್ದರೂ ಬುಧವಾರ ಸಿಗುವೆವೆಂತ ಹೇಳುವ ತಪ್ಪು ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದುಂಟು. ಅಭಾವಿತವಾಗಿ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಹೊಸ ಶಬ್ದ ಬರೆದದ್ದುಂಟು. ಬರೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತೀರ ವಿರುದ್ಧವಿರುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದುಂಟು. ಇವೆಲ್ಲ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ನಾವು ಆಕಸ್ಮಿಕವೆಂತ ಯದೃಚ್ಛೆಯವೆಂತ ತೂರಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ- ಆದರೆ ತಪ್ಪುಮಾಡುವವರ ಮತ ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಇತರರು ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮ್ಯವೆಂದಾಗಲಿ, ಕ್ಷೇಮವೆಂದಾಗಲಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಬರುವಾಗ ಕುಪ್ಪಸದ ಅರಿವೆಯನ್ನು ತರುವೆನೆಂತ ಹೇಳಿ ಮರೆತು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಮನೆ ಸೇರುವ ಗಂಡನು ಬರೆ 'ಮರೆತೆ'ನೆಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೆದುರಿಸಲು ಧೈರ್ಯಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆವನು ಹಾಗೆ ಮರೆಯುವವನೆಂತ ಆಕೆಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತು! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಕೊಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸನವನ್ನು ಮರೆತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಗುರುಹಿರಿಯರು ಕ್ಷಮಿಸಿದ್ದುಂಟು? ಸಂಕೇತದಂತೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಭೆಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವವನನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವ ಗೃಹಸ್ಥನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದನೆಂತಲೇ ರೇಗುತ್ತಾನೆ.

ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣವಿದೆ. ನಮ್ಮ ಇವೆಲ್ಲ ಮರೆವುಗಳ ಲೋಪದೋಷಗಳ, ಜಾಗ್ರತ ಅಹೇತುಕತೆಯೆಡೆಗೆ ಅಜಾಗ್ರತ ಹೇತುವು ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅಜಾಗ್ರತ ಮನಸ್ಥರದ ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಯ ನಿಜವಾದ ಸಿಟ್ಟು ನಡೆಗಳನ್ನು ಇಂಥ ದಮಿತ ವಿಚಾರಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಏನಾದರೊಂದನ್ನು ಮರೆಯುವಾಗ, ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಡಬಾರದೆಂಬ ನಮ್ಮ ಕಾಮನೆಯಡಿಗೆ ಒಂದು ಹೇತುವಿರುತ್ತದೆಂತ ಫ್ರ್ಯಾಡನ ಮತ. ಈ ಹೇತುವು ಅಜಾಗ್ರತವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಏಕಂದರೆ, ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ನೆನಪಿಡಬೇಕಂತ ಹಂಬಲಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ನಾವು ಬಹುಶಃ ಮರೆತುಬಿಡುವದುಂಟು. ಇದೇ ಮಾತು ಆನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಮಾತಿನ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವದು. ನೆರಮನೆಯಿಂದ ಓದಲು ತಂದ ಪತ್ರಿಕೆ-ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು, ಹೆರವರಿಂದ ಎರವಾಗಿ ತಂದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಹಲವುಬಾರಿ ತಿರುಗಿ ಒಯ್ದುಕೊಡಲು ಹಲವರು ಮರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮರೆವಿನ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಆ ಹಲವರಿಗೆ ಮೋಜು (ಮುನಿಸು) ಎನಿಸಬಹುದು. ಇಂಥ ಮರೆವಿನ ಚಟದಡಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅರ್ಜನೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಕಡ ತಂದ ವಸ್ತುವನ್ನು ತಿರುಗಿಕೊಡುವ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರ ಮನದಾಳದಲ್ಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ; ಶಕ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಸರಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಇಚ್ಛೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪರಸ್ವಾಪಹಾರದ ವಿಚಾರ ಅಜಾಗ್ರತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮೇರೆಗೆ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಒದಗುವ ಅಪಘಾತ-ಮರಣಗಳ ಹಿಂದೆ ದಮಿತವಾದ ಹಿಂಸ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಲೀ, ಆತ್ಮಹತ್ಯಾವೃತ್ತಿಯಾಗಲೀ ಇರುತ್ತದೆಂಬ ಮಾತು ವಿಶ್ಲೇಷಣ ತಜ್ಞರು ತಿಳಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಒಡತಿಯಿಂದ ಥಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಮನೆಕೆಲಸದ ಆಳು ಕೈತಪ್ಪಿ ಒಡೆದು ಹಾಕುವ ಕಪ್ಪುಬಸಿಗಳು ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಅಜಾಗ್ರತ ಕಾಮನೆಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗುತ್ತವೆ!

ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಈ ವಿಸ್ಮೃತಿ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಭಾಗವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಖರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಲ್ಪಡುವದಿಲ್ಲ.

ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ವಿರೋಧಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳು: (೧) ಎಡ್ಲರನ ತತ್ವಗಳು:

ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಒಪ್ಪದಂಥವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆತನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾದ ಕೆಲವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನಿಂದ ಸಿಡಿದು ಹೋಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರರಾದ ಮುಖ್ಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದರೆ ವಿಯನ್ನಾದ **ಡಾ. ಆಲ್ ಫ್ರೆಡ್ ಎಡ್ಲರ** ಮತ್ತು ಜ್ಯೂರಿಚ್‌ದ **ಡಾ. ಕಾರ್ಲ ಗುಸ್ಟವ್ಹ ಯುಂಗ** ಇವರಿಬ್ಬರು. ಮಾನಸಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಲೈಂಗಿಕತೆಯು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇವರೀರ್ವರು ಫ್ರ್ಯೂಡನಿಂದ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟು ಬೇರೆಯಾದರು. ಅವರ ಅಗಲಿಕೆಯನ್ನೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದವನ್ನೂ ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಸಹಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟೇ, ತಮ್ಮ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ ಎಂತ ಆತನು ಎಡ್ಲರ, ಯುಂಗರಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದುದರಿಂದ, ಎಡ್ಲರನು ತನ್ನ ಪಂಥದ ತತ್ವ ಪ್ರಣಾಲಿಗೆ **ವ್ಯಕ್ತಿ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೆಂತ** ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಯುಂಗನು ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ **ವಿಶ್ಲೇಷಣ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೆಂತ** ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದನು.

ಎಡ್ಲರನು "**ನ್ಯೂನಗಂಡ**" ದ ತತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ, ನೆನಹುಗಳ ಕಟ್ಟಡವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸುವ ನೆಲೆಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಭಾವನಾಮಯ ಹೇತುಗಳ ಗುಂಪಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಈ ಸ್ಮೃತಿಮಂದಿರವು ರಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಹೇತುಗಳ ಗುಂಪು ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಲೈಂಗಿಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆ ಎಲ್ಲರೊಳಗೂ ಹಾಗೆಯಾಗಬೇಕೆಂತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಈ ಭಾವನಾಮಯ ಹೇತುಗಳನ್ನು ಗುಂಪುಗೂಡಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೀಜವನ್ನಾಗಿಸುವ ತತ್ವವು ಯಾವುದು? ಈ ತತ್ವವು ಯಾವದೊಂದು ಆವಶ್ಯಕತೆಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು--ಕೊರತೆಯ ಅರಿವು ಅನಿಸಿಕೆಯು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಬಗೆಯ ಕೊರತೆಯಿದೆ ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅನಿಸಿಕೆಯಿಂದ ನ್ಯೂನತೆಯು—ಹೀನತೆಯ ಭಾವನೆಯು

ಮೈವೆತ್ತುತ್ತದೆ. ಆಗ ಆ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಶರೀರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸರವೂ ಆ ಕುರಿತು ಮಣಿದು ದಣಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಈ ನ್ಯೂನತೆಯು ವಾಸ್ತವವಿರಬಹುದು. ಕಾಲ್ಪನಿಕವೂ ಇರಬಹುದು. ಹೇಗೂ ಇದ್ದರೂ, ಒಂದು ಮನೋಗಂಡವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡದೇ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಅತಿರಿಕ್ತವಾದ, ವಿಷಮ ಮಟ್ಟದ ನ್ಯೂನತಾ ಭಾವನೆಯೇ ನ್ಯೂನಗಂಡವೆನಿಸುವದು. ಈ ನ್ಯೂನತಾ ಭಾವನೆಯು ಇಡೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಬರೇ ಗಂಡವಲ್ಲ, ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುವ ವ್ಯಾಧಿಯೇ ಸರಿ.

ಎಡ್ಲರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ, ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವ, ತಮ್ಮ ವರ್ಚಸ್ವಿತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅನುಗೊಡುವ, ಸಂನಿವೇಶವನ್ನೇ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೆಣಗಾಟದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ರಹಸ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕುರಿತು ಇಚ್ಛೆಯೇ ಮಾನವೀಜೀವನವನ್ನಾಳುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಮನೋವಿಕೃತಿಗಳು ಫ್ರ್ಯೂಡನು ಅನ್ನುವಂತೆ ದಮಿತ ಕಾಮ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಂದಲ್ಲ, ನ್ಯೂನತಾ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಅಪಯಶದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ನ್ಯೂನಗಂಡದಂತೆಯೇ “**ಅಹಂಗಂಡ**”ವೂ ಒಂದಿದೆ. ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆರಡೂ ಮನೋಗಂಡಗಳು ಇರಬಹುದು. ಆತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ನಾಣ್ಯದ ಅವೆರಡೂ ಇಬ್ಬದಿಯ ಮೈಗಳು. ಅಪರಾಧವೃತ್ತಿಯು ಅಹಂಗಂಡದ ಲಕ್ಷಣವಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಭ್ರಮೆಯೂ ಅದರಡಿಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಪರಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಅಹಂಕಾರವು ಕಂಡುಬರುವದು ಇದರ ಮೂಲಕವೇ. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ತುಡುಗು ಮಾಡುವಾಗ ಮಂದಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದ ಕೆಲಸವೊಂದನ್ನು ತಾವು ಮಾಡಿ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಮಂದಿಗೂ ಮಿಗಿಲೆನಿಸುವೆವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾರೆ, ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಫ್ರ್ಯೂಡನಂತೆ ಎಡ್ಲರನೂ ಬಾಳಿನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಾಳಿನ ಗುರಿಯು, ಭಾವೀ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವ ಒಂದು ಅಚ್ಚು ಎಳೆವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಪ್ರೌಢ ಪರಿಪಕ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮಾದರಿಯೊಂದು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸುವುದೆಂದು ಎಡ್ಲರನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಫ್ರ್ಯೂಡನ ಸ್ವಪ್ನಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಎಡ್ಲರನು ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಗಳೆದನು. ಕನಸುಗಳ ಉಪಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೂತ್ರವಿಲ್ಲವೆಂತ ಆತನ ಹೇಳಿಕೆ. ಕನಸುಗಳು ಭಾವನಾಮಯವಾಗಿ ಅಮಲೇರಿಸುವವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧನವನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ಸೋಜಿಗ. ತಾನು ಯಾತರ ಕುರಿತು ಕನಸು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆನೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡರೆ, ಮತ್ತು ಆ ವಿಷಯದ ಕನಸಿನಿಂದ ತಾನೊಂದು ಕಾಮನಾಪೂರ್ತಿಯ, ಭಾವನಾತೃಪ್ತಿಯ, ಅಮಲಿನ ಸವಿಯುಣ್ಣುತ್ತೇನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮುಂದೆ, ಕನಸು ಕಾಣಲಾರನು—ಎಂತ ಎಡ್ಲರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಆತನು ತನ್ನದೇ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಇಂಥ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾದಂದಿನಿಂದ ಆತನು ಕನಸು ಕಾಣುವದು ಇಲ್ಲವಾಯಿತಂತೆ!

ಫ್ರ್ಯೂಡನ ಅಜಾಗ್ರುತ ಮನೋಭಾಗದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ ಎಡ್ಲರನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜಾಗ್ರುತ ಅಜಾಗ್ರುತಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದರಿಯುವವೆಂದೂ, ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಜಾಗ್ರುತವನ್ನು ಅಜಾಗ್ರುತದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸುವ ಒಂದು ಸೀಮಾರೇಖೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದೆಂದೂ, ಎಡ್ಲರನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ!

೨. ಯುಂಗನ ತತ್ವಗಳು

ಈ ತತ್ವದ ಕುರಿತು ಯುಂಗನೂ ಫ್ರ್ಯೂಡನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ಮತಭೇದವು ತೀರ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಜಾಗ್ರುತ ಮನಸ್ಥರವೆಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪಡೆಯದ

ವಿಕಾಸವಾಗದ ಜಾಗ್ರತಸ್ಥರದ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ವಾಂಶಿಕವಾದ— ಪೂರ್ವಜ ರಿಂದ ತಂದ ಸ್ಮೃತಿ-ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ಪ್ರೇರಣೆಗಳೂ, ಮಾನವ ಕೋಟಿಯ ತೀರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೋಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರಭಾವಿ ಯಾದ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆಂದು ಯುಂಗನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು. ಲೈಂಗಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ-ಪ್ರೇರಣೆಗಳಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವಿಯಾಗಿ ಈ ಸ್ಮೃತಿಸಂಸ್ಕಾರ ಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುತ್ತ ವೆಂದು ಆತನ ಹೇಳಿಕೆ.

ಎರಡು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ತಂದ ಮೂಲಕ ಯುಂಗನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಶಬ್ದಗಳೆಂದರೆ **ಬಹಿರ್ಮುಖ**(Extravert) ಮತ್ತು **ಅಂತರ್ಮುಖ**(Introvert) ಎಂಬವು. ಬಹಿರ್ಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಯು, ಬಳಿಕೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಒಳ್ಳೇ ಒಡನಾಡಿ' ಜೀವಿಯು. ಆತನು ಸಮಾಜಪ್ರಿಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಂದಿ ಯೊಳಗೆ ಆತನಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆವನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಇರಲಾರನು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅಂತರ್ಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ತನ್ಮಯ ನಾಗಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾಜದ ಕುರಿತು ಆತನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಂದಿಯನ್ನಿದಿರಿಸುವುದೆಂದರೆ ಆತನಿಗೆ ತುಸು ಬೆದರಿಕೆಯೇ-ಸರಿ. ಇತರರ ಮತಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳೊಡನೆ ಆತನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಹೊಂದಿ ಹೋಗಲಾರನು.

ಬಹಿರ್ಮುಖವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾದರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಎಡಬಿಡದೇ ಕೆಲಸಬೊಗಸೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆತನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ತವಕವಿಲ್ಲ. ತಾಳ್ಮೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಮೂರ್ತ, ಪಾರ್ಥಿವ (concrete) ವಸ್ತುಗಳು ಇವುಗಳೊಂದಿಗೇ ಆತನ ಒಡನಾಟ ಹೆಚ್ಚು. ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಅಂತರ್ಮುಖ ತೆಯ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕವಿಗಳೂ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಅನುಭಾವಿ ಸಾಧಕರೂ, ಕಲ್ಪಿಕ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾದ ಕಲಾಕೋವಿದರೂ, ಸಂಗೀತಗಾರರೂ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ದೈನಂದಿನ ದೈನದ, ಜಡಜಗತ್ತಿನ ವಾಡಿಕೆಯ ವಾಸ್ತವತೆಗಿಂತ ಇಂಥವರಿಗೆ

ಪ್ರತಿಭೆಯು ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕ ಸತ್ತೆಯೂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯವೂ ಎಂಗಿಲೆನಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೊಂದು ಸ್ಥೂಲ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಣ-ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಈ ಮೂರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಕೆಲವೊಂದು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಮ್ಮತವಿದ್ದು, ಸಮಾಂತರವಾಗಿಯೇ ಸಂಗಡವೇ ಸಾಗಿವೆ ಯೆಂಬುದು ಕಂಡುಬರದೇ ಇರಲಾರದು. ಎಡ್ಲರನ ಮತ್ತು ಯುಂಗನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಿತ್ತವೇಧಕವಾದ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಿವಾದವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಎಡ್ಲರನ 'ನ್ಯೂನಗಂಡ'ವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ವಿಚಾರಿಗಳು ತೀರ ವಿರಳ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅವತಾರಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಅಂತರ್ಮುಖ ಬಹಿರ್ಮುಖ ವೃತ್ತಿಯ ಮಾದರಿಗಳೂ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅದೇಕೆ? ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆರಡು ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪ್ರಬಲವಾಗುವ ಅನುಭವ ನಮಗಿದೆ.

ಇವೆರಡೂ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಡಾ. ಫ್ರ್ಯುಡನ ತತ್ವಪ್ರಣಾಲಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಿರಲೇಬೇಕೆಂತ ತಿಳಿಯಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾಚಕನು ತನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಮೂರೂ ಮತ ವಾದಗಳ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಸಮನ್ವಯದಿಂದಲೇ ಮನಸ್ತತ್ವದ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ರೂಪಗೊಳಿಸುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಸತ್ಯವು ಒಂದು ಕೊಹಿನೂರು ರತ್ನ. ಅದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಮಗ್ಗಲುಗಳು ಒಡೆಯುವವೋ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಅದರ ದೀಪ್ತಿಕಾಂತಿಗಳ ತೇಜೋಜಾಲವು ವೈಭವದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣದ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮಗ್ಗಲುಗಳಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಹಾನಿಯೇನು?

ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳ ಪರಿವಿಡಿ

ಅಜಾಗ್ರತ	Unconscious
ಆಧ್ಯಾಹೃತಿ	Latency
ಆದೇಶೀಭವನ	Displacement
ಅಂತರ್ಮನೋ-ವಿಮರ್ಶಕ	Endo-psychic censor
ಅಂತರ್ಮುಖಿ	Introvert
ಅಂತಸ್ರಾವಗಂಧಿ	Ductless gland
ಅಪರಾಧವೃತ್ತಿಯ	Delinquent
ಅಪರಾಧಶಾಸ್ತ್ರ	Criminology
ಅಬದ್ಧ ಸನ್ನಿವೇಶ	Closed situation
ಅಹಂಗಂಡ	Superiority complex
ಅಹಂತೆ	Ego
ಆತ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣೆ	Introspection
ಆತ್ಮನಿಷ್ಠ	Subjective
ಆತ್ಮರತಿ	Auto erotism
ಆತ್ಮಸಮ್ಮೋಹನೆ	Narcissism
ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ	Volition
ಉದ್ದೀಪನಾಕ್ಷೇತ್ರ	Eroto-genetic zone
ಏಕಪೇಶೀಯ ಪ್ರಾಣಿ	Amoeba
ಕಲ್ಪನಾಸಂಗತಿಯ ತತ್ತ್ವ	Association of ideas
ಗರ್ಭಾವಸ್ಥೆಯ	Pre-natal
ಗೌಣವಿಶದೀಕರಣ	Secondary elaboration
ಗೌದಪೀಡಾಭೋಗಿ	Anal sadistic
ಚಲಮನೋವೃತ್ತಿ	Transference neuroses
ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಿ-ಉನ್ಮಾದ	Anxiety hysteria
ಚಿನ್ಮಯಕಣಗಳು	Monads
'ತತ್-ತತ್ತ್ವ'	Id
ದಮನ.	1 Inhibition 2 Repression
ದಮಿತ ವಿಚಾರವಿಕಾರದ್ರವ್ಯ	Libido
ನಿಯತಕಾರ್ಯ	Function
ನಿಸ್ಸಂಕೇತೀಕರಣ	Unconditioning
ನ್ಯೂನಗಂಡ	Inferiority complex
ಪ್ರಚೋದನೆ	Stimulus
ಪರಾವರ್ತನಕ್ರಿಯೆ	Reflex action
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	Reaction
ಪ್ರತೀಕಾತ್ಮತೆ	Symbolism
ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ	Biology
ಪಿತೃಗಾಮಿಗಂಡ	Oedipus complex
ಪೌಗಂಡದಶೆ	Adolescence
ಭ್ರಮಾಭಾಸ	Fantasy
ಬಹಿರ್ಮುಖಿ	Extravert
ಭಾವನಾಶಕ್ತಿ	Emotion
ಭೀತಿ (ಭ್ರಾಮಕ)	Phobia
ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿ	Congnition
ಬೌದ್ಧಿಕ ಗುಣೋತ್ತರ	Intelligence quotient
ಮನುಷ್ಯಜಾತಿ	Homo sapians
ಮನೋಗಂಡ	Complex

ಮನೋರೋಗಿ	Neurotic
ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆ	Psycho analysis
ಮಲಬುದ್ಧಿ	Lavatory mind
ಮಾತ್ರಾಸ್ಪರ್ಶ (ಅನಿಸಿಕೆ)	Sensation
ಮೂರ್ತಕಲ್ಪನೆ	Conception
ಮೂಲಗಾಮಿ	Genetic
" ಯತಃಚಿಂತಯಾಮಿ, ತತೋಹಮಸ್ಮಿ "	" Cogito, ergo-sum "
ಯಾಥಾರ್ಥ್ಯ ನಿಶ್ಚಯ ತತ್ವ	Principle of precission
ರೂಪಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ	Gestalt-psychology
ರೂಪಕಯೋಜನೆ	Configuration-al pattern
ರೂಪಾಂತರಿತ ಉನ್ಮಾದ	Convertion hysteria
ರೂಪೀಕರಣಕ್ರಿಯೆ	Formalization
ವರಿಷ್ಠ ಅಹಂತೆ	Super-ego
ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ	Objective
ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿರಪೇಕ್ಷ	Impersonal
ವಿಷಮಸ್ಥಿತಿ	Abnormal
ವೇದನೆ	Perception
ಶರೀರರಚನಾಶಾಸ್ತ್ರ	Anotomy
ಶಾರೀರಿಕ ಚಲನವಲನ	Tropism
ಶಾರೀರಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿ	Psycho-Physical disposition
ಶೈಶವ ಲೈಂಗಿಕತೆ	Infantile sexuality
ಸಮಮನಸ್ಥಿತಿ	Normal
ಸಮ್ಮೋಹನೆ	Hypnotism
ಸಂವೇದನಾತ್ಮಕ ದ್ರವ್ಯ	Apperceptive Mass
ಸಂಕ್ಷೇಪನ	Condensation
ಸ್ಮೃತಿಬಾಧಾವಿಕೃತಿ	Obsessional neuroses
ಸಾಧನಾಶಕ್ತಿ	Conation
ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪರಾವರ್ತನ	Conditioned reflex
ಸ್ಥಾಯೀಭವನ	Fixation
ಸಾವಯವಸಜೀವರೂಪ	Organism
ಸಾಹಚರ್ಯ ತತ್ವ	Associationism
ಸ್ವೈರ ಸಾಹಚರ್ಯ	Free association
ಹತಾಶವೃತ್ತಿ	Frustration
ಹೇತುವಾದಿತ್ವ	Purposivism
ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಬೋಧಕ	Noc-genetic

ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ಬಾಳಾಚಾರ್ಯ ಗುರಾಚಾರ್ಯ ಅವಧಾನಿ
ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ಚಾವಡಿ
ದೇಸಾಯಿ ಬೀದಿ, ಧಾರವಾಡ

ಮುದ್ರಕರು
ಕೆ. ಜಿ. ರಾಯದುರ್ಗ
ಮೋಹನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಧಾರವಾಡ

ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳು

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಈ ವರುಷದ ೨ನೆಯ ಕುಡಿಯು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಇದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ರಂಥ. ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವುಗಳು ಕೇವಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾದವು. ಕನ್ನಡದ ಜನಾಂಗವು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವು ಆಗತ್ಯವೆಂದು, ಹಂಬಲಿಸಿ ಕಳವಳಗೊಂಡ ಜೀವನದ ಪ್ರಯತ್ನವಿದು.

ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರವು. ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಓದಬೇಕಾದುದು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ವಿಕಾಸದ ಜ್ಞಾನವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಮುಂದುವರಿಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಜನಾಂಗವು ಇದನ್ನರಿಯಲೇಬೇಕು. ವಿಷಯವು ಗಡುಚಾದುದು ಎಂದು ಉದಾಸೀನವಾಗುವುದು. ಆತ್ಮಘಾತುಕವಾಗುವದು.

ಇದರ ಪರಿವಿಡಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಾರತೀಯರು ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. **ರಾಜಯೋಗವು** ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರವೇ! ಭಾರತೀಯರು ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಇದನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇರಲಿ.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರು, ತಮ್ಮ ಶ್ರಮದ ಫಲವನ್ನು ಬಳ್ಳಿಗೆ ನೀಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಗೆ. ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಸಿಯವರು ಪುಸ್ತಕವು ಬಳ್ಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವಂತೆಯೂ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯು ಯೋಗ್ಯವಾಗುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ, ಬಳ್ಳಿಯು ಅವರ ಉಪಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರೊ. ಜಹಗೀರದಾರರು ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ವಾಚಕರು ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಪೂರ್ಣ ಓದಬೇಕಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕಾರಹುಣ್ಣವೆ
ಧಾರವಾಡ

ತಮ್ಮ ಸೇವಕ,
ಬುಲಿ ಬಿಂದುಮಾಧವ